

**Ievietots e-portfelī 09.06.2017.
(bez izskatīšanas MK sēdē)**

**Informatīvais ziņojums
„Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2017. gadam un
bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”**

Saturs

Ziņojumā izmantotie saīsinājumi un definīcijas.....	3
Ievads	5
1. Darba tirgus situācija	5
1.1. Makroekonomiskā situācija.....	5
1.2. Nodarbinātība un bezdarbs	8
1.3. Reģistrētais bezdarbs.....	12
1.4. Darba devēju pieteiktās brīvās darba vietas	18
2. Darba tirgus attīstības prognozes	23
2.1. Darba tirgus prognoze 2017. gadam.....	25
2.2. NVA īstermiņa darba tirgus prognoze.....	26
2.3. EM darba tirgus vidējā un ilgtermiņa prognozes.....	28
3. Apmācību komisijas apstiprinātie bezdarbnieku apmācību saraksti	32
4. 2016. gadā NVA īstenotie aktīvās darba tirgus politikas pasākumi, kuru mērķis ir uzlabot personu konkurētspēju darba tirgū	36
4.1. Profesionālā apmācība, pārkvalifikācija un kvalifikācijas paaugstināšana un neformālās izglītības ieguve.....	41
4.2. Bezdarbnieku praktiskā apmācība pie darba devēja.....	49
4.3. Komersantu nodarbināto personu reģionālās mobilitātes veicināšana.....	50
4.4. Konkurētspējas paaugstināšanas pasākumi	51
5. Profesionālās tālākizglītības programmu īstenošana bezdarbniekiem valsts vai pašvaldību dibinātās izglītības iestādēs	53
6. Kuponu sistēmas bezdarbnieku apmācībā izvērtējums.....	55
7. Bezdarbnieku klasifikācija secīgai iesaistei aktīvajos nodarbinātības pasākumos („bezdarbnieku profilēšana”).....	57
8. Karjeras konsultāciju sniegšana 2016. gadā.....	60
9. Klientu apmierinātības izvērtējums par NVA un tās īstenotajiem pakalpojumiem	63
10. Kopsavilkums.....	65
11. Secinājumi par īstenotajiem apmācību pasākumiem un turpmāk nepieciešamajiem pilnveidojumiem	67
12. Pielikumi.....	69

Ziņojumā izmantotie saīsinājumi un definīcijas

Ziņojumā izmantotie saīsinājumi:

CEDEFOP – Eiropas profesionālās izglītības attīstības centrs
CSP - Centrālā statistikas pārvalde
EK – Eiropas Komisija
EM - Ekonomikas ministrija
ERAF - Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ES – Eiropas Savienība
ESF – Eiropas Sociālais fonds
Eurofound – Eiropas Dzīves un darba apstākļu uzlabošanas fonds
Eurostat – Eiropas Savienības statistikas birojs
FM- Finanšu ministrija
IKP – iekšzemes kopprodukts
LM - Labklājības ministrija
NVA – Nodarbinātības valsts aģentūra
OECD - Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija
SVF - Starptautiskais Valūtas fonds
VIAA – Valsts izglītības attīstības aģentūra

Ziņojumā izmantotās definīcijas:

Ekonomiski aktīvie iedzīvotāji – abu dzimumu personas, kuras pārskata periodā piedāvā savu darbu materiālo vērtību ražošanai vai pakalpojumu sniegšanai. Ekonomiski aktīvos iedzīvotājus veido nodarbinātie un darba meklētāji (gan reģistrētie NVA, gan neregistrētie), kuri aktīvi meklē darbu.

Ekonomiski neaktīvie iedzīvotāji – abu dzimumu personas neatkarīgi no vecuma, ieskaitot personas, kas jaunākas par darbības vecumu, kuras nevar pieskaitīt ne pie nodarbinātajiem iedzīvotājiem, ne arī pie darba meklētājiem (mājsaimnieces, nestrādājošie invalīdi, mācību iestāžu audzēkņi un studenti darbības vecumā, kas nestrādā un nemeklē darbu, nestrādājošie pensionāri u.c.).

Formālā izglītība – sistēma, kas ietver pamatizglītības, vidējās izglītības un augstākās izglītības pakāpes, kuru programmu apguvi apliecina valsts atzīts izglītības vai profesionālās kvalifikācijas dokuments.¹

Ilgstošie darba meklētāji (bezdarbnieki) – NVA reģistrētās personas, kuras ir bez darba 12 mēnešus un ilgāk, aktīvi meklē darbu un tā atrašanās gadījumā ir gatavas sākt strādāt tuvāko divu nedēļu laikā.

¹ Izglītības likuma 1.pants

LMzino_190517; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2017. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

- Kompetence** – saskaņā ar Eiropas kvalifikācijas ietvarstruktūru mūžizglītībai kompetences tiek aprakstītas kā pierādīta spēja izmantot zināšanas, prasmes, personiskās un sociālās spējas darbā vai studijās, lai nodrošinātu profesionālo vai personīgo izaugsmi.²
- Neformālā izglītība** – ārpus formālās izglītības organizēta interesēm un pieprasījumam atbilstoša izglītojoša darbība.³
- Prasmes** — ir spēja piemērot zināšanas, lai risinātu uzdevumus un atrisinātu problēmas. Saskaņā ar Eiropas kvalifikācijas ietvarstruktūru mūžizglītībai prasmes tiek aprakstītas kā kognitīvās (loģiskās, intuitīvās un radošās domāšanas izmantošana) un praktiskās (ietverot roku veiklību un metožu, materiālu, darba rīku un instrumentu izmantošanu) prasmes.⁴
- Profesija** — fiziskās personas nodarbošanās veids preču ražošanas, sadales vai pakalpojumu sfērā, arī izglītībā, kultūrā un mākslā, kam nepieciešama noteikta sagatavotība (izglītība).⁵
- Profesionālā pilnveide** – profesionālās izglītības īpašs veids, kas personām neatkarīgi no vecuma un iepriekšējās izglītības vai profesionālās kvalifikācijas dod iespēju apgūt darba tirgus prasībām atbilstošas sistematizētas profesionālās zināšanas un prasmes.⁶
- Profesionālā tālākizglītība** – profesionālās izglītības īpašs veids, kas pieaugušajiem ar iepriekšēju izglītību un profesionālo pieredzi dod iespēju iegūt noteikta līmeņa profesionālo kvalifikāciju.⁷
- Zemākas kvalifikācijas profesijas** – šajā ziņojumā tās ir profesijas, kas atbilst 7.-9. profesiju grupai Profesiju klasifikatorā⁸ (vienkāršās profesijas - šīs pamatgrupas darbinieki izpilda vienkāršus un monotonus darbus vai mehāniskas darba operācijas, lietojot rokas instrumentus un bieži arī fizisku spēku; iekārtu un mašīnu operatori un izstrādājumu montieri; kvalificēti strādnieki un amatnieki, lauksaimniecības un zivsaimniecības darbinieki).
- Zināšanas** – ir mācībās iegūtās informācijas asimilācija, fakti, principu, teoriju un prakses apkopojums. Saskaņā ar Eiropas kvalifikācijas ietvarstruktūru mūžizglītībai zināšanas tiek aprakstītas kā teorētiskas un/ vai fakti zināšanas.⁹

² Turpat

³ Izglītības likuma 1.pants

⁴ Turpat

⁵ Profesionālās izglītības likuma 1.pants

⁶ Profesionālās izglītības likuma 1.pants

⁷ Turpat

⁸ <http://www.lm.gov.lv/text/80>

⁹ http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/publ/pdf/eqf/leaflet_lv.pdf

LMzino_190517; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2017. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritāriem apmācību virzieniem”

Ievads

Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2017. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem” (turpmāk – informatīvais ziņojums) izstrādāts, pamatojoties uz 2008. gada 3.jūnija Ministru kabineta sēdē doto uzdevumu (prot. Nr.37 24.§ 5.punkts) (*Valsts kancelejas kontroles uzdevums Nr.2008-1942*) par nepieciešamību Labklājības ministrijai īstenot regulāru darba tirgus monitoringu, sniedzot reizi gadā Ministru kabinetam informāciju par situāciju darba tirgū un darba tirgus īstermiņa prognozēm.

Lai noteiktu bezdarbnieku un darba meklētāju apmācību prioritāros virzienus, kuros bezdarbniekiem un darba meklētājiem piedāvāt apmācību programmas, tiek veikta darba tirgus situācijas analīze, Nodarbinātības valsts aģentūras datu analīze, ņemtas vērā Eiropas Savienības, Ekonomikas ministrijas prognozes par Latvijas darba tirgus turpmāko attīstību, kā arī ņemti vērā ekspertu ieteikumi.

1. Darba tirgus situācija

1.1. Makroekonomiskā situācija

2016. gadā, salīdzinot ar 2015. gadu, iekšzemes kopprodukts palielinājies par 2,0 %, liecina Centrālās statistikas pārvaldes apkopotie dati. 2016. gadā IKP faktiskajās cenās bija 25,0 miljardi eiro, bet salīdzināmajās cenās – 21,8 miljardi eiro.

2016. gada 4. ceturksnī, salīdzinot ar 2016. gada 3. ceturksni, IKP salīdzināmajās cenās pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem palielinājās par 1,3 %. 2016. gada 4. ceturksnī, salīdzinot ar 2015. gada atbilstošo periodu, IKP pieauga par 2,2 % pēc sezonāli izlīdzinātajiem datiem (skatīt 1.tabulu).

Tabula Nr.1

Latvijas IKP izmaiņas

Gads	IKP (sezonāli izlīdzināti dati)			IKP uz vienu iedzīvotāju	
	milj. Euro		Iepriekšējā gada vidējās cenās	Euro	
	faktiskajās cenās	2010.g. salīdzināmajās cenās		faktiskajās cenās	2010.g. salīdzināmajās cenās
2014	23 631 154	20 799 975	23 269 563	11 838	10 438
1.ceturksnis	5 854 771	5 197 879	5 755 370	2 652	2 315
2.ceturksnis	5 902 132	5 196 726	5 809 418	2 925	2 598
3.ceturksnis	5 937 241	5 221 159	5 851 024	3 087	2 713
4.ceturksnis	6 014 044	5 247 199	5 916 410	3 188	2 806
2015	24 368 269	21 364 097	24 272 065	12 324	10 805
1.ceturksnis	6 042 915	5 296 390	5 989 784	2 735	2 376
2.ceturksnis	6 080 711	5 353 118	6 053 928	3 066	2 694
3.ceturksnis	6 132 942	5 394 954	6 109 980	3 243	2 830
4.ceturksnis	6 123 989	5 365 935	6 117 975	3 282	2 906

2016	25 021 334	21 780 775	24 843 545	12 762	11 109
1.ceturksnis	6 157 454	5 374 050	6 137 404	2 800	2 454
2.ceturksnis	6 205 334	5 407 122	6 165 128	3 215	2 780
3.ceturksnis	6 249 633	5 423 938	6 188 371	3 302	2 869
4.ceturksnis	6 352 543	5 481 594	6 241 603	3 446	3 007

Datu avots: CSP

2016. gadā Latvijas ārējās tirdzniecības apgrozījums faktiskajās cenās bija 22,61 miljardi eiro – par 243,8 milj. eiro jeb 1,1 % mazāk nekā 2015. gadā. Eksporta vērtība veidoja 10,33 miljardus eiro (samazinājums par 30,9 milj. eiro jeb 0,3 %), bet importa – 12,28 miljardus eiro (kritums par 212,9 milj. eiro jeb 1,7 %).

2016. gada decembrī Latvijas ārējās tirdzniecības apgrozījums faktiskajās cenās bija par 9,7 % lielāks nekā 2015. gada decembrī, tai skaitā preču eksporta vērtība – par 7,6 % un importa vērtība – par 11,4 % lielāka. Decembrī Latvija eksportēja preces 884,5 milj. eiro apmērā, bet importēja par 1,1 miljardu eiro. Ārējās tirdzniecības bilance nedaudz pasliktinājās, eksportam kopējā ārējās tirdzniecības apjomā samazinoties līdz 44,0 % (2015. gada decembrī – 44,9 %).

2016. gada decembrī Latvija visvairāk eksportējusi koku, koka izstrādājumus un kokogles – par 149 176 eiro (16,9 % no kopējā eksporta apmēra), kas ir par 19,4 % vairāk nekā 2015. gada decembrī, savukārt elektroierīces un elektroiekārtas eksportētas par 95 183 eiro (10,8 % no kopējā eksporta apmēra), salīdzinot ar 2015. gada decembri, piedzīvots kritums par- 4,2% (sīkāk skat. 2. tabulā).

Tabula Nr.2

Svarīgāko preču pārmaiņas Latvijas eksportā 2016. gada decembrī, faktiskajās cenās

Prece	tūkst. eiro	% no kopapjoma	Pārmaiņas % pret		
			2015. g. decembri	2016. g. novembri	iepriekšējo 12 mēnešu vidējo
Pavisam:	884 456	100	7,6	-8,8	3,3
koks un tā izstrādājumi, kokogle	149 176	16,9	19,4	-13,7	1,2
elektroierīces un elektroiekārtas	95 183	10,8	-4,2	-20,6	-3,2
mehānismi un mehāniskās ierīces	54 311	6,1	-0,3	4,0	2,6
sauszemes transporta līdzekļi, to daļas	52 390	5,9	23,6	-5,8	12,8
alkoholiskie un bezalkoholiskie dzērieni	46 837	5,3	5,2	-19,1	43,2
minerālais kurināmais, nafta un tās pārstrādes produkti	42 378	4,8	12,3	1,5	7,3
farmācijas produkti	38 857	4,4	37,8	5,8	17,9
optiskās ierīces, mērierīces, precīzijas instrumenti un iekārtas	26 302	3,0	26,5	42,3	2,1 reizi
dzelzs un tērauda izstrādājumi	25 212	2,9	20,0	-10,7	-9,4
dzelzs un tērauds	25 189	2,8	23,3	-17,4	0,4

Datu avots: CSP

2016. gadā salīdzinot ar 2015. gadu, apstrādes rūpniecības nozare palielinājās par 6 %, tajā skaitā koksnes un koka izstrādājumu ražošana – par 8 %, datoru, elektronisko un optisko iekārtu ražošana – par 16 %, gatavo metālizstrādājumu ražošana – par 9 %, pārtikas produktu ražošana – par 1 %.

Zivju nozveja kopumā palielinājās par 38 %, bet Baltijas jūrā un Rīgas jūras līcī nozveja samazinājās par 3 %.

Izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumu nozarē bija vērojams kāpums par 9 %, ko veidoja pieaugums izmitināšanā – par 11 % un ēdināšanā – par 7 %.

Elektroenerģijas, gāzes un siltumenerģijas apgādes nozarē pieaugums bija par 7 %, t.sk. elektrības ražošanā, apgādē un sadalē – par 6 %.

Tāpat pieaugums par 4 % bija gan vairumtirdzniecībā, gan valsts pārvaldē un aizsardzībā (izglītībā – par 1 %, veselības nozarē – par 2 %).

Veiksmīga banku un apdrošinātāju darbības rezultātā finanšu un apdrošināšanas nozarē kāpums bija par 3,5 %.

Tabula Nr.3

IKP izmaiņas pa darbības veidiem 2016. gadā

Salīdzināmajās cenās, % pret 2015. gada 4.ceturksni	NACE 2. red. nozares	Nozaru īpatsvars pievienotajā vērtībā, %	
0,9	A	Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība (A)	2,5
10,2	C	Apstrādes rūpniecība (C)	12,5
10,2	BDE	Pārējā rūpniecība (BDE)	4,5
-11,8	F	Būvniecība (F)	5,9
0,4	G	Tirdzniecība (G)	13,7
-0,4	H	Transports un uzglabāšana (H)	9,0
10,8	I	Izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumi (I)	1,7
2,1	J	Informācijas un komunikācijas pakalpojumi (J)	5,1
2,1	K	Finanšu un apdrošināšanas darbības (K)	5,5
-1,0	L	Operācijas ar nekustamo īpašumu (L)	12,2
0,9	MNS	Komercpakalpojumi (MNS)	8,4
5,8	O	Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana (O)	8,0
2,4	P	Izglītība (P)	5,3
2,9	Q	Veselība un sociālā aprūpe (Q)	3,5
-0,8	R	Māksla, izklaide un atpūta (R)	2,2
7,5	D.21-D.31	Produktu nodokļi mīnus produktu subsīdijas (D.21-D.31)	x

Datu avots: CSP

Par 3 % palielinājums bija gan mākslas, izklaides un atpūtas pakalpojumu, informācijas un komunikācijas pakalpojumu, kā arī

mežsaimniecības un mežizstrādes nozarēs (šajā nozarē vērojama cenu samazināšanās).

Mazumtirdzniecība palielinājās par 2 %, t.sk. auto degvielas mazumtirdzniecības apjomi – par 2 % un nepārtikas preču tirdzniecība – par 5 %.

Transporta nozare palielinājās par 0,5 %. Palielinājumu uzrādīja pasažieru pārvadājumi – par 4 %, bet par 7 % samazinājās kravu pārvadājumi.

Turpretim ražošanas apjomi par 3 % samazinājās lauksaimniecībā, t.sk. kritums augkopībā par 5 %, bet lopkopība palikusi iepriekšējā gada līmenī. Arī operācijas ar nekustamo īpašumu palikušas iepriekšējā gada līmenī.

Būvniecības produkcijas apjoms 2016.gadā samazinājās par 18 %. 2016. gada 4. ceturksnī, salīdzinot ar 2015. gada attiecīgo periodu, būvniecības produkcijas apjoms salīdzināmajās cenās samazinājās par 11,8 %, faktiskajās cenās veidojot 441 milj. eiro (IKP rādītāju izmaiņas ceturkšņu griezumā citos darbības veidos ir atspoguļotas 3.tabulā).

Būvdarbu samazinājumu 2016. gada 4. ceturksnī joprojām ietekmēja kritums inženierbūvju produkcijas apjomā – par 28,5 %. Ēku būvniecībā, 4. ceturksnī, salīdzinot ar pagājušā gada atbilstošo periodu, bija vērojams pieaugums par 6,1 %, tai skaitā dzīvojamo māju būvniecībā - par 36,5 %, bet nedzīvojamo ēku būvniecībā bija kritums par 2,1 %.

1.2. Nodarbinātība un bezdarbs

CSP darbaspēka apsekojuma rezultāti liecina¹⁰, ka 2016. gadā ekonomiski aktīvi bija 988,6 tūkst. jeb 68,2 % Latvijas iedzīvotāju vecuma grupā no 15 līdz 74 gadiem, tostarp 72,2 % vīriešu un 64,6 % sievietes. Salīdzinot ar 2015. gadu, ekonomiski aktīvo iedzīvotāju īpatsvars ir palielinājies par 0,7 %, taču ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits ir samazinājies par 5,6 tūkst.

2016. gadā Latvijā nodarbināti bija 893,3 tūkst. jeb 61,6 % iedzīvotāju vecumā no 15 līdz 74 gadiem. Salīdzinot ar 2015. gadu, nodarbinātības līmenis palielinājies par 0,8 %, taču nodarbināto skaits samazinājās par 2,8 tūkstošiem (2015. gadā nodarbināto skaits un nodarbinātības līmenis bija attiecīgi 896,1 tūkst. un 60,8 %, 2014. gadā - 884,6 tūkst. un 59,1 %, 2013. gadā - 893,9 tūkst. cilvēku un 58,2 %, 2012. gadā - 875,6 tūkst. cilvēku un 56,1%).

2016.gadā nodarbinātības līmenis sievietēm pieauga straujāk nekā vīriešiem (attiecīgi par 1,3 % un 0,1 %), savukārt sievietes īpatsvars kopējā nodarbināto skaitā bija nedaudz lielāks nekā vīriešu – attiecīgi 51 % un 49 %.

¹⁰ http://data.csb.gov.lv/pxweb/lv/Sociale/Sociale__ikgad__nodarb/NB0010.px/?rxid=cdecb978c-22b0-416a-aacc-aa650d3e2ce0

LMzino_190517; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2017. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

2016. gada 4. ceturksnī nodarbināto skaits vecumā no 15-74 gadiem bija 890,4 tūkst., kas salīdzinājumā ar 3.ceturksni samazinājās – par 2 tūkst. jeb 0,5 % (skatīt 4.tabulu). Savukārt nodarbinātības līmenis 2016. gada 4. ceturksnī saglabājās gandrīz vienmērīgs – 61,7 % (kopš 3. ceturkšņa kritums par 0,1 %).

Kopš 2012. gada beigām nodarbinātības līmenis Latvijā pārsniedz ES dalībvalstu vidējo līmeni (2016. gada 3. ceturksnī ES – 59,3 %), tomēr 2016. gada 4. ceturksnī tas bija zemākais starp Baltijas valstīm – Igaunijā nodarbinātības līmenis bija 65,0 %, bet Lietuvā – 62,5 %.

2016. gadā nodarbinātības līmenis jauniešiem 15 līdz 24 gadu vecumā bija 32,8 %, kas ir par 1,7 % zemāks nekā 2015. gadā. 2016. gadā nodarbināti bija 62,2 tūkstoši jauniešu (2015. gadā – 69,4 tūkstoši). 4. ceturksnī nodarbināto jauniešu skaits, salīdzinot ar 3. ceturksni, nedaudz samazinājās (par 2,7 tūkstošiem jeb 4,4 %) un bija 58,2 tūkstoši.

Tabula Nr.4

Nodarbināto iedzīvotāju skaits vecuma grupā 15-74 (tūkst.)

	Nodarbināto skaits vecuma grupā 15-74			
	1.cet.	2.cet.	3.cet.	4.cet.
2013				
Pavisam	880,2	889,0	906,1	900,2
Vīrieši	430,4	432,9	448,6	450,5
Sievietes	449,8	456,1	457,4	449,8
2014				
Pavisam	881,7	889,1	885,7	882,1
Vīrieši	429,8	434,8	442,1	447,1
Sievietes	451,9	454,3	443,6	434,9
2015				
Pavisam	884,1	898,2	902	900
Vīrieši	440,8	443	444,1	447,8
Sievietes	443,3	455,2	457,9	452,2
2016				
Pavisam	889,2	898,5	895	890,4
Vīrieši	437,8	440,9	440,2	433,9
Sievietes	451,4	457,6	454,8	456,5

Datu avots: CSP

Salīdzinot 2016. gada nodarbināto skaita pieaugumu nozaru griezumā ar 2008. gadu, pieaugums bija vērojams trijās saimniecisko darbību veidu grupās - ieguves rūpniecībā un karjeru izstrādē; finanšu, apdrošināšanas, zinātniskajos, administratīvajos pakalpojumos, operācijās ar nekustamo īpašumu; veselības un sociālās aprūpes pakalpojumos; izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumos. Savukārt atlikušajās grupās nodarbināto skaits ir zemāks par pirmskrīzes konstatēto. 2016. gadā lielākais pieaugums nodarbināto skaitā, salīdzinot gadu iepriekš, bija grupās “Māksla, izklaide, atpūta; Citi pakalpojumi”, “Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana” un apstrādes rūpniecībā, kas ir vērtējams pozitīvi arī no bezdarbnieku pārkvalifikācijas un/vai izglītības pilnveides apmācību noteikšanas perspektīvas, jo tieši

apstrādes rūpniecība bija tā joma, kurā 2016.gadā tika likts vislielākais uzsvars. Savukārt nodarbināto skaita lielākais samazinājuma nozaru īpatsvarā bija vērojams ieguves rūpniecībā un karjeru izstrādē u.c., kā arī būvniecībā, ko iespējams skaidrot arī ar investīciju pārrāvumu starp ES fondu periodiem (skat. tabulu Nr.5).

Tabula Nr.5

Nozaru nodarbināto skaits un īpatsvars

	Skaits (tūkstošos)			Izmaiņas 2016.gadā (%) salīdzinājumā ar 2008.gadu	Izmaiņas 2016.gadā (%) salīdzinājumā ar 2015.gadu
	2008	2015	2016		
(A) Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība	83,9	71,1	68,7	-18%	-4%
(B) Ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde	2,6	3,9	3,4	31%	-13%
(C) Apstrādes rūpniecība	156,4	116,3	123,5	-21%	6%
(F) Būvniecība	124,1	71,9	66,1	-47%	-8%
(G) Vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība; automobiļu un motociklu remonts	168,6	128,9	124,2	-26%	-4%
(I) Izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	28,6	30,4	30,5	7%	0%
(H, J) Transports, uzglabāšana, informācijas un komunikācijas pakalpojumi	112,4	111,3	107,1	-5%	-4%
(K-N) Finanšu, apdrošināšanas, zinātniskie, administratīvie pakalpojumi; operācijas ar nekustamo īpašumu	82,8	102,3	102,1	23%	0%
(O) Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana	83,9	59,1	62,2	-26%	5%
(P) Izglītība	86,8	83,4	81,7	-6%	-2%
(Q) Veselība un sociālā aprūpe	48,2	55,8	53,6	11%	-4%
(R-S) Māksla, izklaide, atpūta; Citi pakalpojumi	45,4	40,4	44,8	-1%	11%

Datu avots: CSP

CSP darbaspēka apsekojuma rezultāti liecina, ka 2016. gadā Latvijā bija 95,3 tūkst. darba meklētāju vecumā 15-74 gadi, kas ir par 2,9 tūkst. jeb 3 % mazāk nekā gadu iepriekš (2015. gadā – 98,2 tūkst. 2014. gadā – 107,6 tūkst., 2013. gadā – 120,4 tūkst., 2012. gadā – 155,1 tūkst.; 2011. gadā – 166,6 tūkst.). 2016.gadā bezdarbnieku skaits samazinājās krietni mērenāk nekā tas bija 2015. gadā, kad sarukums kopš iepriekšējā - 2014.gada, bija 9,4 tūkst. jeb 8,7 %. Lai gan bezdarba līmenis Latvijā turpina samazināties, tas vēl arvien nedaudz pārsniedz ES dalībvalstu vidējo rādītāju. 2016. gada 3. ceturksnī bezdarba līmenis Latvijā (9,5 %) par 1,3 % pārsniedza vidējo rādītāju ES

(8,2 %). 4. ceturksnī Latvijā joprojām saglabājās augstākais bezdarba līmenis Baltijas valstīs – Igaunijā bezdarba līmenis bija 6,6 %, bet Lietuvā – 7,6 %.

2016. gadā darba meklētāju īpatsvars ekonomiski aktīvo iedzīvotāju kopskaitā bija 9,6 %, t.i. par 0,3 % mazāk nekā 2015. gadā. Sievietēm bezdarba līmenis joprojām saglabājas zemāks nekā vīriešiem (attiecīgi 8,4 % un 10,9 %).

2016. gadā par 4 % samazinājās arī ilgstošo bezdarbnieku, kuri nevar atrast darbu 12 mēnešus un ilgāk, īpatsvars bezdarbnieku skaitā no 45,5 % 2015. gadā līdz 41,5 % 2016. gadā. Arī kopējais ilgstošo bezdarbnieku skaits 2016. gadā saruka par 5 tūkst. (2016. gadā – 39,5 tūkst., 2015. gadā – 44,5 tūkst.).

2016. gadā 13 tūkst. darba meklētāju bija **jaunieši** 15 līdz 24 gadu vecumā (2015. gadā - 13,5 tūkst, 2014. gadā - 16,9 tūkst). To īpatsvars ekonomiski aktīvo jauniešu kopskaitā bija 17,3 %, kas ir par 1 % vairāk nekā 2015. gadā (2014. gadā – 19,6%, 2013. gadā – 23,4 %). Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, jauniešu īpatsvars kopējā darba meklētāju skaitā ir samazinājies attiecīgi par 0,5 tūkst. jeb 0,2 %. 2016. gada 4. ceturksnī 37,4 % no visiem jauniešiem bija ekonomiski aktīvi, t.i. bija nodarbināti vai aktīvi meklēja darbu (bezdarbnieki), bet 62,6 % jauniešu bija ekonomiski neaktīvi – pārsvarā vēl mācījās un darbu nemeklēja. Kopš 2013. gada jauniešu bezdarba līmenis Latvijā ir zemāks nekā ES dalībvalstu vidējais rādītājs. 2015. gadā jauniešu bezdarba līmenis Latvijā (16,3 %) bija par 4 % zemāks nekā vidējais rādītājs ES (20,3 %). 2016. gada 4. ceturksnī Latvijā joprojām saglabājās augstākais jauniešu bezdarba līmenis Baltijas valstīs (15,8 %) – Igaunijā jauniešu bezdarba līmenis bija 13,4 %, bet Lietuvā – 14,5 %.

Joprojām saglabājas liels skaits to darba meklētāju, kuriem ir darba pieredze. 2016. gada 4. ceturksnī darba meklētāji ar darba pieredzi bija 79,2 tūkst. jeb 87,2 % no kopējā darba meklētāju skaita, bet gadu iepriekš šis rādītājs attiecīgi bija 83,9 tūkst. jeb 85,6 %.

Bez nodarbinātajiem un darba meklētājiem ir daļa iedzīvotāju, kas atbilstoši CSP darbaspēka apsekojumam netiek uzskatīti par darbaspēku, t.i., nav nodarbināti un aktīvi nemeklē darbu – tie ir **ekonomiski neaktīvi** iedzīvotāji (pensionāri, skolnieki, studenti, māsaiņnieki/-ces, invalīdi, ilgstoši darbnespējīgi iedzīvotāji, personas, kuras zaudējušas cerības atrast darbu u.c.).

2016. gadā 31,8 % jeb 461,7 tūkstoši iedzīvotāju 15 līdz 74 gadu vecumā bija ekonomiski neaktīvi. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, ekonomiski neaktīvo iedzīvotāju skaits ir samazinājies par 16,7 tūkstošiem jeb 3,5 %. Savukārt 20,2 tūkst. jeb 4,4 % ekonomiski neaktīvo iedzīvotāju ir zaudējuši cerības atrast darbu, tas gan ir mazāk nekā iepriekšējā gadā, kad to īpatsvars attiecīgi bija 4,8 % jeb 22,8 tūkst. Ekonomiski neaktīvo cilvēku iemesli nemeklēt darbu var būt dažādi, piemēram, pieejamo aprūpes pakalpojumu nepietiekamība, neapmierinoši piedāvātie darba apstākļi un neapmierinoša darba alga, vai arī cilvēki ir pārstājuši ticēt saviem spēkiem un necer gūt atsaucību no potenciālā darba devēja vai ilgstoši nevar atrast piemērotu darbavietu tuvu dzīves vietai u.c.

2016. gadā gandrīz pusi (44,8 %) no ekonomiski neaktīvajiem iedzīvotājiem veidoja pensionāri, katrs ceturtais (23,3 %) bija skolēns vai students, kas mācījās dienas grupās un pārskata nedēļā nestrādāja. Līdzīgi aptuveni katrs desmitais ekonomiski neaktīvais iedzīvotājs sevi uzskatīja par mājsaimnieku/-ci (11,3 %), vai arī bija ilgstoši slimojošs iedzīvotājs vai persona ar invaliditāti (12 %).

1.3. Reģistrētais bezdarbs

Atbilstoši OECD atziņām¹¹, Latvijas ekonomiskajā attīstībā ir vērojama izaugsme kopš ekonomiskās krīzes 2008. gadā, kā rezultātā Latvija kopš 2014. gada ir veiksmīgi integrējusies eiro zonā, kā arī īstenojusi plaša mēroga strukturālās reformas. Lai arī atveseļošanās ir notikusi salīdzinoši augstā tempā, tomēr valsts ekonomika vēl aizvien ir svārstīga un IKP rādītāji ir stipri zem pirmskrīzes līmeņa, kas ir izaicinājums, lai pārvarētu nekustamā īpašumu *cenu burbuļa* radīto neilgtspējīgo un aizdevumu finansēto iekšzemes pieprasījumu. Bezdarba rādītāji ir ievērojami samazinājušies, tomēr Latvijas lielākie izaicinājumi ir saistīti ar ilgstošo bezdarbu un emigrāciju.

Ekonomiskās krīzes ietekmē 2009. un 2010. gadā strauji pasliktinājās darba tirgus rādītāji – samazinājās nodarbinātības un ekonomiskās aktivitātes līmenis, pieauga bezdarba līmenis, kā arī bija vērojams straujš kritums gan brīvo, gan aizņemto darba vietu skaitā. Kopš 2011. gada darba tirgus situācijā vērojamas pozitīvas tendences un situācija uzlabojas. Arī reģistrētais bezdarbs kopš tā augstākā punkta darba tirgus krīzes periodā 2010. gada martā, kad bezdarba līmenis bija 17,3 %, pakāpeniski samazinās un 2016.gada septembrī tas pirmo reizi nokritās zem 8 % (7,9% - zemākais rādītājs kopš 2008.gada beigām).

Līdzīgi kā 2015. gadā, arī 2016.gadā reģistrētā bezdarba rādītāji, salīdzinot ar gadu iepriekš, uzlabojās mēreni, t.i., reģistrētais bezdarbs bija augstāks gada pirmajā pusgadā (augstākais rādītājs februāri - 9,2%) jeb ziemas mēnešos, tomēr gada otrajā pusgadā rādītāji uzlabojās (no 9,1% martā līdz 7,9% oktobrī) un caurmērā bija zemāki nekā 2015.gadā. Arī 2016.gada nogalē bija vērojams reģistrēto bezdarbnieku skaita pieaugums (no novembra līdz decembrī, kad rādītājs sasniedza 8,4%).

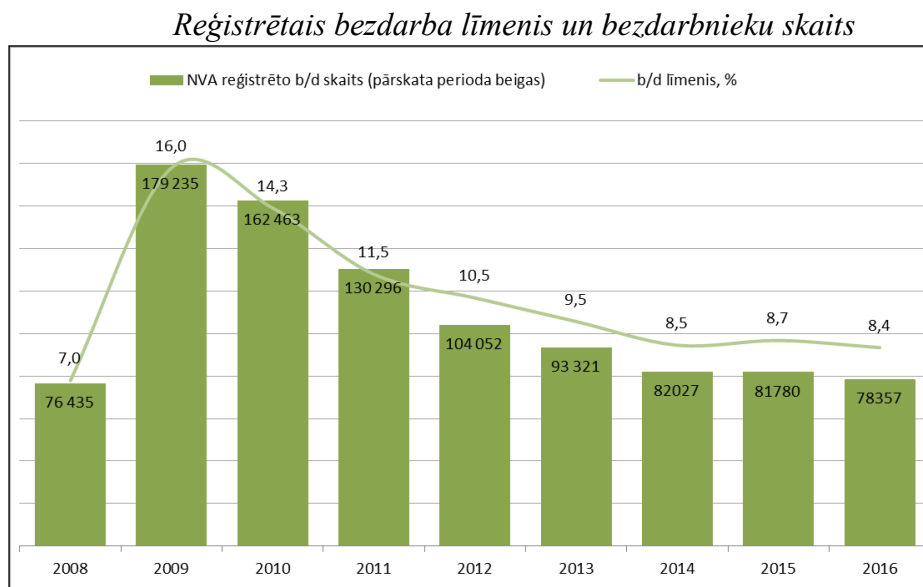
2016. gada decembra sākumā NVA reģistrā bija 78 357 bezdarbnieki, kas bija ievērojami mazāk (par 3 423 tūkstošiem bezdarbnieku) nekā 2015. gada decembra sākumā (skat. attēlu Nr.1). Savukārt **2016.gada decembra beigās NVA bija reģistrēti 79 543 bezdarbnieki**. Reģistrēto bezdarbnieku skaita pieaugums gada beigās lielākoties ir saistīts ar sezonas darbu beigšanos, kas skar tādas nozares kā būvniecība, transports un

¹¹ <http://www.oecd.org/economy/surveys/economic-survey-latvia.htm>

LMzino_190517; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2017. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

uzglabāšana, lauksaimniecība, mežsaimniecība, ceļu būve, izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumi.

Attēls Nr.1

Datu avots: NVA

2016. gada 4.ceturkšņa beigās reģistrēto bezdarbnieku kopskaitā bija 53,4 % sievietes (41 867 personas) un 46,6 % vīrieši (36 490 personas), kas var liecināt arī par sieviešu lielāku aktivitāti darba meklēšanā un tieksmi pilnveidot savu kvalifikāciju (ar NVA pasākumu palīdzību). Tāpat var novērot, ka vīriešu īpatsvars pieaug ziemas mēnešos, kas var tikt skaidrots ar viņu lielāku iesaisti sezonas darbu veikšanā.

Tabula Nr.6

Reģistrēto bezdarbnieku statistiskais portrets (uz 31.12.2016.)

Sadalījums pēc:	Kopējais skaits	% no kopējā bezdarbnieku skaita	Sievietes	Vīrieši
Riska grupu bezdarbnieki				
Ilgstošie bezdarbnieki (ilgāk par 1 gadu)	22 450	28,7	12 451	9 999
Jaunieši (no 15 līdz 24 gadiem)	6 075	7,8	3 303	2 772
Pirmspensijas vecuma bezdarbnieki	11 655	14,9	6 044	5 611
Personas ar invaliditāti	9 441	12,0	4 748	4 693
Personas pēc bērna kopšanas atvaļinājuma	1 530	2,0	1 515	15
Personas pēc soda izciešanas ieslodzījuma vietās	184	0,2	11	173
Vecuma grupām				
15 – 19	596	0,8	299	297
20 – 24	5 479	7,0	3 004	2 475
25 – 29	8 997	11,5	5 243	3 754
30 – 34	8 708	11,1	5 032	3 676
35 – 39	7 646	9,8	4 224	3 422
40 – 44	8 461	10,8	4 469	3 992
45 – 49	9 010	11,5	4 545	4 465

LMzino_190517; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2017. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

50 – 54	10 820	13,8	5 475	5 345
55 – 59	12 709	16,2	6 419	6 290
60 un vairāk	5 931	7,6	3 157	2 774
Izglītības				
zemāka par pamatizglītību	2 066	2,6	1 013	1 053
pamatizglītība	14 204	18,1	6 887	7 317
vidējā izglītība	20 025	25,6	10 846	9 179
profesionālā izglītība	29 079	37,1	14 009	15 070
augstākā izglītība	12 947	16,5	9 092	3 855
nav dokumentāri apliecināta	36	0,0	20	16
Bezdarba ilguma				
līdz 6 mēnešiem	39 287	50,1	20 091	19 196
no 6 līdz 12 mēnešiem	16 620	21,2	9 325	7 295
no 1 līdz 3 gadiem	12 531	16,0	6 773	5 758
3 gadi un vairāk	9 919	12,7	5 678	4 241
	78 357	100,0	41 867	36 490
% no kopējā bezdarbnieku skaita			53,4	46,6

Datu avots: NVA

Dalījumā pa **izglītības līmeņiem**, 2016. gada beigās gandrīz pusei (46,4 %) bezdarbnieku bija darba tirgum nepietiekams izglītības līmenis (bez/ar pamatizglītību, ar vispārējo vidējo izglītību), bet bezdarbnieku skaits ar profesionālo izglītību bija 37,1 % (2015.gadā – 37,3 %). Bezdarbnieku kopskaitā 2016. gada decembra beigās 16,5 % bija ar augstāko izglītību (sīkāk skat. 6.tabulu), kas ir par 1 % punktu vairāk nekā gadu iepriekš. Pēdējo gadu laikā reģistrēto bezdarbnieku ar darba tirgum nepietiekamu izglītības līmeni īpatsvars samazinās (no 49,8% 2012.gada beigās līdz 47,2 % 2015.gada beigās). Turpretim reģistrēto bezdarbnieku ar augstāko izglītību īpatsvars kopš 2012. gada ir pieaudzis par 4 % punktiem.

Līdz ar sabiedrības novecošanos lielākais reģistrēto bezdarbnieku īpatsvars gada beigās bija **vecuma grupās** 50 – 54 gadi un 55 – 59 gadi (kopā veidojot 30 %).

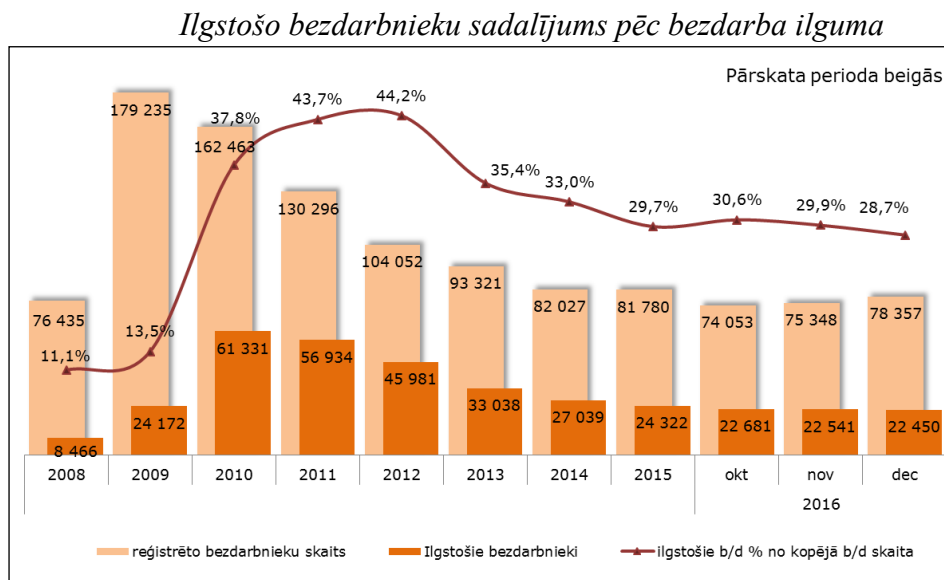
2016. gada 4.ceturkšņa beigās no visiem reģistrētajiem bezdarbniekiem lielāko skaitu veidoja personas ar **bezdarba ilgumu** līdz 6 mēnešiem (39 287 personas jeb 50,1 %), kas arī skaidrojams ar sezonālo darbu ietekmi (īpaši būvniecības, lauksaimniecības, mežsaimniecības un ceļu būves nozarēs).

Pašreizējā darba tirgus situācijā ir identificējamās vairākas reģistrēto bezdarbnieku riska grupas, kurām nepieciešams īpašs atbalsts, lai veicinātu to sekmīgu iekļaušanos darba tirgū.

Lielākā reģistrēto bezdarbnieku riska grupa ir **ilgstošie bezdarbnieki**. 2010. gada beigās ilgstošie bezdarbnieki veidoja 61331 personas jeb 37,8 % bezdarbnieku kopskaitā, savukārt kopš 2013. gada bija vērojams gan ilgstošo bezdarbnieku skaita, gan arī tā īpatsvara samazinājums (ilgstošo bezdarbnieku skaits bija 33 038 personas, kas veidoja 35,4 % no kopējā reģistrēto bezdarbnieku skaita). 2016. gada decembra beigās NVA uzskaitē bija 22 450 ilgstošie bezdarbnieki, kas ir 28,7 % no kopējā reģistrēto bezdarbnieku skaita,

kā arī par 1 % punktu mazāk nekā 2015. gada beigās (2015. gada decembrī – 24 322 ilgstošie bezdarbnieki, kas veidoja 29,7 % no kopējā īpatsvara rādīja). Sīkāk skat. attēlu Nr.2.

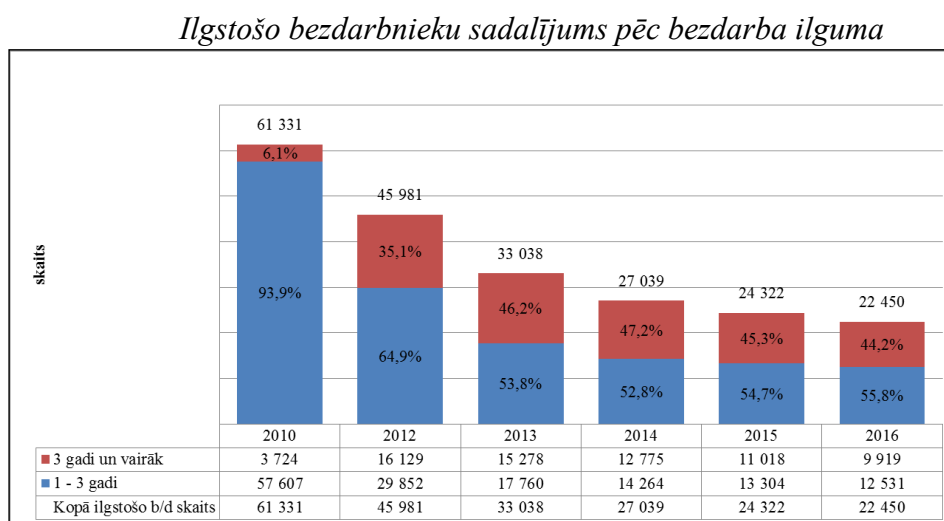
Attēls Nr.2

Datu avots: NVA

Kad 2008.-2009. gadā strauji pieauga bezdarba līmenis, palielinājās ilgstošo bezdarbnieku skaits, kuri uzskaitē bija no 1 līdz 3 gadiem. No 2010. gada līdz 2014.gadam bezdarbnieku skaits samazinājās tieši šajā grupā (1 līdz 3 gadi), vienlaikus palielinājās ilgstošo bezdarbnieku īpatsvars ar bezdarba ilgumu 3 gadi un vairāk. 2014. gada beigās šīs grupas īpatsvara rādītājs bija 47,2 %, kas bija augstākais rādītājs kopš 2007. gada beigām. Kopš 2015.gada beigām vērojamas pozitīvas izmaiņas arī grupā ar bezdarba ilgumu 3 gadi un vairāk, 2016.gada beigām īpatsvara rādītājam samazinoties par 3 % punktiem (skat. attēlu Nr.3).

Attēls Nr.3

Datu avots: NVA

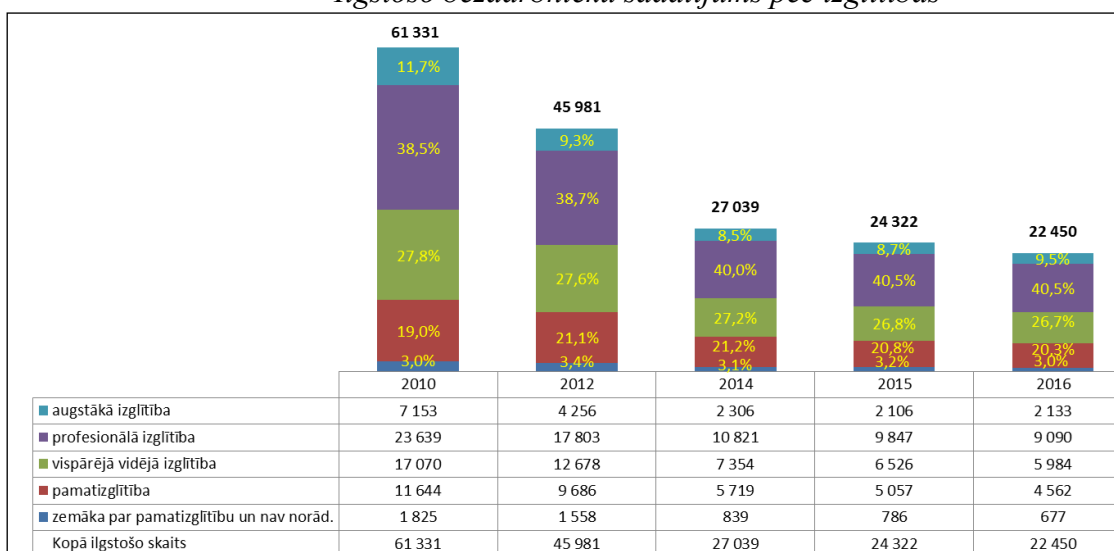
LMzino_190517; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2017. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

2016.gada decembra beigās vairāk kā 2/3 no ilgstošo bezdarbnieku kopskaita bija vecumā 40 gadi un vairāk. Lielākās izmaiņas vērojamas bezdarbnieku vecumā 60 gadi un vairāk – salīdzinot ar gada sākumu, palielinājums par 113 personām jeb 5 % punktiem. Vidējā termiņā, salīdzinot ar 2010.gadu, samazinājums galvenokārt vērojams ilgstošo bezdarbnieku īpatsvarā vecumā no 20 līdz 49 gadiem, savukārt pieaugums vecumā 50 un vairāk gadu.

2016. gada beigās pusei (50 %) ilgstošo bezdarbnieku ir darba tirgum nepietiekams izglītības līmenis (bez/ar pamatizglītību, ar vispārējo vidējo izglītību). Salīdzinot ar 2010. gada beigām, visvairāk ir samazinājies ilgstošo bezdarbnieku īpatsvars ar augstāko izglītību – par 2,2 % punktiem, bet pieaudzis ar profesionālo izglītību (par 1,9 % punktiem) (sīkāk skat. 4.attēlu). Jāatzīmē, ka no ilgstošajiem bezdarbniekiem ar profesionālo izglītību 86,2% ir vecumā virs 40 gadiem.

Attēls Nr.4

Ilgstošo bezdarbnieku sadalījums pēc izglītības

Datu avots: NVA

Augsts reģistrētā bezdarba līmenis raksturo arī **gados vecākas (50 gadi un vairāk) personas**. NVA 2016. gada decembra beigās bija reģistrēti 39 460 bezdarbnieki vecumā 50 gadi un vairāk, kas veidoja 37,6 % no kopējā reģistrētā bezdarbnieku skaita.

2016. gada decembra beigās 41,1 % no reģistrētajiem bezdarbniekiem vecumā 50 gadi un vairāk bija ilgstošie bezdarbnieki (2015. gadā – 42,2 %, 2014. gadā – 46,5 %), savukārt 18,8 % bija bezdarbnieki ar invaliditāti (2015. gadā – 15,7 %). Vidējais bezdarba ilgums 2016. gada decembra beigās bezdarbniekiem vecumā 50 gadi un vairāk bija 270 dienas (~ 9 mēneši). Šīs bezdarbnieku grupas vidējais bezdarba ilgums turpina samazināties (salīdzinot ar 2015.gadu, vērojams samazinājums par 18 dienām, savukārt, salīdzinot ar

2014.gada beigām – 54 dienas). Šīs vecuma grupas ietvaros īpaši būtiski ir noturēties darba tirgū, jo, zaudējot darbu, izredzes atgriezties darba tirgū ir sarežģītākas nekā citām vecuma grupām.

2016. gada decembra beigās NVA bija reģistrēti 6 075 **jaunieši bezdarbnieki** (15 – 24 gadi), kas bija 7,8 % no reģistrēto bezdarbnieku kopskaita. Šis vecuma grupas rādītājs turpina pakāpeniski samazināties (2015. gada decembra beigās bija 6 827 reģistrētie jaunieši bezdarbnieki, kas veidoja 8,3 % no visiem reģistrētajiem bezdarbniekiem, 2010. gada beigās – 14,3 %, attiecīgi 2011. gadā – 11,8 %, 2012. gadā – 10 %, 2013. gadā – 9,5 %, 2014. gadā – 9,2%). Savukārt 15 072 jeb 19,2 % no bezdarbnieku kopskaita bija jaunieši bezdarbnieki vecumā 15 – 29 gadi, kas ir par 1 150 bezdarbniekiem jeb 0,6 % bezdarbnieku kopskaitā mazāk nekā 2015.gadā. Gada griezumā jauniešu bezdarbnieku skaits (15-29) samazinājies visos reģionos.

Jauniešu bezdarbnieku (15-29 gadi) kopskaitā 11,9 % bija ilgstošie bezdarbnieki, 6,9 % – personas pēc bērna kopšanas atvaļinājuma, 4,8 % personas ar invaliditāti. Salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, jauniešu bezdarbnieku kopskaitā vērojams pieaugums personu ar invaliditāti īpatsvarā (par 0,8% punktiem), bet samazinājums personu pēc bērna kopšanas īpatsvarā – par 1,9 % punktiem.

Vidējais bezdarba ilgums 2016. gada decembra beigās jauniešiem bezdarbniekiem vecumā no 15 līdz 29 gadiem bija 116 dienas jeb aptuveni 5 mēneši (2015. gada beigās – 120 dienas).

2016. gada beigās 54,4 % jaunieši bezdarbnieki (15-29) bija ar nepietiekamu izglītības līmeni (bez/ar pamatizglītību, ar vispārējo vidējo izglītību), salīdzinot ar 2015. gada atbilstošo periodu, šis rādītājs ir samazinājies par 1,1 % punktu.

Kā galvenie jauniešu bezdarba iemesli uzskatāmi darba tirgum nepietiekams izglītības, kā arī kvalitatīvas darba pieredzes trūkums atbilstošā profesijā. Vērtējot reģistrētā jaunieša bezdarbnieka portretu, secināms, ka daudziem jauniešiem ir bijusi iepriekšējā darba pieredze, tomēr tā ir bijusi mazkvalificētajās profesijās, vai īslaicīga un fragmentāra (piemēram, sezonas darbi). Tā reģistrētā bezdarba statistika liecina, ka vidēji 22 % jauniešu vecumā 15-29 gadi (29 % vecumā 15-24 gadi) nebija iepriekšējās darba pieredzes, savukārt 78 % jauniešu (71% 15-24 gadu vecumā) bija iepriekšējā darba pieredze, lai gan bieži mazāk kvalificētajās profesijās. Tomēr uzmanība vēršama uz faktu, ka, salīdzinot ar citām bezdarbnieku grupām, jaunieši retāk kļūst par ilgstošajiem bezdarbniekiem. Pāreja no izglītības uz nodarbinātību Latvijā parāda, ka, jo augstāks izglītības līmenis, jo īsāks bezdarba ilgums un jo labāki darba tirgus iznākumi algas un nodarbinātības noturības izteiksmē. Īpaši izteikti tas ir jauniešu vidū.

Ar grūtībām pašu spēkiem iekļauties darba tirgū saskaras arī **personas ar invaliditāti**. To skaita īpatsvars reģistrēto bezdarbnieku vidū palielinās - no LMzino_190517; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2017. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

7,6 % 2011. gada 4.ceturkšņa beigās līdz 12 % 2016. gada 4.ceturkšņa beigās (absolūtos skaitļos personu ar invaliditāti skaits gan ir samazinājies no 9 939 2011. gadā uz 9 441 2016. gadā, kas ir saistīts ar kopējā bezdarba līmeņa samazināšanos). Salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, palielinājies gan reģistrēto bezdarbnieku skaits, gan īpatsvara rādītājs bezdarbnieku vidū (par 1 709 bezdarbniekiem un 1,5 % punktiem), kas skaidrojams ar kopējo cilvēku ar invaliditāti pieaugumu Latvijas iedzīvotāju skaitā, kā arī ar aktīvu NVO darbu.

No kopējā reģistrēto bezdarbnieku ar invaliditāti skaita vairāk nekā puse (53,9 %) bija ilgstošie bezdarbnieki (to skaits gada griezumā absolūtos skaitļos pieaudzis par 355), savukārt vairāk nekā puse (58,7 %) no reģistrētajiem bezdarbniekiem ar invaliditāti ir bezdarbnieki virs 50 gadu vecuma, bet jaunieši bezdarbnieki (15-24) ir 3,1%. Vidējais bezdarba ilgums 2016.gada decembra beigās bezdarbniekiem ar invaliditāti – 376 dienas ~ 1,1 gads (2015. gada decembra beigās – 416 dienas). Lielākais bezdarbnieku ar invaliditāti skaits sadalījumā pa profesijām pēc pēdējās nodarbošanās 2016. gada decembra beigās: palīgstrādnieks – 653, apkopējs – 423, mazumtirdzniecības veikala pārdevējs – 342, sētnieks – 218, pavārs – 117, aprūpētājs – 115, automobiļa vadītājs – 106, šuvējs – 101.

Nespēja iekļauties darba tirgū liedz iegūt ekonomisko neatkarību, kā arī veicina sociālās atstumtības risku. Tajā pašā laikā svarīgi vērst uzmanību uz faktu, ka reģistrētā bezdarba līmeņa pieaugums ir saistāms arī ar personu ar invaliditāti pieaugušo aktivitāti un vēlmi iesaistīties NVA piedāvātajos pasākumos, kas mērķēti tieši šai bezdarbnieku grupai.

Līdzās tradicionālajām iedzīvotāju grupām, kas ir pakļautas sociālās atstumtības riskiem, pastāv vairākas specifiskas grupas ar individuāliem riska faktoriem, kas veicina augstu bezdarbu. Galvenās problēmas, kas uzskatāmas par šķērslī iesaistei darba tirgū ir hroniskas slimības, darba tirgum nepietiekams izglītības līmenis, kā arī dažādas atkarības.

1.4. Darba devēju pieteiktās brīvās darba vietas

2016. gada beigās Latvijā bija 884,4 tūkst. aizņemto darba vietu, un salīdzinājumā ar 2015. gada beigām to skaits ir palielinājies par 7,0 tūkst. jeb par 0,8 %. Gada laikā privātajā sektorā aizņemto darba vietu skaits palielinājies par 10,6 tūkst. jeb 1,8 %, sasniedzot 595,6 tūkst. Sabiedriskajā sektorā 2016. gada 4. ceturksnī bija 288,8 tūkst. aizņemto darba vietu, kas ir par 3,6 tūkst. jeb 1,2 % mazāk nekā 2015. gada attiecīgajā periodā.

Aizņemto darba vietu skaits 2016. gadā visstraujāk palielinājās informācijas un komunikācijas pakalpojumu nozarē (par 9,5 % jeb 2,7 tūkst.) un ūdens apgādes; notekūdeņu, atkritumu apsaimniekošanas un sanācijas nozarē – par 7,3 % jeb 0,5 tūkst. Savukārt vislielākais aizņemto darba vietu kritums bija vērojams ieguves rūpniecības un karjeru izstrādes nozarē (-2,5 %).

Straujāk darba vietu skaits samazinājās arī būvniecībā un citu pakalpojumu nozarē – katrā par 2,1 % (skat. tabulu Nr.7).

Tabula Nr.7

Aizņemto darba vietu skaita pārmaiņas 2016. gada 4.ceturksnī, salīdzinot ar 2015. gada 4.ceturksni, pa saimniecisko darbību veidiem (tūkstošos)

NACE 2. red. nozares	2015. g. 4. ceturksnis	2016. g. 4. ceturksnis	Pārmaiņas %
Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība (A)	20,64	20,40	-1,2
Ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde (B)	2,42	2,36	-2,5
Apstrādes rūpniecība (C)	109,69	110,69	0,9
Elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana (D)	13,55	13,61	0,4
Ūdens apgāde; notekūdeņu, atkritumu apsaimniekošana un sanācija (E)	7,47	8,02	7,3
Būvniecība (F)	54,61	53,47	-2,1
Vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība; automobiļu un motociklu remonts (G)	145,94	145,15	-0,5
Transports un uzglabāšana (H)	76,01	76,58	0,8
Izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi (I)	31,35	31,51	0,5
Informācijas un komunikācijas pakalpojumi (J)	28,60	31,34	9,5
Finanšu un apdrošināšanas darbības (K)	18,59	18,59	0,0
Operācijas ar nekustamo īpašumu (L)	26,64	27,61	3,7
Profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi (M)	40,90	41,49	1,4
Administratīvo un apkalpojošo dienestu darbība (N)	35,37	36,62	3,5
Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana (O)	61,75	62,69	1,5
Izglītība (P)	99,33	98,62	-0,7
Veselība un sociālā aprūpe (Q)	64,64	65,27	1,0
Māksla, izklaide un atpūta (R)	24,68	25,55	3,5
Citi pakalpojumi (S)	15,13	14,81	-2,1

Datu avots: CSP

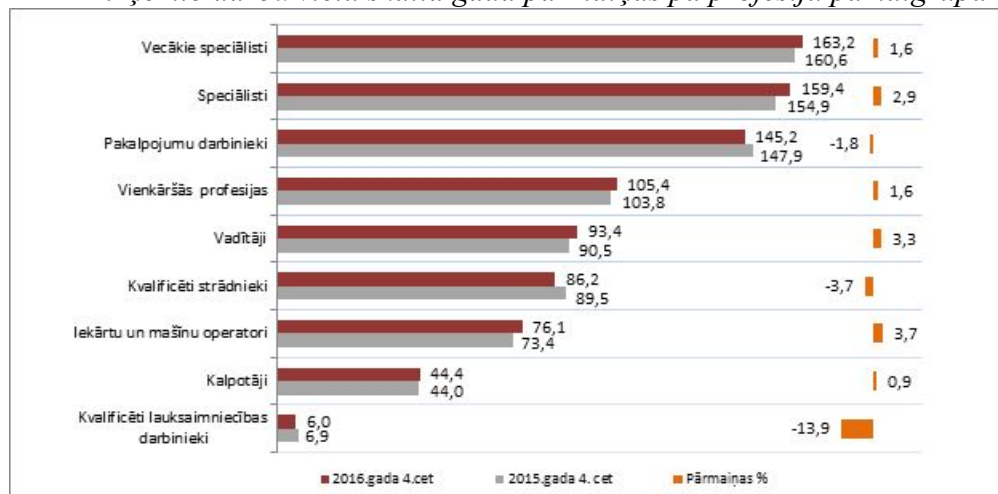
2016. gadā profesiju pamatgrupās aizņemto darba vietu skaits palielinājās iekārtu un mašīnu operatoru profesiju pamatgrupā par 3,7 %, vadītāju pamatgrupā – par 3,3 %, speciālistu – par 2,9 %, vecāko speciālistu un vienkāršo profesiju pārstāvju pamatgrupās par 1,6 %, bet kalpotāju pamatgrupā pieaugums bija par 0,9 %. Savukārt aizņemto darba vietu skaits samazinājās kvalificētu lauksaimniecības darbinieku (- 13,9 %), kvalificētu strādnieku (- 3,7 %) un pakalpojumu un tirdzniecības darbinieku (- 1,8 %) pamatgrupās.

Vienlaikus darba tirgū vislielākais aizņemto darba vietu skaits saglabājās vecāko speciālistu (163,2 tūkst.) un speciālistu pamatgrupu profesijās (159,4 tūkst.), kuru pienākumu veikšanai pārsvarā ir nepieciešams augstāks izglītības līmenis nekā vidējā izglītība (skat. 5.attēlu). Savukārt NVA vienkāršo profesiju pārstāvji visbiežāk reģistrējas kā bezdarbnieki (lielākais bezdarbnieka statusa piešķiršanas skaits 2015. gadā sadalījumā pēc pēdējās nodarbošanās profesijas: palīgstrādnieks – 4 365, mazumtirdzniecības veikala pārdevējs – 2 693, apkopējs – 2 123, pārdevējs konsultants – 1 477, sētnieks – 1013, būvstrādnieks

– 948, kravas automobiļa vadītājs – 898, pavārs – 891, automobiļa vadītājs – 764, aprūpētājs - 654).

Attēls Nr.5

Aizņemto darba vietu skaita gada pārmaiņas pa profesiju pamatgrupām

Datu avots: CSP

Reģistrēto bezdarbnieku skaits pārsniedz darba piedāvājumu skaitu. Uz katru brīvo darba vietu 2016. gada decembrī pretendēja 18 bezdarbnieki (2015. gada decembrī – 16 bezdarbnieki, 2014. gada decembrī – 20 bezdarbnieki, 2013. gada decembrī – 21 bezdarbnieks).

2016.gada 12 mēnešos NVA reģistrētas 56 328 vakances, kas ir par 4 985 jeb 9,7 % vairāk, salīdzinot ar 2015. gada atbilstošo periodu. Vakanču pieaugums daļēji saistīts ar grozījumiem Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likumā. Sākot ar 2016. gada 1.janvāri, valsts un pašvaldību institūcijām, kā arī kapitālsabiedrībām, kurās valsts vai pašvaldības daļa pamatkapitālā atsevišķi vai kopumā pārsniedz 50 %, informācija par atklātiem pretendentu konkursiem uz brīvajām darba vietām jāpublicē NVA CV un vakanču portālā.

NVA 2016. gadā reģistrētās vakances sadalījumā pēc uzņēmuma nozares (lielākais skaits): Apstrādes rūpniecība (C) – 10 355 jeb 18,3% no kopskaita, Vairumtirdzniecībā un mazumtirdzniecībā, automobiļu un motociklu remonts (G) – 9 057 (16 %), Transports un uzglabāšana (H) – 5 176 (9,1%), Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana (O) – 4 709 (8,3%), Būvniecība (F) – 4 055 (7,1%),

Gadā reģistrēto vakanču skaits sadalījumā pēc uzņēmuma nozares (NACE 2)

Nozare (TOP 10)	Reģistrēto darbvietu skaits 2016.gadā	Reģistrēto darbvietu skaits 2015.gadā
Apstrādes rūpniecība	10355	8 359
Vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība; automobiļu un motociklu remonts	9057	6 558
Transports un uzglabāšana	5176	3 521
Būvniecība	4055	2 315
Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana	4709	2 025
Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība	2347	1 758
Izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	3500	1 663
Citi pakalpojumi	2596	1 517
Veselība un sociālā aprūpe	2785	1 226
Administratīvo un apkalpojošo dienestu darbība	3391	1 147

Reģistrēto darba vietu vidū 2016. gadā, salīdzinot ar gadu iepriekš, bija vērojams vakanču īpatsvara pieaugums gandrīz visās profesiju pamatgrupās (sīkāk skat. 8.tabulu). Ņemot vērā jau minētās izmaiņas ārējā regulējumā, kas paredz biežāku vakanču rezervēšanu NVA CV un vakanču portālā, vakanču īpatsvara salīdzinājums attiecībā pret iepriekšējā gada periodu šajā pārskatā netiek veikts. Vienlaikus jāatzīmē, ka zemu kvalifikācijas profesiju reģistrēto darba vietu skaits joprojām ir salīdzinoši augsts – 9 696. Šāda situācija skaidrojama ar faktu, ka zemākas kvalifikācijas profesijās notiek samērā liela darbinieku rotācija, ko veicina zems atalgojums un salīdzinoši sliktāki darba apstākļi. Tas atspoguļojas arī statistikā par jaunām darba vietām.

NVA 2016. gada nogalē lielākais vakanču skaita pieaugums bija vērojams kalpotāju profesijās (informācijas ievadīšanas operatori, klientu apkalpošanas operatori un kasieri).

Tabula Nr.9

Brīvo darba vietu skaits sadalījumā pa profesiju grupām (pēc LR Profesiju klasifikatora)

Profesiju pamatgrupas Nr.	Profesiju pamatgrupas nosaukums	Reģistrēto darba vietu skaits 2015. gadā	Reģistrēto darba vietu skaits 2016. gadā
Augstas kvalifikācijas profesijas:		6 209	13 668
1	Vadītāji	529	1 230
2	Vecākie speciālisti	3 047	7 465
3	Speciālisti	2 603	4 969
Vidējās kvalifikācijas profesijas:		21 077	32 968
4	Kalpotāji	1 660	3 472
5	Pakalpojumu un tirdzniecības darbinieki	7 097	11 125
6	Kvalificēti lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības darbinieki	562	735
7	Kvalificēti strādnieki un amatnieki	7 439	11 142

8	Iekārtu un mašīnu operatori un izstrādājumu montieri	4 319	6 494
Zemas kvalifikācijas profesijas		7 177	9 696
Kopā		34 463	56328

Datu avots: NVA

2016.gada decembra beigās NVA bija reģistrētas 1 799 ilgāk par 1 mēnesi neaizpildītas brīvās darbvietas, kas veido 40% no brīvo darba vietu kopskaita pārskata perioda beigās (4 444). Lielākais ilgstoši neaizpildīto vakanču īpatsvars vērojams Kurzemes (50%) un Rīgas (43%) reģionos, savukārt mazākais Vidzemes un Latgales reģionos, attiecīgi 10% un 20%. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, ilgstošo vakanču īpatsvars ir mazāks, kas liecina, ka kopumā darba meklētāju prasmes ir kļuvušas piemērotākas tautsaimniecības attīstībai – samazinājies strukturālais bezdarbs.

Visātrāk vakances tiek aizpildītas Vidzemes, Latgales un Zemgales reģionā. Savukārt lēnāk tas notiek Rīgas un Kurzemes reģionā. Būtiskākās profesijas Rīgas reģionā, kurās darba tirgus pieprasījums nesakrīt ar piedāvājumu (nav aizpildītas no 2 līdz 3 mēnešiem), ir: informācijas ievadīšanas operators, kravas automobiļa vadītājs, bīstamu kravu pārvadāšanas transportlīdzekļu vadītājs, betonētājs. Savukārt Kurzemē tās ir: betona ražošanas operators, kravas automobiļa vadītājs, betonētājs, lokmetinātājs metināšanā ar mehānizēto iekārtu aktīvās gāzes vidē (MAG).

2. Darba tirgus attīstības prognozes

Lai nākotnē varētu noteikt darba vietām nepieciešamo zināšanu, prasmju un kompetenču attīstību plašākā mērogā, prasmju noteikšanas mehānisma izstrāde ir gan EK Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ģenerāldirektorāta, Eurofound, CEDEFOP un citu ES līmeņa institūciju un pētniecības institūtu viena no galvenajām prioritātēm.

CEDEFOP sadarbībā ar EK ir izstrādājis instrumentu nākotnē nepieciešamo prasmju prognozēšanai - *Skills Panorama*, kurš sniedz informāciju un datus, lai palīdzētu uzlabot prasmju novērtēšanas un prognožu veicēju kapacitāti, informētu par nākotnē nepieciešamām prasmēm, kā arī veicinātu darba tirgus piedāvājuma un pieprasījuma saskaņošanu ES līmenī.

Lai plašāk informētu *Skills Panorama* lietotājus, ir izveidota publiska tīmekļa vietne (<http://www.cedefop.europa.eu/>), kuras galvenie uzdevumi ir: darboties kā centrālajam datu piekļuves punktam par prasmju tendencēm profesijās un nozarēs nacionālajā un ES līmenī; nodrošināt Eiropas perspektīvu par tendencēm darbaspēka piedāvājumā, pieprasījumā, kā arī par nesakritībām starp darbaspēka piedāvājumu un pieprasījumu. Papildus 2015. gada nogalē CEDEFOP plašākai sabiedrībai prezentēja un 2016.gadā pilnveidoja jaunu interneta mājaslapu (<http://skillspanorama.cedefop.europa.eu/en>), kuras apmeklētājiem ir iespēja iegūt informāciju par Eiropas prasmju un darbavietu rādītājiem, kā arī to neatbilstību indikatoriem u.c.

CEDEFOP prognozes¹² par prasmju piedāvājumu un pieprasījumu liecina, ka 2020. gadā nodarbinātība ES pārsniegs 2008. gada pirmskrīzes līmeni un turpinās augt līdz 2025. gadam. Vienlaikus tiek prognozēts, ka ES darbaspēks nedaudz saruks un novecos, vienlaikus esot augstāk kvalificētam. Prasmju pieprasījumu un piedāvājumu turpmākajos desmit gados galvenokārt ietekmēs nākotnes ekonomiskās (IKP) izaugsmes tempi, 2008. gadā sākušās ekonomiskās krīzes sekas, kā arī demogrāfiskās izmaiņas. Tomēr reizēm atšķirības dalībvalstu vidū ir vērojamas, līdz ar to prognozes par darbavietu pieaugumu, dažādiem sektoriem un nepieciešamajām profesionālajām prasmēm būtiski atšķiras.

Līdz 2025. gadam Eiropā visvairāk jaunu darba vietu izveide ir sagaidāma biznesa un citu pakalpojumu nozarēs, piegādē un transportā, kā arī nekomerciālo pakalpojumu (galvenokārt publiskā sektora) jomā. Darbavietas turpinās samazināties primārajā sektorā (izejvielu ieguves un lauksaimniecības sektorā). Tiek paredzēts, ka nodarbinātība celtniecībā, kas laika posmā no 2008. līdz 2013. gadam zaudēja visvairāk darbavietu, pamatā būs stabila līdz 2025. gadam. Jāpiebilst, ka tieši būvniecība ir viena no tām nozarēm, kurā ir vērojams ļoti augsts jauno darba vietu radīšanas potenciāls, kas ir ļoti pievilcīgs arī no

¹² http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/9098?wt.mc_id=BN201506-LV&utm_campaign=BN201506-LV
LMzino_190517; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2017. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

efektīvu resursu un enerģētikas izmantošanas perspektīvām, t.sk. no jaunu dzīvesveidu izaugsmes perspektīvām (ņemot vērā gudro pilsētu (*smart cities*), zaļās ekonomikas nākotnes pieprasījumu).

Atbilstoši CEDEFOP mājaslapas prognožu rīkam¹³, profesiju pamatgrupas (atbilstoši Starptautisko standartizēto profesiju klasifikācijai (ISCO-08).), kurās Latvijā sagaidāms nodarbinātības pieaugums līdz 2025. gadam ir: vadītāji, vecākie speciālisti un speciālisti. Savukārt visizteiktākais nodarbinātības kritums sagaidāms kvalificētu lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības darbinieku, vienkāršo profesiju un pakalpojumu un tirdzniecības darbinieku pamatgrupās.

Neskatoties uz dažādo situāciju ES dalībvalstu darba tirgos jeb atšķirīgo bezdarba līmeni dalībvalstu vidū, *Manpower talent shortage surveys* ietvaros veiktajā aptaujā darba devēji izteikuši grūtības atrast sev piemērotu darbaspēku, kas var liecināt par dažādiem iemesliem, piemēram, par prasmju un zināšanu neatbilstību darba tirgus vajadzībām, vakanču un pieejamā darbaspēka ģeogrāfisko nesakrītību vai arī darba ņēmēju prasībām neatbilstošiem apstākļiem¹⁴.

Manpower talent shortage surveys 2016. gada darba devēju veiktajā aptaujā tika noskaidrotas tās profesijas, kurās ir vissarežģītāk atrast darbaspēku. Tās ir: kvalificēti tirdzniecības darbinieki; tirdzniecības pārstāvji; inženieri; tehniķi; šoferi; iestāžu vadītāji; grāmatveži un finansisti; biroja atbalsta darbinieki; IT jomu speciālisti; ražošanas pārstāvji, mašīnu operatori.

Savukārt kā galvenos iemeslus, kuru dēļ ir sarežģītājumi aizpildīt brīvās vakances jeb atrast nepieciešamos speciālistus, darba devēji min – atbilstošo pretendentu trūkumu, kuru kā noteicošo atzīmējuši 24 % respondentu, kam seko darbinieku tehnisko iemaņu jeb par to dēvēto “cieto prasmju” (*hard skills*) trūkums (19 %) un pieredzes trūkums (19 %). Tāpat 11 % aptaujāto norāda uz darba iemaņu trūkumu jeb par tām dēvētajām “mīkstajām prasmēm” (*soft skills*), bet 14 % respondentu min, ka darbinieki vēlas saņemt lielāku atalgojumu par to, kas tiek piedāvāts konkrētajā darba vietā.

EK Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ģenerāldirektorāts kopā ar dalībvalstīm izstrādā Eiropas iemaņu, prasmju un profesiju klasifikāciju¹⁵ (ESCO). ESCO plānota kā daudzvalodu klasifikāciju sistēma (balstoties uz trīs pīlāriem - ESCO Profesijas; ESCO Prasmes un kompetences; ESCO Kvalifikācijas - kas ir ietverti 25 valodu datu bāzē), veicinot apmaiņu ar CV un darba piedāvājumiem, balstoties uz vienotu IT platformu. Plānots, ka ESCO palīdzēs tādiem tiešsaistes darba portāliem kā Eiropas darba mobilitātes portāls (*EURES*) atrast darba meklētājiem atbilstošas vakances ES. Tāpat tiek

¹³ <http://www.cedefop.europa.eu/en/events-and-projects/projects/forecasting-skill-demand-and-supply/data-visualisations>

¹⁴ http://www.manpowergroup.com/wps/wcm/connect/389b7a9d-cfe2-4b22-bd61-f0febc709cd6/2016_TSS_Global_Infographic+++Final.pdf?MOD=AJPERES

¹⁵ <https://ec.europa.eu/esco/home>

LMzino_190517; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2017. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

paredzēts, ka šis rīks palīdzēs atrast atbilstošus darba piedāvājumus, kas būs rakstīti citā valodā nekā darba meklētāja CV. ESCO klasifikācija būs vērsta uz individuālo iemaņu un prasmju kategorizēšanu, jo gan darba tirgū, gan izglītības nozarē galvenais uzsvars iezīmējas darbinieku individuālo iemaņu un prasmju profilos. Plānots, ka ESCO gala versija tiks publicēta 2017.gada jūlijā.

2.1. Darba tirgus prognoze 2017. gadam

Neskatoties uz pozitīvajiem makroekonomikas rādītājiem, jāņem vērā, ka Latvijas ekonomikas attīstība ir ļoti cieši saistīta ar ārējās ekonomiskās vides attīstību. EK kopumā Eiropas Savienībai 2017. gadam prognozē 1,9 % IKP izaugsmi, savukārt Eirozonā IKP pieaugums 2017. gadam tiek prognozēts par 1,7 %. Latvijai IKP pieaugums tiek prognozēts par 3,2 %, kas pārsniedz ES vidējo līmeni, ierindojoties starp straujākajiem pārējo dalībvalstu vidū. 2017. gadam un turpmākajiem gadiem prognozētā Latvijas ekonomikas izaugsme arī ir straujāka, nekā tā bija 2015. un 2016. gadā, kad IKP palielinājās attiecīgi par 2,7 % un 2 % un ekonomikas attīstību bremsēja ģeopolitiskā krīze un problēmas metālu ražošanas nozarē.

Latvijas ārējo tirdzniecības partnervalstu ekonomikas attīstības prognozes nākamajam gadam - Zviedrijai (+2,6 %), Vācijai (+1,6 %), kā arī mūsu kaimiņvalstīm – Lietuvai (+2,9 %), Igaunijai (+2,3 %) ¹⁶.

Neskatoties uz to, ka ģeopolitisko sarežģījumu sekas rada apgrūtinājumus Latvijas ekonomikas izaugsmei, EM IKP izaugsmi 2017. – 2022. gadam mērķa scenārija gadījumā, kur Latvijas ekonomikas konkurētspējas priekšrocības pamatā tiek balstītas uz tehnoloģiskiem faktoriem, ražošanas efektivitāti, inovācijām, prognozē 3 % robežās ¹⁷. Savukārt intensīva ES fondu investīciju perioda un valdības īstenoto būtisku uzņēmējdarbības vides reformu ieviešanas gadījumā, kas palielinātu Latvijas uzņēmēju konkurētspēju, 2017.gadā EM IKP pieaugumu prognozē 3% apjomā. ¹⁸.

Atbilstoši EM prognozēm situācija darba tirgū nāamos gados turpinās uzlaboties, vienlaikus arvien spilgtāk izpaudīsies demogrāfijas problēmas, darba tirgū sarūkot brīvajiem darba resursiem. 2017. gadā turpinās samazināties bezdarbs, bet nodarbināto skaits pieaugs lēni. Nodarbināto skaits varētu palielināties aptuveni līdz 896 tūkstošiem jeb par aptuveni 0,3%, salīdzinot ar 2016. gadu. Tādejādi nodarbinātības līmenis varētu sasniegt gandrīz 63% (15-74 gadu vecuma grupā), savukārt bezdarba līmenis samazināties līdz 9%. 2017. gadā lielāks nodarbināto skaita pieaugums sagaidāms būvniecībā un apstrādes rūpniecībā.

¹⁶ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-performance-and-forecasts/economic-forecasts/spring-2017-economic-forecast_en#economic-forecast-by-country

¹⁷ Ekonomikas ministrijas informatīvais ziņojums "Par darba tirgus vidēja un ilgtermiņa prognozēm" https://www.em.gov.lv/files/tautsaimniecibas_attistiba/dsp/EMZino_06_160616.pdf

¹⁸ https://em.gov.lv/lv/jaunumi/13219-aseradens-2017-gada-ir-javeido-jauns-inovativas-ekonomikas-modelis-LMzino_190517; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2017. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

Tomēr, neradot lētam darbaspēkam alternatīvas konkurētspējas priekšrocības, Latvijas ekonomikas izaugsme varētu būt lēnāka, nekā prognozēts mērķa scenārijā. Pastāv arī risks, ka globālās ekonomikas attīstība vidējā termiņā ir neviendabīga, ES atkopšanās no krīzes ir lēna, ģeopolitiskā situācija neuzlabojas. Gan vājāks ārējais pieprasījums, gan jaunu konkurētspējas priekšrocību trūkums kavē eksporta izaugsmi. Izaugsmi balsta iekšzemes pieprasījums, tomēr privātais patēriņš un investīcijas aug lēni. IKP pieauguma tempi trenda scenārijā vidēji no 2016.-2022.gadam varētu būt 2-3% robežās¹⁹.

Uzsākot Latvijas Stabilitātes programmas 2017.-2020. gadam sagatavošanu, Finanšu ministrija (FM) ir izstrādājusi makroekonomisko rādītāju prognozes laika posmam līdz 2020. gadam. Atbilstoši atjaunotajām prognozēm, Latvijas ekonomikas izaugsme 2017. gadā paātrināsies līdz 3,2%, bet 2018. gadā sasniegs 3,4%. 2016. gadā Latvijas ekonomikas izaugsme bija palēninājusies līdz 1,6% (pēc provizoriskiem datiem), ko ES fondu ieviešanas kavēšanās, mainoties fondu plānošanas periodiem, kā arī zemais ekonomiskās attīstības tempu pieaugums kaimiņvalstīs. Ekonomiskās izaugsmes paātrināšanos 2017.gadā salīdzinājumā ar pagājušo gadu noteiks situācijas uzlabošanās ārējā vidē, paātrinoties ekonomikas izaugsmei pasaulē kopumā un galvenajās Latvijas ārējās tirdzniecības partnervalstīs, kā arī investīciju atjaunošanās Latvijā, pieaugot ES fondu līdzekļu plūsmai²⁰.

2.2. NVA īstermiņa darba tirgus prognoze

Lai efektīvāk reaģētu uz darba tirgus pieprasījumu un lai noteiktu bezdarbnieku un darba meklētāju apmācību prioritāros virzienus, kuros piedāvāt apmācību programmas, nepieciešams veikt gan darba tirgus situācijas analīzi, noskaidrojot darbaspēka un prasmju pieprasījuma izmaiņas īstermiņā un vidējā termiņā, gan esošā darbaspēka piedāvājuma analīzi. Sākot no 2012. gada 2.pusgada un beidzot ar 2014. gada 1.pusgadu, NVA īstenoja ESF apakšaktivitātes 1.3.1.7. „Darba tirgus pieprasījuma īstermiņa un ilgtermiņa prognozēšanas un uzraudzības sistēmas attīstība” projektu, kura ietvaros tika izstrādāta darba tirgus īstermiņa prognozēšanas metodika, kas ietver darba tirgus īstermiņa prognozēšanas teorētiski pamatotu ekonometrisko modeli, metodiku un tās pielietojumu kopumā.

Metodikas izstrādātāji katrai nozarei izveidoja ekonometrisko modeli, balstoties uz pagātnes nodarbinātības un pievienotās vērtības datiem. Izmantojot EM pievienotās vērtības prognozes pa nozarēm, tiek prognozēta

¹⁹ Ekonomikas ministrijas informatīvais ziņojums “Par darba tirgus vidēja un ilgtermiņa prognozēm”
https://www.em.gov.lv/files/tautsaimniecibas_attistiba/dsp/EMZino_06_160616.pdf

²⁰ Finanšu ministrija (2017) mājaslapa:

http://www.fm.gov.lv/lv/sadalas/tautsaimniecibas_analize/tautsaimniecibas_analize/iekszemes_kopprodukts/54748-fm-latvijas-ekonomika-sogad-pieaug-par-32

LMzino_190517; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2017. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

kopējā nodarbinātība nozarē. Iegūtie rezultāti tiek izmantoti, lai prognozētu nodarbinātību sadalījumā pa profesiju grupām, izmantojot CSP darbaspēka apsekojuma datus. Tādējādi tiek iegūtas darbaspēka pieprasījuma prognozes viena gada periodam.

Izmantojot darba tirgus īstermiņa prognozēšanas metodiku, 2016. gadā NVA patstāvīgi sagatavoja jau otrās darba tirgus īstermiņa prognozes laika periodam no 2016. gada 1.aprīļa līdz 2017. gada 1.aprīlim. Prognožu sagatavošanai finanšu līdzekļu trūkuma dēļ netika veiktas darba devēju aptaujas, bet tās tika aizstātas ar nozaru pārstāvošo organizāciju aptaujāšanu. Tika aptaujātas 18 dažādu nozaru pārstāvošās organizācijas ar nolūku saņemt viņu viedokli par prognožu rezultātiem. Savu viedokli iesniedza 11 organizācijas. 2017.gadā tiks veikta darba devēju aptauja un aptaujas rezultāti tiks izmantoti prognožu sagatavošanā.

2015. gadā noritēja aktīvs darbs pie jau esošā prognožu vizualizācijas rīka integrēšanas NVA Bezdarbnieku un reģistrēto vakanču informācijas sistēmā (BURVIS) ERAF projekta „Nodarbinātības valsts aģentūras IS uzlabojumu un e-pakalpojumu izstrāde” ietvaros un no 2016. gada februāra darba tirgus īstermiņa prognozes ir pieejamas kā viens no NVA piedāvātajiem e-pakalpojumiem, kas ir arī ievērojami pilnveidots (papildināts ar informāciju par nodarbināto skaitu, vidējo atlīdzību, reģistrēto bezdarbnieku skaitu un NVA reģistrēto brīvo vakanču skaitu profesijā).

Saskaņā ar prognozēm laika periodam no 2016. gada 1.aprīļa līdz 2017. gada 1.aprīlim, 109 atsevišķu profesiju grupās Latvijā kopā prognozēts 10 817 jaunu darba vietu pieaugums.

Lielākais jaunu darba vietu pieaugums prognozēts šādās nozarēs: Būvniecība, Ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde, Apstrādes rūpniecība, Elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana, Ūdens apgāde, notekūdeņu, atkritumu apsaimniekošana un sanācija. Savukārt darba vietu samazinājums prognozēts Lauksaimniecībā, mežsaimniecībā un zivsaimniecībā.

Jaunu darba vietu palielinājums prognozēts sekojošās profesijās: ēku būvnieki, programmētāji, apmetēji, zemes racēju un tiem līdzīgu mašīnu operatori, metinātāji un griezēji, smago kravas automobiļu ar piekabēm un autovilcienu vadītāji, betonētāji un tiem radniecīgu profesiju strādnieki, būvniecības speciālisti, namdari un būvgaldnieki, krāsotāji un tiem radniecīgu profesiju strādnieki u.c.

Darba vietu samazinājums prognozēts tvaika turbīnu, dzinēju un boileru operatoru, piena lopu un citu mājdzīvnieku audzētāju, lauksaimniecības un mežsaimniecības ražošanas vadītāju un citu profesiju grupās.

2016. gadā specifiskā atbalsta mērķa 7.1.2. pasākuma „Darba tirgus apsteidzošo pakārtojumu sistēmas ieviešana” ietvaros uzsākts ESF projekts Nr.7.1.2.2/16/I/001 “Darba tirgus prognozēšanas sistēmas pilnveide”. Projekta mērķis ir izveidot Darba tirgus apsteidzošo pārkārtojumu sistēmu, lai pieņemtu

LMzino_190517; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2017. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

pamatotus un tautsaimniecības vajadzībām atbilstošus lēmumus rīcībpolitikas izstrādei un ieviešanai. Projekta rezultātā tiks izveidota Darba tirgus apsteidzošo pārkārtojumu sistēma, kurā būs pieejama informācija par īstermiņa, vidēja un ilgtermiņa prognozēm (tai skaitā darba tirgus piedāvājumu) tautsaimniecības nozaru, profesiju un izglītības griezumā, kas lietotājam atvieglotu nākotnes vai turpmākās profesijas izvēli.

Projekta ietvaros tiks pilnveidota darba tirgus īstermiņa prognozēšanas metodika, lai iegūtu pēc iespējas precīzākas prognozes par visām profesiju grupām un prognozes par pieprasītajām prasmēm, paplašinot prognožu pielietojamību apmācību un profesiju izvēlē.

2.3. EM darba tirgus vidējā un ilgtermiņa prognozes

EM norāda²¹, ka neradot lētam darbaspēkam alternatīvas konkurētspējas priekšrocības, Latvijas ekonomikas izaugsme varētu būt lēnāka nekā prognozēts mērķa scenārijā. Pastāv arī risks, ka globālās ekonomikas attīstība vidējā termiņā ir neviendabīga, ES atkopšanās no krīzes ir lēna, ģeopolitiskā situācija neuzlabojas. Gan vājāks ārējais pieprasījums, gan jaunu konkurētspējas priekšrocību trūkums kavē eksporta izaugsmi. Izaugsmi balsta iekšzemes pieprasījums, tomēr privātais patēriņš un investīcijas aug lēni.

Latvijas tautsaimniecības strukturpolitikas galvenie mērķi vidējā termiņā ir saistīti ar noteiktām strukturālām izmaiņām tautsaimniecības resursu izvietojumā par labu preču un pakalpojumu ar augstāku pievienoto vērtību ražošanai, uz eksportu vērstām nozarēm, lielākiem ieguldījumiem jaunajās tehnoloģijās, inovācijā un IKT, kā arī uzlabojumiem izglītības sistēmā. Šo politikas pasākumu īstenošana stiprinās ekonomiskās izaugsmes potenciālu, paātrinot rūpniecības izaugsmi un paaugstinot tautsaimniecības produktivitāti. Arvien lielāka nozīme būs darba tirgus kvalitatīviem uzlabojumiem, lai reaģētu uz galvenajiem tautsaimniecības attīstības izaicinājumiem – demogrāfiju, darbaspēka izmaksu kāpumu, kā arī prasmju piedāvājuma neatbilstību pieprasījumam.

Tautsaimniecības attīstības scenārijā IKP līdz 2022. gadam varētu pieaugt par vairāk nekā 36%, salīdzinot ar 2015. gadu. Liels devums izaugsmē sagaidāms apstrādes rūpniecībai, kur pieauguma tempi būs straujāki nekā vidēji tautsaimniecībā. Savukārt ienākumu pieaugums no eksporta dos pozitīvus stimulus uz iekšējo patēriņu vērsto nozaru izaugsmei.

Vairāk nekā 3/4 no visa darbaspēka pieprasījuma pieauguma līdz 2022. gadam veidos trīs nozares – apstrādes rūpniecība, tirdzniecība un komercpakalpojumi. Apstrādes rūpniecībā, augot ražošanas apjomiem, palielināsies arī pieprasījums pēc darbaspēka. Tomēr, lai vidējā un ilgtermiņā

²¹ Ekonomikas ministrijas sagatavotais 2016.gada Informatīvais ziņojums par darba tirgus vidēja un ilgtermiņa prognozēm – https://www.em.gov.lv/files/tautsaimniecibas_attistiba/dsp/EMZino_06_160616.pdf LMzino_190517; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2017. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

nozare būtu konkurētspējīga, vairāk nekā 3/4 no kopējā nozares pieauguma ir jānodrošina produktivitātes kāpumam – tehnoloģiju pārnesei ražošanā, pētniecības attīstīšanai, inovācijai, darbinieku kvalifikācijas un prasmju celšanai. Sagaidāms, ka ilgtermiņā apstrādes rūpniecības izaugsmē lielāku devumu dos vidējo un augsto tehnoloģiju nozares (piemēram, ierīču, mehānismu, elektrisko un optisko iekārtu ražošana u.c.) un relatīvi ieguldīju.

Nākotnē pakāpeniski augs pieprasījums pēc darbaspēka arī būvniecības nozarē. Taču jāņem vērā, ka krīzes laikā būvniecībā nodarbināto skaits ļoti būtiski saruka. Prognozēs tiek paredzēta stabila un harmoniska nozares izaugsme dažādos tās segmentos – infrastruktūras objektu, ražošanas un tirdzniecības būvju, kā arī sabiedrisko un dzīvojamo ēku būvniecībā. Sagaidāms, ka nākotnē salīdzinoši liels nodarbināto skaita pieaugums būs komercpakalpojumu nozarēs. 2022. gadā pieprasījums pēc darbaspēka par 9,6 % pārsniegs 2015. gada līmeni un veidos piektdaļu no visā tautsaimniecībā nodarbināto skaita. Komercpakalpojumu nozares izaugsmi galvenokārt veicinās pārējo tautsaimniecības nozaru attīstība un aizvien augošais pieprasījums pēc ārpakalpojumiem.

Jāatzīmē, ka būtiskākais darbaspēka pieprasījuma samazinājums sagaidāms pēc mazkvalificētā darbaspēka – līdz 2030. gadam darbavietu skaits ar zemām prasībām pēc izglītības samazināsies gandrīz par 1/5 daļu.

Nākamajos gados situācija darba tirgū turpinās pakāpeniski uzlaboties, tomēr vidējā termiņā saglabāsies jūtamas disproporcijas starp darbaspēka pieprasījumu un piedāvājumu. No vienas puses, to noteiks neatbilstības starp darba tirgū pieprasītām un piedāvātām prasmēm, no otras – darbaspēka pieprasījuma un piedāvājuma reģionālās disproporcijas.

Pat pie relatīvi augsta atalgojuma līmeņa, atsevišķās profesijās jau pašlaik ir grūtības apmierināt pieaugošo pieprasījumu ar atbilstošas kvalifikācijas darbaspēku (piemēram – IT nozarē, programmētāji). Vienlaikus ir jomas, kur pastāv ievērojams darbaspēka pārpalikums (dažādu pakalpojumu jomu, pārvaldes/administrācijas darbinieki, personāla speciālisti, tirdzniecības aģenti u.tml.), tādējādi iedzīvotāji ar atbilstošu izglītību un pieredzi spiesti strādāt zemāka līmeņa darbos.

Pastāv arī izteiktas darbaspēka un darba vietu reģionālā sadalījuma atšķirības. Pēdējo desmit gadu laikā augstākais bezdarba līmenis valstī saglabājies Latgales reģionā, savukārt jauno darbavietu koncentrācija pārsvarā veidojusies Rīgas reģionā un Rīgas pilsētā. Ņemot vērā laiku un resursus, kas nepieciešams, lai notiktu vispārīga reģionālā izlīdzināšanās, darba tirgus reģionālās atšķirības visdrīzāk saglabāsies kā ilgtermiņa problēma.

Kopumā 2022. gadā darbaspēka piedāvājums pārsniegs pieprasījumu par 6,4%, savukārt līdz 2030. gadam starpība varētu samazināties par 0,5 % līdz 5,9%. Lai arī atbilstošais darbaspēka pārpalikums varētu būt pietiekams, lai nodrošinātu normālu darba tirgus un tautsaimniecības funkcionēšanu kopumā, tomēr atsevišķos darba tirgus segmentos (reģionos, atsevišķās profesijās)

disproporcijas varētu būt pietiekami nozīmīgas, lai kavētu noteiktu tautsaimniecības sektoru izaugsmi.

Sagaidāms, ka nodarbināto skaits līdz 2022. gadam mērķa scenārija gadījumā varētu palielināties par vairāk kā 5,7 % jeb aptuveni 51 tūkst., kas absorbēs daļu pašreizējo darba meklētāju. Tomēr daļa iedzīvotāju, kas nespēs pielāgoties jauniem apstākļiem, visdrīzāk izies no darba tirgus (galvenokārt pensionēsies, t.sk. priekšlaicīgi).

Saskaņā ar vidēja un ilgtermiņa darba tirgus prognozēm, saglabājoties pašreizējai darbaspēka sagatavošanas struktūrai, paredzamas šādas būtiskākās darba tirgus disproporcijas:

- neatbilstība starp augstākās izglītības piedāvājumu un darba tirgus pieprasījumu. Turpmākajos gados palielināsies speciālistu pārpalikums humanitāro un sociālo zinātņu jomās (2022.gadā pārpalikums ~10 tūkst.), vienlaikus iztrūkums veidosies pēc dabaszinātņu, IKT un inženierzinātņu speciālistiem (2022.gadā iztrūkums ~16 tūkst.);
- iztrūkums pēc darbaspēka ar vidējo profesionālo izglītību. Pēdējo 10 gadu laikā ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits ar vidējo profesionālo izglītību sarucis par piektdaļu, līdzīgos tempos darbaspēka piedāvājuma samazinājums būs vērojams arī turpmāk. Tā rezultātā vidējā termiņā var veidoties darbaspēka ar vidējo profesionālo izglītību iztrūkums ~ 30 tūkst., turklāt iztrūkums būs vērojams praktiski visās izglītības tematiskajās grupās, it īpaši Inženierzinātnēs un ražošanā;
- liels jauniešu īpatsvars, kas nonāk darba tirgū bez konkrētas specialitātes un prasmēm;
- liels mazkvalificētā darbaspēka īpatsvars. Pašlaik vairāk nekā 90 tūkst. jeb aptuveni 9% no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem bija pamatizglītība vai nepabeigta pamatizglītība, turklāt nav sagaidāms, ka tuvākā nākotnē to īpatsvars varētu samazināties.

Lai nākotnē mazinātu iespējamās darba tirgus disproporcijas, problēmas ir jārisina kompleksi. Piemēram, ir grūti palielināt studējošo skaitu dabas zinātnēs un inženierzinātnēs, ja jau pamatizglītībā un vidējā izglītībā skolēniem ir vājas zināšanas un maza interese par eksaktajiem mācību priekšmetiem. Tāpat jāņem vērā, ka iespējamie risinājumi augstākā izglītībā, vidējā, vidējā profesionālā izglītībā un pamatizglītībā jūtami dos vairāk ilgtermiņā. Izmaiņas formālā izglītībā atstāj relatīvi mazu ietekmi uz vidēja termiņa problēmām. Tāpēc profesionālās kvalitātes uzlabošanai un darba tirgus disproporciju mazināšanai nozīmīga loma ir efektīvai pieaugušo apmācību tālākizglītības sistēmai. Pieaugušo tālākizglītības sistēmas uzlabojumi ir vienlīdz svarīgi bezdarbniekiem un nodarbinātiem visu profesionālo kvalifikāciju pārstāvjiem – kā vienkāršo, tā arī augsti kvalificēto profesiju. Kvalitatīva tālākizglītības piedāvājuma nodrošināšanā pieaugušajiem nozīmīga loma ir gan augstākās izglītības iestādēm, gan profesionālās izglītības iestādēm,

gan arī darba devējiem. Pieaugušo izglītībā iesaistīto iedzīvotāju īpatsvars ir jāpalielina no 5,5% pēdējos trīs gados līdz vismaz 12% 2019. gadā.

3. Apmācību komisijas apstiprinātie bezdarbnieku apmācību saraksti

Apzinoties, ka daļa no NVA uzskaitē esošajiem bezdarbniekiem jau ilgstoši ir bez darba, lielai daļai no pašreiz reģistrētajiem bezdarbniekiem varētu būt grūtības iekļauties darba tirgū, tāpēc nepieciešams turpināt īstenot aktīvos darba tirgus politikas pasākumus, t.sk. apmācības.

Atbilstoši Ministru kabineta 2011. gada 25.janvāra noteikumu Nr.75 "Noteikumi par aktīvo nodarbinātības pasākumu un preventīvo bezdarba samazināšanas pasākumu organizēšanas un finansēšanas kārtību un pasākumu īstenotāju izvēles principiem" (turpmāk – MK noteikumi Nr.75) 22.punktā noteiktajam, apmācību jomas, izglītības programmas, profesijas un sociālās un profesionālās pamatprasmes, kurās atbilstoši darba tirgus pieprasījumam un tautsaimniecības nozaru attīstības prognozēm nepieciešams veikt bezdarbnieku un darba meklētāju apmācību, kā arī konkurētspējas paaugstināšanas pasākumu tematiskās jomas (turpmāk – apmācību saraksti) ne retāk kā reizi gadā nosaka labklājības ministra izveidota **Apmācību komisija**. Apmācību komisijas sastāvā iekļauj LM, EM, IZM, NVA, Zemkopības ministrijas, Latvijas Pašvaldību savienības, Latvijas Darba devēju konfederācijas, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības, Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras, Latvijas Lielo pilsētu asociācijas, kā arī, ja nepieciešams, citu kompetento valsts, pašvaldību, augstākās izglītības un zinātnes institūciju vai biedrību un nodibinājumu pārstāvjus un nozaru ekspertus.

Saskaņā ar MK noteikumiem Nr.75, NVA organizē bezdarbnieku un darba meklētāju apmācību:

- atbilstoši **Apmācības komisijas** priekšlikumiem;
- pēc darba devēja rakstiska pieprasījuma.

Profesiju un pamatprasmju sarakstu sagatavošana profesionālās un neformālās apmācības organizēšanai tiek veikta:

1. analizējot NVA statistikas datus, bezdarbnieku skaitu un profilu katrā no profesijām, pieteiktās brīvās darba vietas, darbiekārtosānās rādītājus utt.;
2. analizējot nozaru attīstības tendences (analizējot CSP datus), ņemot vērā EM vidējā termiņa darba tirgus pieprasījuma prognozes un nozaru ekspertu sniegto informāciju;
3. ņemot vērā NVA sagatavotās īstermiņa darba tirgus prognozes.

Vienlaikus Apmācību komisijas apstiprinātie saraksti var tikt aktualizēti, ņemot vērā darba tirgus pieprasījuma izmaiņas.

Lai apzinātu darba tirgus situāciju un prognozētu tās turpmāko attīstību, kā arī noteiktu apmācību programmas, kurās nepieciešams veikt bezdarbnieku un darba meklētāju apmācību, Apmācību komisijas sēdēs. t.sk., izmantojot arī elektroniskās saskaņošanas procedūru, regulāri notiek darbs pie apmācību sarakstu aktualizēšanas.

Apmācību komisija 2016. gadā tika sasaukta divas reizes. Abās no tām (18.07.2016. un 10.08.2017.) lēmums tika pieņemts rakstiskajā procedūrā (elektroniski), kur komisija, ņemot vērā nepieciešamību veicināt bēgļu un personu ar alternatīvo statusu ātrāku un sekmīgāku iekļaušanos Latvijas darba tirgū, papildināja Sociālo un profesionālo pamatprasmju sarakstu bezdarbnieku neformālās apmācības organizēšanai 2016. gadā (turpmāk – neformālās izglītības saraksts) ar sekojošām valodu apmācību programmām:

4. „Latviešu valoda bez starpniekvalodas” (pamatzināšanu valodas prasmju līmenis): A1 valodas prasmes līmenis un A2 valodas prasmes līmenis (katrs līmenis 120 mācību stundu apjomā);
5. „Latviešu valoda bez starpniekvalodas” (vidējais valodas prasmju līmenis): B1 valodas prasmes līmenis un B2 valodas prasmes līmenis (katrs līmenis 120 mācību stundu apjomā);
6. „Latviešu valoda bez starpniekvalodas” (augstākais valodas prasmju līmenis): C1 valodas prasmes līmenis un C2 valodas prasmes līmenis (katrs līmenis 120 mācību stundu apjomā).

Izmaiņas tika veiktas kvalitatīvam latviešu valodas apguves procesam. NVA atbilstoši Rīcības plāna personu, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, pārvietošanai un uzņemšanai Latvijā (apstiprināts ar Ministru kabineta 2015.gada 2.decembra rīkojumu Nr.759) 3.11.punktam ir atbildīga par bēgļu vai alternatīvā statusa ieguvušo personu sociālekonomisko iekļaušanu ar nodarbinātības palīdzību, tai skaitā par valsts valodas apguvi atbilstoši darba tirgus prasībām.

Sekmīgi pabeidzot latviešu valodas pamata līmeni bez starpniekvalodas, bēglim vai personai ar alternatīvo statusu ir iespējams NVA turpināt iesākto latviešu valodas apguvi nākamajos līmeņos, mācoties bez starpniekvalodas. Savukārt programmu noteikšana apakšlīmeņos sniedz iespēju kvalitatīvai un pakāpeniskai valodas apguvei pirms iesaistes katrā no nākamajiem kursu līmeņiem.

Sākot ar 2016.gada oktobri, latviešu valodas apmācības bez starpniekvalodas pēc veiktajām izmaiņām ir pieejamas NVA reģistrētiem bēgļiem un personām ar alternatīvo statusu. Papildus, lai sekmētu izglītības apguvi un kopējo integrēšanos darba tirgū, šīs izglītības programmas kopš 2017.gada ir pieejamas arī NVA reģistrētajiem trešo valstu pilsoņiem.

Kopumā 2016.gadā latviešu valodu ir mācījušās 13 personas:

- 1) piecas personas – Latviešu valodu bez starpniekvalodas, A līmeni, 100 mācību stundas. Četras no piecām personām pabeidza mācības, bet apliecību par valodas apguvi nesaņēma neviens;
- 2) sešas personas - Latviešu valodu bez starpniekvalodas, A1 līmeni, 120 mācību stundas. Visas sešas personas mācības pabeidza, bet apliecību par A1 līmeņa valodas apguvi saņēma tikai trīs personas;

- 3) viena persona izvēlējās apgūt Latviešu valodu ar krievu valodu kā starpniekvalodu, A līmeni, 150 mācību stundas. Apmācības pabeidza un saņēma apliecību par A1 līmeņa apgūšanu;
- 4) viena persona izvēlējās apgūt Latviešu valodu ar krievu valodu kā starpniekvalodu, C līmeni, 150 mācību stundas. Apmācības pabeidza, bet apliecību par C līmeņa valodas apgūšanu nesaņēma.

2017. gada 6.aprīlī tika sasaukta Apmācību komisijas sēde, kurā ar sēdes protokolu Nr. 1/2017 tika aktualizēti bezdarbnieku un darba meklētāju apmācību saraksti 2017. gadam. Atbilstoši darba tirgus situācijai, tika precizēti programmu nosaukumi, tāpat lemts par jaunu programmu papildināšanu vai svītrosānu no apmācību sarakstiem.

Papildus sēdes ietvaros komisijas locekļi tika iepazīstināti ar Ekonomikas ministrijas informāciju par tautsaimniecības nozaru attīstības tendencēm 2017. gadā un vidējā un ilgtermiņa prognozēm, kā arī jaunākajām LM un NVA aktualitātēm apmācību pasākumu organizēšanā (atbilstoši MK noteikumiem Nr.75) un paveikto 2016. gadā:

- Bezdarbnieku viena gada laikā var iesaistīt ne vairāk kā 2 neformālās izglītības programmu apgūvē. Valsts valodas apguvei dažādos prasmes līmeņos NVA klientu var iesaistīt ne vairāk kā 3 reizes gadā, ja persona šajā laikā nav iesaistīta citas neformālās izglītības programmas apgūvē.
- NVA administratīvā sloga mazināšanai un bezdarbnieku motivācijas sekmēšanai stipendijas apmērs profesionālo un neformālo izglītības programmu apguves laikā ir 5 eiro par vienu apmācību dienu.
- Ja veicot pārbaudi izglītības iestādē, atkārtoti ir konstatēta pasākumu īstenošanas nosacījumu pārkāpšana vai, veicot atkārtotu pārbaudi izglītības iestādē, ir konstatēts, ka iepriekš konstatētie pārkāpumi nav novērsti, tiek atņemtas tiesības piedalīties bezdarbnieku apmācībā un atkārtoti pieteikties apmācību pasākumu īstenošanai izglītības iestāde var ne ātrāk kā pēc gada no izsvītrosānas no saraksta dienas.
- NVA ir tiesības izslēgt izglītības iestādi no izglītības piedāvājumu saraksta šādos gadījumos:
 - izglītības iestāde neievēro bezdarbnieka vai darba meklētāja piemērotības noteikšanas, ieskaitīšanas un atskaitīšanas no izglītojamo skaita kārtību;
 - veicot pārbaudi izglītības iestādē, atkārtoti ir konstatēta pasākumu īstenošanas nosacījumu pārkāpšana vai, veicot atkārtotu pārbaudi izglītības iestādē, ir konstatēts, ka iepriekš konstatētie pārkāpumi nav novērsti.
- Izglītības iestādei, kas pretendē uz atkārtotu neformālās izglītības programmas valsts valodas apguves īstenošanu NVA apmācību ietvaros, jāatbilst prasībai par pēdējā gada laikā apmācīto personu sekmīgi nokārtota Valsts izglītības satura centra noslēguma pārbaudījuma rādītāja - ne mazāk kā 60 %.

Sastādot apmācību jomu un profesiju sarakstu, kurās nepieciešams veikt bezdarbnieku un darba meklētāju apmācību, pārkvalifikāciju un kvalifikācijas paaugstināšanu 2017. gadā, joprojām uzsvars tika likts uz apstrādes rūpniecību un enerģētiku, būvniecību, kā arī transporta un informācijas un komunikācijas pakalpojumiem. Lēmumi par sarakstu aktualizēšanu tika pieņemti, balstoties gan uz Apmācību komisijas iesniegtajiem priekšlikumiem, gan arī Nozaru ekspertu padomju sniegtajiem atzinumiem, kā arī, ņemot vērā sasaisti ar EM tautsaimniecības nozaru attīstības prognozēm.

No apmācību jomu un profesiju saraksta, kurās nepieciešams veikt bezdarbnieku un darba meklētāju apmācību, pārkvalifikāciju un kvalifikācijas paaugstināšanu 2017. gadā (skatīt 12.sadaļas Pielikumu Nr.1), ņemot vērā zemo bezdarbnieku pieprasījumu un zemos bezdarbnieku darbā iekārtošanās rādītājus, tika izklāutas profesionālās tālākizglītības programmas “Galdnieks” (2.kval. līmenis), “Datorizēto ciparu vadības (CNC) metālapstrādes darbgaldu iestatītājs”, “Viesmīlības pakalpojumu speciālists” (abas 3.kval. līmenis). Vienlaikus, lai veicinātu mazāk izglīto to bezdarbnieku iesaistīšanos profesionālajā apmācībā, saraksts tika papildināts ar 1.kvalifikācijas līmeņa tālākizglītības programmām “Koksnes materiālu apstrādātājs”, “Pavāra palīgs”, “Mājkalpotājs”. Tāpat, pamatojoties uz augstajiem 2016. gadā NVA reģistrētajiem vakanču skaita rādītājiem, saraksts tika papildināts ar 3.kvalifikācijas līmeņa tālākizglītības programmām “Viesmīlis” un “Pārtikas produktu ražošanas tehniķis”.

No profesionālās pilnveides izglītības programmu saraksta zemā bezdarbnieku pieprasījuma dēļ tika svītrotas izglītības programmu kopas “Bioloģiskā lauksaimniecība” un “Preču pārvadājumu organizēšana”. Tāpat uz laiku no profesionālās pilnveides saraksta tika izklāuta programma “Apsardzes darbs”, ņemot vērā nozares sniegto informāciju par grozījumiem ārējā normatīvajā regulējumā apsardzes sertifikāta izsniegšanai, kā arī programmas saturiskajām izmaiņām.

Līdzīgi no neformālās izglītības saraksta (skatīt 12.sadaļas Pielikumu Nr.2) tika pieņemts lēmums par valodu programmu “Dāņu valoda (bez priekšzināšanām)”, “Dāņu valoda (ar priekšzināšanām)”, “Somu valoda (bez priekšzināšanām)”, “Igauņu valoda (bez priekšzināšanām)”, “Lietuviešu valoda (bez priekšzināšanām)” un datorzinību programmu “Eiropas digitālo kompetenču ietvaram atbilstošās datorprasmes - lietpratēju līmenis (ar ECDL sertifikāciju)” izklāšanu no neformālās izglītības saraksta, ņemot vērā nepietiekamo NVA klientu interesi šajās izglītības programmās.

Visbeidzot, Apmācību komisijas aktualizēja arī Konkurētspējas paaugstināšanas pasākumu (turpmāk – KPP) individuālo konsultāciju un grupu nodarbību sarakstu 2017. gadam (skatīt 12.sadaļas Pielikumu Nr.4), ņemot vērā NVA ieteikumus un pieredzi šo īso programmu organizēšanā.

4. 2016. gadā NVA īstenotie aktīvās darba tirgus politikas pasākumi, kuru mērķis ir uzlabot personu konkurētspēju darba tirgū

Aktīvās darba tirgus politikai ir jābūt efektīvai un elastīgai, lai konkrētajā periodā (atkarībā no tā, vai valstī ir vērojams ekonomikas pieaugums vai lejupslīde) piedāvātu visatbilstošākos pasākumus bezdarbnieku, darba meklētāju un bezdarba riskam pakļauto personu aktivizēšanai. Tas nozīmē, ka dažādām bezdarbnieku mērķgrupām tiek piedāvāti dažādi pasākumi ar dažādiem mērķiem un īstenošanas nosacījumiem. Piemēram, cilvēkiem ar zemu prasmju līmeni nepieciešams piedāvāt apmācību pasākumus, kas paaugstinās šo personu zināšanu un prasmju līmeni. Jaunieši var saskarties ar grūtībām darba tirgū tāpēc, ka viņiem nav darba pieredzes, tādējādi aktīvas darba tirgus politikas pasākumi (turpmāk – ADTP pasākumi) jauniešiem paredz pirmās darba pieredzes iegūšanu un izvēles pasākumus, kas palīdz pieņemt apzinātāku lēmumu par nākotnes profesiju (karjeras konsultācijas, papildus informācija par vakancēm un tendencēm darba tirgū u.c.). Ilgstošajiem bezdarbniekiem, kas nevar atgriezties darba tirgū jaunu darba vietu trūkuma dēļ, ir jāpiedāvā aktivizācijas pasākumi, kas uztur viņu iemaņas un prasmes un novērš šo cilvēku ekonomisko neaktivitāti.

Ņemot vērā samērā augsto bezdarba līmeni un galvenās bezdarbnieku riska grupas, tiek pilnveidoti un īstenoti gan vispārējie ADTP pasākumi bezdarbniekiem, darba meklētājiem un bezdarba riskam pakļautajām personām, gan specializēti pasākumi mērķa grupu bezdarbniekiem.

Ņemot vērā ierobežoto finansējumu un samērā lielo bezdarbnieku skaitu, ADTP pasākumi primāri tiek piedāvāti tām bezdarbnieku grupām, kurām ir visgrūtāk atgriezties darba tirgū – atbalsts sākumā tiek sniegts tiem bezdarbniekiem, kas palikuši bez iztikas līdzekļiem. Līdz ar to tiek uzlabota šo cilvēku konkurētspēja darba tirgū, jo bez dalības pasākumos šie cilvēki varētu kļūt pat ekonomiski neaktīvi vai nokļūtu ilgstošo bezdarbnieku grupā, vai arī vispār neatgriezties darba tirgū. Vienlaikus tiek nodrošināta secīga iesaiste pasākumos – konkurētspējīgākie bezdarbnieki (piemēram, ar augstāko izglītību, ar darba pieredzi) tiek iesaistīti vispirms īstermiņa pasākumos (motivācijas programmas, karjeras konsultācijas, atbalsts darba meklēšanā) un tikai gadījumā, ja tie nevar atrisināt bezdarba situāciju ar īstermiņa pasākumiem, tie tiek iesaistīti finanšu ietilpīgākajos pasākumos. Ja bezdarbnieks vai darba meklētājs bez attaisnojošiem iemesliem pārtrauc dalību apmācībā, bezdarbniekam un darba meklētājam ir pienākums atlīdzināt NVA radušos apmācību izdevumus.

Bezdarbnieku secīga iesaiste nodarbinātības pasākumos, no vienas puses, atbalsta vairāk tos bezdarbniekus, kuriem ir visgrūtāk iekļauties darba tirgū (zema kvalifikācija, novecojušās prasmes, ilgstošais bezdarbs u.tml.), bet no otras puses, šķietami pazemina aktīvas darba tirgus politikas pasākumu rezultatīvos rādītājus (iekārtošanās darbā pēc dalības pasākumos u.c.), kas

varētu būt augstāki, ja pasākumos tiktu iesaistīti visprasmīgākie un zinošākie bezdarbnieki, kuriem ir vislielākās izredzes atrast darbu arī bez finanšu ietilpīgu pasākumu palīdzības. Vērtējot ADTP pasākumus, ir svarīgi ņemt vērā ne tikai rezultatīvos rādītājus, bet arī sociālo ietekmi, t.i., cik cilvēki ir saglabājuši aktivitāti, iekārtojušies darbā vai uzsākuši uzņēmējdarbību ilgākā periodā, cik cilvēkiem ir nodrošināta aktivizācijas pasākumu pieejamība utt.

2016. gadā ADTP piedalījās 122,5 tūkst. personas. 2016. gadā ADTP pasākumiem izlietoti 35,8 milj. eiro (2008. gadā - 11 milj., 2009. gadā - 32 milj., 2010. gadā - 64 milj., 2011. gadā - 50 milj., 2012. gadā - 31,2 milj., 2013. gadā - 32,1 milj. latu, 2014. gadā - 38,4 milj. eiro, 2015. gadā - 26 milj. eiro), t.sk., ESF līdzfinansējums 28,1 milj. eiro. Plašāks ADTP pasākumu finansējuma izlietojums un iesaistes rādītāji pieejami ziņojuma 5.pielikumā. Aptuveni 42 % no tā izlietots bezdarbnieku kvalifikācijas paaugstināšanai un pilnveidei, nedaudz vairāk nekā 14 % algoto pagaidu sabiedrisko darbu organizēšanai, aptuveni 14 % subsidētai nodarbinātībai, aptuveni 22 % Jauniešu garantijas īstenošanai, aptuveni 3% atbalsta pasākumiem ilgstošajiem bezdarbniekiem u.c.

2016. gadā darbā iekārtojušies 72 286 bezdarbnieki, no kuriem 20 857 jeb 28,9 % bezdarbnieki ir iekārtojušies darbā pēc kāda aktīvā pasākuma pabeigšanas (izņemot KPP informatīvās dienas).

Bezdarbnieku mērķa grupu iesaiste ADTP pasākumos:

NVA īstenotie pasākumi ir palīdzējuši mazināt gan bezdarbnieku skaitu mērķa grupās, gan vispārējo bezdarbu. ADTP pasākumi, kas ir vērsti uz **ilgstošo bezdarbnieku** problēmu risināšanu, ir mazinājuši sociālo spriedzi, kā arī palīdzējuši saglabāt darba prasmes cilvēkiem, kas nav varējuši ātri atgriezties darba tirgū. 2016. gada 12 mēnešos NVA organizētajos aktīvajos nodarbinātības pasākumos (t.sk. KPP) piedalījušies 30 993 ilgstošie bezdarbnieki (viens bezdarbnieks var būt piedalījies vairākās aktivitātēs). Par ADTP pasākumu pozitīvajiem rezultātiem ilgstošo bezdarbnieku mērķa grupai liecina arī fakts, ka 60,5 % no visiem ilgstošajiem bezdarbniekiem, kas 2016. gadā ir iekārtojušies darbā (8 687 ilgstošie bezdarbnieki), ir iekārtojušies darbā pēc kāda aktīvā pasākuma pabeigšanas (izņemot KPP informatīvās dienas).

2016. gadā ADTP pasākumos (t.sk. KPP) piedalījušies 44 143 tūkst. **bezdarbnieki vecumā 50 gadi un vairāk**. Gados vecāki reģistrētie bezdarbnieki visvairāk iesaistās KPP, ADTP pasākumā „Algotie pagaidu sabiedriskie darbi”, kas palīdz uzturēt darba iemaņas, un neformālās un profesionālās izglītības apgūvē, tādējādi pielāgojoties darba tirgus mainīgajām prasībām un paaugstinot savas iespējas integrēties darba tirgū. 2016. gada 12 mēnešos darbā iekārtojies 17 141 bezdarbnieks vecumā 50 gadi un vairāk, no

kuriem 5 217 (30,4 %) bezdarbnieki ir iekārtojušies darbā pēc kāda aktīvā pasākuma pabeigšanas (izņemot KPP informatīvās dienas).

2016. gada 12 mēnešos NVA organizētajos Jauniešu garantijas pasākumos (t.sk. KPP) piedalījās 16 336 tūkst. **jaunieši** (15 – 29 gadi) bezdarbnieki (viens cilvēks var būt piedalījies vairākās aktivitātēs, skat. 10.tabulu). Darbā iekārtojās 20 950 jaunieši bezdarbnieki, no kuriem 5 836 (27,9 %) darbā iekārtojās pēc kāda aktīvā nodarbinātības pasākuma pabeigšanas (izņemot KPP informatīvās dienas).

Lai mazinātu jauniešu bezdarbu, 2016. gadā tika turpināti uz jauniešiem mērķēti pasākumi, piesaistot iniciatīvas „Jauniešu garantija” (turpmāk – JG) līdzekļus, kuras ietvaros jauniešiem tiek piedāvāts viņu vajadzībām atbilstošs ADTP piedāvājums vai iespēja iesaistīties profesionālās izglītības programmās, kas rada iespēju īsā laikā (1-1,5 gadi) iegūt kvalifikāciju un integrēties darba tirgū.

Latvijā JG galvenokārt attiecas uz jauniešiem vecumā no 15 līdz 29 gadiem (ieskaitot). JG paredz visaptverošu pieeju jauniešu, kas nemācās un nestrādā (NEET grupas jauniešu), iekļaušanai darba tirgū un izglītībā. Programma sastāv no 3 ESF nacionālā līmeņa projektiem, kurus īsteno NVA un Valsts izglītības attīstības aģentūra (VIAA)²², kā arī Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra (JSPA)²³. JG īsteno no 2014.gada 1.janvāra līdz 2018.gada 2.pusgamam.

2014.-2016.gadā JG īstenošanai tika atvēlēti 37 799 804 eiro (52% no JG kopbudžeta 2014.-2018.gadam), t.sk. speciālais Jaunatnes nodarbinātības iniciatīvas finansējums – 15 504 705 eiro, ESF finansējums – 17 234 975 eiro, valsts budžeta līdzfinansējums – 2 756 620 eiro un privātais līdzfinansējums (darba devēju līdzmaksājumi jauniešu algām) – 2 303 504 eiro.

Kopumā 2014.-2016.gadā JG ietvaros darba meklēšanas atbalsta pasākumos piedalījušies 92 358 jaunieši, KPP – 28 586 jaunieši, tāpat 112 574 jauniešiem tika sniegtas karjeras konsultācijas. Savukārt ilgtermiņa atbalsts tika sniegts 18 865 jauniešiem. Kopējais programmas dalībnieku skaits veido 66 % no plānotā (28 700 jaunieši).

Kopējais JG programmas finansējums 2014.-2018. gadā (7.2.1.SAM) veido 70 161 381 eiro, t.sk. Jauniešu nodarbinātības iniciatīvas finansējums – 29 010 639 eiro, ESF finansējums – 34 978 130 eiro, valsts budžeta līdzfinansējums – 5 029 039 eiro un privātais līdzfinansējums – 1 143 573 eiro.

²² 7.2.1.SAM “Palielināt nodarbinātībā, izglītība vai apmācībās neiesaistītu jauniešu nodarbinātību JG ietvaros”.

²³ 8.3.3. SAM projekts “PROTI un DARI!”.

LMzino_190517; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2017. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

NVA Jauniešu garantijas pasākuma iesaistīto skaits 2016. gadā

<i>Pasākuma nosaukums</i>	<i>Iesaistīto jauniešu skaits 2016.g. 12 mēn.</i>
Konkurētspējas paaugstināšanas pasākumi (t.sk. info. dienas)	10 383
Profesionālās tālākizglītības un profesionālās pilnveides programmu īstenošanai	1 480
Neformālās izglītības programmu īstenošana (bez valsts valodas)	1 375
Darbam nepieciešamo iemaņu attīstība nevalstiskajā sektorā	1 143
Atbalsts jauniešu reģionālajai mobilitātei	962
Darbnīcas jauniešiem	649
Transportlīdzekļu un traktortehnikas vadītāju programmas	590
Neformālās izglītības programma "Valsts valodas apguve"	398
Subsidētā darba vieta jauniešiem bezdarbniekiem (nelabvēlīgākā situācijā esoši darbinieki)	362
Subsidētā darba vieta jauniešiem bezdarbniekiem (jaunieši bezdarbnieki ar invaliditāti)"	172
Atbalsts pašnodarbinātības un uzņēmējdarbības uzsākšanai jauniešiem	134
Pirmā darba pieredze jauniešiem	110
Kopā	17 758
Karjeras konsultācijas	29 500

Datu avots: NVA

Jaunieši sadarbībā ar NVA karjeras konsultantu un citiem speciālistiem var noskaidrot savas stiprās puses, saņemt informāciju par Latvijā pieejamām darbavietām, iegūt jaunas prasmes un pirmo darba pieredzi, kā arī saņemt atbalstu uzņēmējdarbības uzsākšanai. Dalība piemērotu pasākumu iesaistē tiek noteikta, balstoties uz profilēšanas rezultātiem, t.sk., ņemot vērā, jaunieša iepriekšējo pieredzi darba tirgū, iegūto izglītību, kā arī iemaņu un prasmju līmeni, motivāciju. Pieteikties atbalsta saņemšanai ir iespējams NVA 28 filiālēs visā Latvijā.

Papildus minētajam, 2015.gada nogalē Jaunatnes Starptautisko programmu aģentūra uzsāka projekta "PROTI un DARI!" īstenošanu. Tā ietvaros tiek sniegts atbalsts sociālās atstumtības riskam pakļautajiem jauniešiem, kas dažādu faktoru ietekmē nav iesaistīti nodarbinātībā vai mācībās. Katram jauniešim tiek izstrādāta individuālā pasākumu programma, kuras īstenošanas laikā viņam tiek attīstītas pamatprasmes un nodrošināti mentora pakalpojumi.

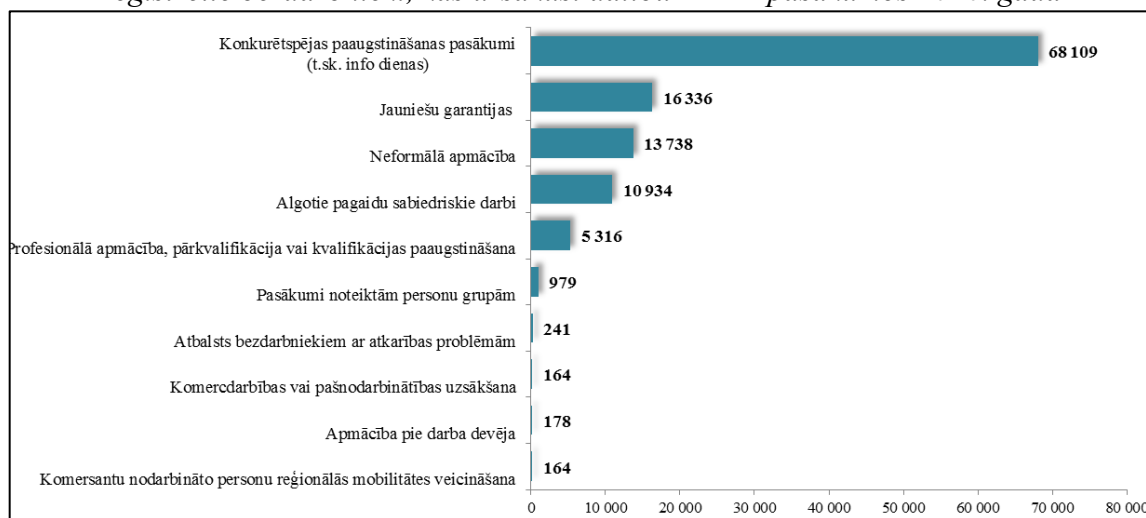
Savukārt uz **personām ar invaliditāti** vērstie ADTP pasākumi ir veicinājuši šo bezdarbnieku grupas iekļaušanos sabiedrībā un darba tirgū, ļaujot izprast darba tirgus prasības un sekmējot iekārtošanos pastāvīgā darbā, par ko liecina arī statistika – 2016. gadā darbā iekārtojušās 3 392 personas ar invaliditāti, no kurām 1 449 jeb 42,7 % iekārtojās darbā pēc kāda aktīvā pasākuma pabeigšanas (izņemot KPP informatīvās dienas). Bezdarbniekiem ar invaliditāti nepieciešamības gadījumā tiek piešķirtas vienreizējas dotācijas LMzino_190517; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2017. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

apmācību vai darba vietas pielāgošanai personas ar invaliditāti vajadzībām, segtas asistentu pakalpojumu izmaksas, kas saistītas ar nokļūšanu līdz mācību, prakses vai darba vietai, kā arī tiek segtas surdotulku, ergoterapeitu un citu speciālistu pakalpojumu izmaksas. 2016. gadā NVA organizētajos aktīvajos nodarbinātības pasākumos piedalījās 12 462 personas ar invaliditāti.

2016. gadā NVA organizētajos aktīvajos nodarbinātības (t.sk. KPP) pasākumos piedalījās 118 589 bezdarbnieki (viens cilvēks var būt piedalījies vairākās aktivitātēs, skat. 6. attēlu).

Attēls Nr.6

Reģistrētie bezdarbnieki, kas uzsākuši dalību ADTP pasākumos 2016. gadā

Datu avots: NVA

NVA apkopo informāciju par personām, kas ir iekārtojušās darbā pirmo sešu mēnešu laikā pēc pasākumu pabeigšanas²⁴. Izvērtējot iesaistīto personu (laika periodā no 2015. gada 1.jūlija līdz 2016. gada 30.jūnijam) iekārtošanos darbā pēc pasākumu pabeigšanas, var secināt, ka rezultāti ir atšķirīgi atkarībā no pasākuma veida un specifikas. No iesaistes pasākumos vislabākie darbā iekārtošanās rezultāti vērojami pasākumos pie darba devēja, komerccarbības vai pašnodarbinātības uzsākšanai un darba vieta jaunietim. Augsts darbā iesaistes līmenis ir arī pasākumos noteiktām personu grupām (subsīdētā nodarbinātība), kā arī pozitīvi vērtējami darbā iekārtošanās rezultāti pēc apmācību pasākumiem (skatīt 11.tabulu).

²⁴ Darbā iekārtošanās tiek rēķināta, ņemot vērā tos bezdarbniekus, kas 6 mēnešu laikā pēc apmācību beigām ir iekārtojušies darbā pēdējo 12 mēnešu laikā (ar 6 mēnešu nobīdi, lai vērtētajā periodā visiem pasākumu pabeigušajiem bezdarbniekiem jau būtu 6 mēneši pēc pasākuma beigām).

LMzino_190517; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2017. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

Bezdarbnieku darbā iekārtošanās pēc dalības ADTP pasākumos*

	Pabeigušo personu skaits	Iekārtojušies darbā pirmo 6 mēnešu laikā pēc pasākuma pabeigšanas	Iekārtojušies darbā %
Profesionālā apmācība, pārkvalifikācija vai kvalifikācijas paaugstināšana (t.sk. JG)	6104	2371	38,8
Neformālā izglītība - valsts valoda (t.sk. JG)**	2849	873	30,6
Neformālā izglītība - citas programmas (t.sk. JG)**	13524	4287	31,7
Konkurētspējas paaugstināšanas pasākumi (bez info. dienām) (unikālās personas gada laikā)	26179	7453	28,5
Pasākumi noteiktām personu grupām, subsidētās darba vietas	641	531	82,8
Praktiskā apmācība pie darba devēja	89	85	95,5
Atbalsta pasākums bezdarbniekiem ar atkarības problēmām	144	43	29,9
Pasākumi komercdarbības vai pašnodarbinātības uzsākšanai	81	74	91,4
Algoti pagaidu sabiedriskie darbi	8773	701	8,0
Pirmā darba pieredze jauniešiem (JG)	90	79	87,8
Darbam nepieciešamo iemaņu attīstība nevalstiskajā sektorā (JG)	471	136	28,9
Darbnīcas jauniešiem (JG)	215	57	26,5
*Pabeiguši dalību periodā no 2015.gada 1.jūlija līdz 2016.gada 30.jūnijam un iekārtojušies darbā pirmo 6 mēnešu laikā pēc pasākuma pabeigšanas (periodā līdz 31.12.2016.) ** iekļauti arī darba meklētāji			

Datu avots: NVA

4.1. Profesionālā apmācība, pārkvalifikācija un kvalifikācijas paaugstināšana un neformālās izglītības ieguve

Atbilstoši MK noteikumos Nr.75 un Ministru kabineta 2014. gada 23. decembra noteikumos Nr. 836 "Paaugstināt bezdarbnieku kvalifikāciju un prasmes atbilstoši darba tirgus pieprasījumam" (turpmāk – MK noteikumi Nr.836) noteiktajam, profesionālā apmācība, pārkvalifikācija, kvalifikācijas paaugstināšana un neformālās izglītības ieguve (turpmāk – bezdarbnieku un darba meklētāju apmācība) ietver:

- **profesionālās tālākizglītības programmu apguvi**, kas dod iespēju bezdarbniekiem iegūt profesionālo kvalifikāciju. Pēc attiecīgās programmas apguves bezdarbnieks kārto profesionālās kvalifikācijas eksāmenu. Bezdarbniekam, kurš nokārtojis profesionālās kvalifikācijas eksāmenu, saskaņā ar profesionālās izglītības ieguvi regulējošajiem normatīvajiem aktiem izsniedz profesionālās kvalifikācijas apliecību;

- **profesionālās pilnveides izglītības programmu apguvi**, kas bezdarbniekiem dod iespēju pilnveidot savu profesionālo meistarību un apgūt mainīgajām darba tirgus prasībām atbilstošas sistematizētas profesionālās zināšanas un prasmes. Bezdarbniekam saskaņā ar profesionālās izglītības ieguvī regulējošajiem normatīvajiem aktiem izsniedz profesionālās pilnveides izglītības apliecību;
- **neformālās izglītības programmu apguvi**, kas ietver mainīgajām darba tirgus prasībām atbilstošu sistematizētu sociālo un profesionālo pamatprasmju apguvi, noslēguma pārbaudījumu organizēšanu, tai skaitā valsts valodas prasmes pārbaudes un transportlīdzekļu un traktortehnikas vadītāja kvalifikācijas iegūšanas eksāmenus. Bezdarbniekam un darba meklētājam pēc neformālās izglītības programmu apguves izsniedz iegūtās zināšanas apliecinošu dokumentu.

Aktīvā nodarbinātības pasākuma „Profesionālās tālākizglītības un profesionālās pilnveides izglītības programmu īstenošana bezdarbniekiem” MK noteikumu Nr.75 26.punkts nosaka šī pasākuma bezdarbnieku iesaistes kritērijus. Bezdarbniekam, izsakot vēlmi iesaistīties apmācību pasākumā, NVA filiāle pārbauda bezdarbnieka atbilstību pasākuma mērķa grupai pēc sekojošiem kritērijiem:

- bezdarbnieka iepriekš iegūtā profesionālā kvalifikācija vai profesionālā pieredze nav pieprasīta darba tirgū vai tā neatbilst attiecīgajai profesijai noteiktajām prasībām un tāpēc nav iespējams atrast piemērotu darbu;
- bezdarbnieks ir zaudējis profesionālās prasmes;
- bezdarbniekam nav iepriekš iegūtas profesionālās kvalifikācijas.

Neformālās izglītības ieguvē un transportlīdzekļu un traktortehnikas vadītāju apmācībā bezdarbnieku/darba meklētāju iesaista, ja viņa prasmes neatbilst mainīgajām darba tirgus prasībām (vai šīs prasmes ir nepietiekamas) un šā iemesla dēļ ir grūti atrast darbu. Bezdarbnieku un darba meklētāju viena gada laikā var iesaistīt ne vairāk kā divu transportlīdzekļu un traktortehnikas vadītāju apmācību programmu apgūvē, savukārt profesionālās izglītības programmu apgūvē ne agrāk kā divus gadus pēc iepriekšējās profesionālās izglītības programmas pabeigšanas vai profesionālās kvalifikācijas iegūšanas. Tāpat saskaņā ar MK noteikumiem Nr.75, pirms iesaistes bezdarbnieku un darba meklētāju apmācībā personai ir tiesības saņemt karjeras konsultāciju.

2016. gadā profesionālā apmācībā, pārkvalifikācijā un kvalifikācijas paaugstināšanā pavisam iesaistījās 6 871 personas (kopā ar JG iesaistītajiem). 2016.gadā no profesionālās apmācības uzsākušo kopskaita tika atskaitīti 467 bezdarbnieki jeb 6,7 %. Biežākie atskaitīšanas gadījumi (gandrīz puse) bija veselības stāvokļa dēļ. Līguma pārkāpumi bija 65 bezdarbniekiem jeb 13,9 % no atskaitīto kopskaita.

Vidējās izmaksas 2016.gada profesionālās tālākizglītības un profesionālās pilnveides programmu apgūvē bija 960 eiro (t.sk. apmācību maksa 715,5 eiro un stipendija 244,5 eiro), kur viena profesionālās tālākizglītības programmu apgūvē iesaistītā faktiskās vidējās izmaksas 2016. gadā veidoja 1 343 eiro, t.sk. apmācību maksa 971 eiro un stipendija 372 eiro. Savukārt profesionālās pilnveides programmu apgūvē iesaistītā vidējās izmaksas 2016. gadā veidoja 577 eiro, t.sk. apmācību maksa 460 eiro un stipendija 117 eiro.

Profesionālā tālākizglītības un pilnveides, kā arī neformālās izglītības programmu piešķirtais un izlietotais finansējums, kā arī iesaistes rādītāji atbilstoši projektiem un budžeta finansēšanas avotiem ir atspoguļoti 12.tabulā.

Tabula Nr.12

Profesionālās un neformālās apmācības finansējums un pasākumos iesaistīto skaits

Pasākuma nosaukums	2016. gadā faktiski izlietots (EUR)	Pārejošo klientu skaits	No jauna iesaistīto klientu skaits 2016.g.	Kopā
<i>Apmācības finansējums un pasākumos iesaistīto skaits. ESF projekts "Atbalsts bezdarbnieku izglītībai"</i>				
Profesionālā apmācība	5 115 961	75	5 316	5 391
Neformālā izglītība	6 437 377	56	11 571	11 627
Apmācība pie darba devēja	240 367	77	178	255
Valsts valodas apguve	1 115 163	0	2215	2 215
<i>Apmācības finansējums un pasākumos iesaistīto skaits. ESF projekts "Jauniešu garantijas"</i>				
JG Profesionālā apmācība	1 399 619	0	1480	1480
JG Neformālā izglītība	961 669	63	1965	2028
JG Valsts valodas apguve	195 075	0	398	398

Datu avots: NVA

Visvairāk apmācība veikta šādās **profesionālās tālākizglītības programmās (t.sk. JG)** – lietvedis (859), lokmetinātājs metināšanā ar mehānizēto iekārtu aktīvās gāzes vidē (MAG) (541), klientu apkalpošanas operators (317), šuvējs (311), drēbnieks (247), konditora palīgs (237), noliktavas pārzinis (237), mazumtirdzniecības komercdarbinieks (189).

Profesionālās pilnveides izglītības programmu kopās (t.sk. JG) - sociālā aprūpe (979), projektu vadība (532), apsardzes darbs (327), mazā biznesa organizēšana (266), elektrokāra vadīšana (208), grāmatvedība - kvalifikācijas paaugstināšana (85).

Bezdarbnieku portrets profesionālajā apmācībā ar kuponu metodi ir atspoguļots 13.tabulā.

Uzsākuši profesionālo apmācību ar kuponu metodi 2016. gadā

	Kopējais skaits	% no kopējā skaita	Sievietes	Vīrieši
	6796		4336	2460
Ilgstošie bezdarbnieki	1919	28,2	1282	637
Jaunieši - bezdarbnieki vec.15-24 gadi	578	8,5	340	238
Bezdarbnieki ar invaliditāti	777	11,4	464	313
Personas pēc atbrīvošanas no ieslodzījuma	11	0,2	1	10
Personas pēc bērna kopšanas atvaļinājuma	133	2	132	1
Bezdarbnieki vecumā 50+	1919	28,2	1190	729
Bezdarbnieki pirmspensijas vecumā	568	8,4	346	222
Pēc izglītības				
Augstākā izglītība	1322	19,5	1041	281
Profesionālā izglītība	2330	34,3	1343	987
Vidējā vispārējā izglītība	1940	28,5	1253	687
Pamatizglītība	1154	17	665	489
Zemāka par pamata	50	0,7	34	16
Nav norādīta	0	0	0	0
Valsts valodas prasme				
Valsts valodas augstākā pakāpe	448	6,6	363	85
Valsts valodas vidējā pakāpe	1109	16,3	705	404
Valsts valodas zemākā pakāpe	656	9,7	274	382
Izglītība iegūta valsts valodā	4275	62,9	2865	1410
Nav valsts valodas atestācijas	213	3,1	81	132
Nav norādīta	95	1,4	48	47
Pa vecuma grupām				
15-19 gadi	92	1,4	46	46
20-24 gadi	486	7,2	294	192
25-29 gadi	984	14,5	628	356
30-34 gadi	882	13	633	249
35-39 gadi	787	11,6	531	256
40-44 gadi	852	12,5	549	303
45-49 gadi	794	11,7	465	329
50-54 gadi	860	12,7	538	322
55-59 gadi	855	12,6	527	328
60 gadi un vairāk	204	3	125	79
Pēc tautības				
Latvieši	4173	61,4	2776	1397
Krievi	1760	25,9	1053	707
Baltkrievi	163	2,4	99	64
Poļi	120	1,8	74	46
Ukraiņi	108	1,6	63	45
Lietuvieši	56	0,8	39	17
Romi	14	0,2	8	6
Ebreji	3	0,1	3	
Citas tautības	41	0,6	23	18
Nav norādīta	358	5,3	198	160
Pēc bezdarba ilguma				
Līdz 6 mēnešiem	1686	24,8	1119	567
No 6 līdz 12 mēnešiem	3191	47	1935	1256
No 1 līdz 3 gadiem	1205	17,7	795	410
3 gadi un vairāk	714	10,5	487	227

Datu avots: NVA

LMzino_190517; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2017. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

Laika periodā no 2015. gada 1.jūlija līdz 2016. gada 30.jūnijam dalību profesionālās apmācības ietvaros, t.sk. JG, pabeidza 6 104 bezdarbnieki, no kuriem darbā pirmo 6 mēnešu laikā (periodā līdz 31.12.2016.) izdevās iekārtoties 2 371 personām jeb 38,8 %. Ja salīdzina darbā iekārtošanos ar iepriekšējā gada atskaites periodu, tad vērojams samazinājums (no 2014. gada 1.jūlija līdz 2015. gada 30.jūnijam darbā iekārtojās 41,5 % no apmācību pabeigušajiem bezdarbniekiem).

Vissekmīgāko darbā iekārtošanos pēc profesionālās tālākizglītības programmu apguves no 2015. gada 1.jūlija līdz 2016. gada 30.jūnijam skatīt 14.tabulā.

Tabula Nr.14

Bezdarbnieku darbā iekārtošanās pēc profesionālās tālākizglītības programmu apguves (Top 10)*

Nr. p.k.	Izglītības programma	% no apmācības pabeigušajiem
1.	Lokmetinātājs (TIG) (2.kval. līmenis)	58,0 (no 119)
2.	Lietvedis (2.kval. līmenis)	50,3 (no 763)
3.	Lokmetinātājs (MIG) (2.kval. līmenis)	41,4 (no 162)
4.	Klientu apkalpošanas operators	41,0 (no 324)
5.	Lokmetinātājs (MAG) (2.kval. līmenis)	39,2 (no 574)
6.	Datorsistēmu tehniķis (3.kval. līmenis)	38,6 (no 57)
7.	Mazumtirdzniecības komercdarbinieks (3.kval. līmenis)	34,4 (no 128)
8.	Elektromontieris (2.kval. līmenis)	34,0 (no 97)
9.	Drēbnieks (2.kval. līmenis)	32,6 (no 181)
10.	Konditora palīgs (1.kval. līmenis)	30,8 (no 295)
*Pabeiguši dalību periodā 2015. gada 1.jūlija - 2016. gada 30.jūnijam un iekārtojušies darbā pirmo 6 mēnešu laikā pēc pasākuma pabeigšanas (iekārtošanās darbā līdz 2016.gada 31.decembrim).		

Datu avots: NVA

Savukārt vissekmīgākā darbā iekārtošanās pēc profesionālās pilnveides programmu apguves no 2015. gada 1.jūlija līdz 2016. gada 30.jūnijam ir atspoguļota 15.tabulā.

Tabula Nr.15

Bezdarbnieku darbā iekārtošanās pēc profesionālās pilnveides programmu apguves (Top 10)*

Nr. p.k.	Izglītības programma	% no apmācības pabeigušajiem
1.	Frizieru pakalpojumi	61,1 (no 51)
2.	Apsardzes darbs	48,8 (no 54)
3.	Elektrokāra vadīšana	48,2 (no 83)
4.	Grāmatvedība	45,9 (no 62)
5.	Projektu vadība	44,7 (no 157)
6.	Mazā biznesa organizēšana	39,2 (no 64)
7.	Praktiskais mārketinga	35 (no 162)

LMzino_190517; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2017. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

8.	Sociālā aprūpe	27,1 (no 35)
9.	Bioloģiskā lauksaimniecība	15 (no 111)
10.	Tērpu piegriešana, modelēšana un konstruēšana	- (no 4)
*Pabeiguši dalību periodā 2015. gada 1.jūlija - 2016. gada 30.jūnijam un iekārtojušies darbā pirmo 6 mēnešu laikā pēc pasākuma pabeigšanas (iekārtošanās darbā līdz 2015.gada 31.decembrim)		

Datu avots: NVA

No 2016. gadā no neformālās izglītības programmu apguvi (t.sk. transportlīdzekļa/traktortehnikas vadītāju apmācībā un neformālās izglītības programmā “Valsts valodas apguve”) **uzsākušajiem** 16 149 bezdarbniekiem, apmācību pabeidza 12 215 bezdarbnieki, bet 1 760 turpināja dalību pasākumā 2017. gadā. Savukārt 609 personas tika atskaitītas no apmācībām (505 - attaisnotu iemeslu dēļ, 104 – neattaisnotu).

Viena neformālās izglītības programmu apgūvē iesaistītā faktiskās vidējās izmaksas 2016. gadā veidoja 505 eiro, t.sk. apmācību maksa 351 eiro un stipendija 154 eiro. Savukārt transportlīdzekļu/ traktortehnikas vadītāju apmācībā iesaistītā vidējās izmaksas 2016. gadā veidoja 780 eiro, t.sk. apmācību maksa 679 eiro un stipendija 101 eiro.

Bezdarbnieku un darba meklētāju visvairāk pieprasītās neformālās izglītības programmas ir atspoguļotas 16.tabulā.

Tabula Nr.16

Bezdarbnieku iesaiste valsts valodas, svešvalodas un datorzinības apmācības programmās 2016. gadā (Top 10)

Nr. p.k.	Izglītības programma	Klientu Skaits
1.	Datorzinības (bez priekšzināšanām)	2 189
2.	Datorzinības (ar priekšzināšanām)	1 471
3.	Angļu valoda (bez priekšzināšanām)	1 343
4.	Valsts valoda atbilstoši vidējam valsts valodas prasmes līmenim	1 188
5.	Angļu valoda (ar priekšzināšanām) (Elementary)	1 103
6.	Valsts valoda atbilstoši pamata valsts valodas prasmes līmenim	834
7.	Vācu valoda (bez priekšzināšanām)	692
8.	Angļu valoda (ar priekšzināšanām) (Lower Intermediate)	593
9.	Valsts valoda atbilstoši augstākajam valsts valodas prasmes līmenim	580
10.	Angļu valoda (ar priekšzināšanām) (Intermediate)	441

Datu avots: NVA

Savukārt bezdarbnieku un darba meklētāju visvairāk pieprasītās 2016. gada transportlīdzekļu un traktortehnikas vadītāju apmācību programmas ir atspoguļotas 17.tabulā.

Bezdarbnieku iesaiste transportlīdzekļu un traktortehnikas vadītāju apmācību programmās
2016. gadā (Top 10)

Nr. p.k.	Izglītības programma	Klientu skaits
1.	"C" kategorijas autovadītājs ar iepriekš iegūtu "B" kategoriju (ar 1.pal.)	973
2.	"C" kategorijas (ar 1.palīdzības kursu) traktortehnikas "Ekskavatori un pašgājēji iekrāvēji" vadītājs (ar priekšzināšanām)	510
3.	"B" kategorijas (ar 1.palīdzības kursu) traktortehnikas "Visi traktori, komunālā pašgājēja traktortehnika, buldozeri un universālās pašgājējmašīnas" vadītājs (ar priekšzināšanām)	391
4.	"B" kategorijas (ar 1.palīdzības kursu) traktortehnikas "Visi traktori, komunālā pašgājēja traktortehnika, buldozeri un universālās pašgājējmašīnas" vadītājs (bez priekšzināšanām)	325
5.	"CE" kategorijas autovadītājs ar iepriekš iegūtu "C" kategoriju (ar 1.palīdzības kursu)	309
6.	"D" kategorijas autovadītājs ar iepriekš iegūtu "C" kategoriju (ar 1.palīdzības kursu)	167
7.	"F" kategorijas (ar 1.palīdzības kursu) traktortehnikas "Meža izstrādes un kopšanas mašīnas" vadītājs (ar priekšzināšanām)	138
8.	"CE" kategorijas autovadītājs ar iepriekš iegūtu "C" kategoriju	74
9.	"C" kategorijas traktortehnikas "Ekskavatori un pašgājēji iekrāvēji" vadītājs (ar priekšzināšanām)	57
10.	"B" kategorijas traktortehnikas "Visi traktori, komunālā pašgājēja traktortehnika, buldozeri un universālās pašgājējmašīnas" vadītājs (ar priekšzināšanām)	55

Datu avots: NVA

Laika periodā no 2015. gada 1.jūlija līdz 2016. gada 30.jūnijam dalību neformālās izglītības apgūvē, t.sk. JG, izņemot valsts valodas apmācību, pabeidza 13 524 bezdarbnieki un darba meklētāji, no kuriem darbā pirmo 6 mēnešu laikā (periodā līdz 31.12.2016.) izdevās iekārtoties 4 287 personām jeb 31,7 %. Savukārt valsts valodas apguvi minētajā laika perioda pabeidza 2 849 NVA klienti, no kuriem darbā pirmo 6 mēnešu laikā (periodā līdz 31.12.2016.) izdevās iekārtoties 873 personām jeb 30,6 %.

Ziņojuma 18. tabulā ir atspoguļotas tās neformālās izglītības programmas (izņemot transportlīdzekļu, traktortehnikas programmas), pēc kuru apguves bezdarbnieki uzrādīja augstākos darbā iekārtošanās rādītājus.

Bezdarbnieku darbā iekārtošanās pēc neformālās izglītības programmu apguves*
(Top 10)

Nr. p.k.	Izglītības programma	% no apmācības pabeigušajiem
1.	Datorprasmes grāmatvedībā (programma Horizon vai Balance)	75,6 (no 41)
2.	Biznesa angļu valoda (ar priekšzināšanām) (Advanced)	50,0 (no 44)
3.	Biznesa angļu valoda (ar priekšzināšanām) (Higher Intermediate)	48,3 (no 87)
4.	Angļu valoda (ar priekšzināšanām) (Higher Intermediate)	45,4 (no 119)
5.	Zviedru valoda (bez priekšzināšanām)	44,1 (no 59)

LMzino_190517; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2017. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

6.	Datorprasmes grāmatvedībā (programma 1C Grāmatvedība)	43,8 (no 345)
7.	Angļu valoda (ar priekšzināšanām) (Intermediate)	43,3 (no 393)
8.	Krievu valoda (bez priekšzināšanām)	41,9 (no 148)
9.	Franču valoda (bez priekšzināšanām)	41,9 (no 86)
10.	AutoCAD	40,2 (no 169)
*Pabeiguši dalību periodā 2015.gada 1.jūlija - 2016.gada 30.jūnijam un iekārtojušies darbā pirmo 6 mēnešu laikā pēc pasākuma pabeigšanas (iekārtošanās darbā līdz 2016.gada 31.decembrim).		

Datu avots: NVA

Līdzīgi ziņojuma 19. tabulā ir atspoguļotas tās neformālās izglītības transportlīdzekļu, traktortehnikas programmas, pēc kuru apguves bezdarbnieki uzrādīja augstākos darbā iekārtošanās rādītājus.

Tabula Nr.19

Bezdarbnieku darbā iekārtošanās pēc neformālās izglītības programmu apguves
(Top 5)*

Nr. p.k.	Izglītības programma	% no apmācības pabeigušajiem
1.	"C" kategorijas traktortehnikas "Ekskavatori un pašgājēji iekrāvēji" vadītājs (ar priekšzināšanām)	50 % (no 60)
2.	"C" kategorijas traktortehnikas "Ekskavatori un pašgājēji iekrāvēji" vadītājs (bez priekšzināšanām)	48,4 % (no 186)
3.	"CE" kategorijas autovadītājs ar iepriekš iegūtu "C" kategoriju (kods 95)	47,2 % (no 576)
4.	"D" kategorijas autovadītājs ar iepriekš iegūtu "C" kategoriju (kods 95)	44,7 % (no 577)
5.	"G" kategorijas traktortehnikas "Ceļu būves mašīnas" vadītājs (ar priekšzināšanām)	42,1 % (no 109)
*Pabeiguši dalību periodā 2015.gada 1.jūlija - 2016.gada 30.jūnijam un iekārtojušies darbā pirmo 6 mēnešu laikā pēc pasākuma pabeigšanas (iekārtošanās darbā līdz 2016.gada 31.decembrim).		

Datu avots: NVA

2017. gadā plānotais profesionālās tālākizglītības un pilnveides, neformālās izglītības programmu, t.sk. transportlīdzekļa/traktortehnikas vadītāja apmācību, finansējums un iesaistes rādītāji ir atspoguļoti 20.tabulā.

Tabula Nr.21

Apmācību pasākumu plānotais finansējums un dalībnieku skaits 2017. gadam (indikatīvi)

Aktīvie nodarbinātības pasākumi	Finansējums (valsts un ESF kopā) EUR	Rezultatīvie rādītāji
Profesionālā apmācība, pārkvalifikācija un kvalifikācijas paaugstināšana	12 174 134	16 658
Neformālā izglītības ieguve (kopā ar programmu "Valsts valodas apguve")		
Jauniešu garantija		
Profesionālā apmācība, pārkvalifikācija un kvalifikācijas paaugstināšana	3 227 682	3 575
Neformālā izglītības ieguve (kopā ar programmu "Valsts valodas apguve")		
Finansējums kopā	15 401 816	20 232

Datu avots: LM/NVA

Viena no NVA prioritātēm ir sadarbība ar darba devējiem. Uzņēmēji ar NVA un ESF finansiālu atbalstu var apmācīt un iegūt sev nepieciešamos speciālistus no bezdarbnieku vidus pasākuma “Bezdarbnieku apmācība pēc darba devēja pieprasījuma” ietvaros²⁵. Ja kādam uzņēmumam vajadzīgs apmācīts speciālists, NVA pēc darba devēja pieprasījuma iesaista bezdarbnieku uzņēmumam nepieciešamajās profesijās jebkurā licencētā profesionālās pilnveides izglītības programmā, profesionālās tālākizglītības vai neformālās izglītības programmā. Apmācības laikā bezdarbniekam tiek maksāta stipendija – 5 eiro par vienu mācību dienu. Pēc apmācības pabeigšanas darba devējam jāpieņem bezdarbnieks darbā un attiecīgajā profesijā jānodarbina vismaz pusgadu.

2016.gadā Apmācības organizētas pēc 16 uzņēmumu pieprasījuma 7 filiālēs, iesaistīti 79 bezdarbnieki. Pieprasītākās profesionālās tālākizglītības programmas: lokomotīvu saimniecības tehniķis (12 dalībnieki); bruģētājs (8 dalībnieki). Pieprasītākās neformālās un transportlīdzekļu (t.sk. traktortehnikas) izglītības programmas: “G” kategorijas traktortehnikas ceļu būves mašīnas vadītājs (10 dalībnieki); zviedru valoda (bez priekšzināšanām) (9 dalībnieki).

Sadarbība īstenota ar kravu pārvadājumu uzņēmumu SIA “LDZ CARGOS” par 12 bezdarbnieku apguvi profesijā - lokomotīvu saimniecības tehniķis; Liepājas Biznesa centra Speciālās ekonomiskās zonas uzņēmumu SIA “Jensen Metal” par 11 bezdarbnieku apguvi profesijā - lokmetinātājs metināšanā ar volframa elektrodu inertās gāzes vidē (TIG); Saldus ceļu būves uzņēmumu SIA “Saldus ceļinieks” par 10 bezdarbnieku apguvi neformālās izglītības programmā “G” kategorijas traktortehnikas ceļu būves mašīnas vadītājs; vadošo konditorejas un svaigās pārtikas produktu ražotāju Latvijā SIA “Staburadzes konditoreja” par 9 bezdarbnieku apguvi konditora profesijā; Liepājas filiāles uzņēmumu SIA “Taxi Kurir Latvia” par 9 bezdarbnieku zviedru valodas apguvi; Madonas celtniecības un bruģēšanas uzņēmumu SIA “Heta Būve” par 8 bezdarbnieku bruģētāja profesijas apguvi. Pārējie uzņēmumi pasākumā iesaistīja no 1 līdz 5 cilvēkiem.

4.2. Bezdarbnieku praktiskā apmācība pie darba devēja

Saskaņā ar 2014. gada 23. decembra MK noteikumiem Nr. 836 ESF projektā “Atbalsts bezdarbnieku izglītībai”, sākot ar 2015. gada maiju tiek īstenota apmācība pie darba devēja (turpmāk - APDD)²⁶.

Pasākumā APDD bezdarbniekam ir paredzēta ikmēneša darba algas dotācija (proporcionāli dienu skaitam, kurās bezdarbnieks iesaistījies APDD):

²⁵ Plašāk: <http://www.nva.gov.lv/index.php?cid=433&mid=437&txt=2925&from=0>

²⁶ Plašāk: <http://www.nva.gov.lv/index.php?cid=446&mid=53&txt=3981>

LMzino_190517; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2017. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

- Par pirmajiem 2 mēnešiem – 160 eiro apmērā;
- Par nākamajiem 2 mēnešiem – 120 eiro apmērā;
- Pār pēdējiem 2 mēnešiem 90 eiro apmērā.

Tāpat pasākuma ietvaros tiek piemērotas arī citas dotācijas - dotācija APDD iesaistīto bezdarbnieku darba vadītājam 50 % apmērā no valstī noteiktās minimālās mēneša darba algas apmēra; dotācija izdevumu segšanai par individuālajiem aizsardzības līdzekļiem līdz 50 eiro, dotācija darba vietas pielāgošanai bezdarbniekam ar invaliditāti 711 eiro apmērā un dotācija līdz 28,46 eiro bezdarbnieka obligātajām veselības pārbaudēm, kuras noteiktas normatīvajos aktos.

Praktiskā apmācība ietver profesionālās kompetences apgūšanu, kas atbilst pirmā, otrā vai trešā profesionālās kvalifikācijas līmeņa profesionālajai kompetencei. Praktisko apmācību neorganizē nekvalificētos un mazkvalificētos darbos. Pēc praktiskās apmācības pabeigšanas bezdarbniekam vismaz trīs mēnešus jāturpina darbs pie tā paša darba devēja.

Kopumā APDD ir iesaistīti 312 bezdarbnieki: 121 bezdarbnieks - 2015. gadā, savukārt 2016. gadā APDD bija plānots iesaistīt 202 bezdarbniekus, bet tika iesaistīti 178 bezdarbnieki (rādītājs izpildīts par 88 %). Lielākā bezdarbnieku praktiskā sagatavošana 2016.gadā bija sekojošās profesijās: gaļas apstrādes iekārtu operators – 18, grāmatveža palīgs – 12, pavārs – 11, mazumtirdzniecības veikala pārdevējs – 8, šūšanas iekārtu operators – 7, projekta vadītāja asistents – 6.

No uzsākušajiem 178 bezdarbniekiem apmācību ir pabeiguši 58 bezdarbnieki, 73 turpina dalību pasākumā 2017. gadā. Savukārt 47 personas ir pārtraukušas dalību (36 - attaisnotu iemeslu dēļ, 11 – neattaisnotu).

4.3. Komersantu nodarbināto personu reģionālās mobilitātes veicināšana

2013. gadā tika uzsākts preventīvais bezdarba samazināšanas pasākums „Komersantu nodarbināto personu reģionālās mobilitātes veicināšana”, kura mērķis ir veicināt komersantu nodarbināto personu reģionālo mobilitāti, nodrošinot finansiālu atbalstu transporta un dzīvojamās telpas īres izmaksu segšanai pirmos četrus mēnešus pēc darba tiesisko attiecību nodibināšanas. Pasākuma mērķis ir sniegt atbalstu bezdarbniekiem no reģioniem, kuros darbu atrast neizdodas, un virzīt tos uz brīvajām darba vietām tuvākajos reģionos un pilsētās.

Reģionālās mobilitātes pasākumā iesaista nodarbinātos, kuri līdz darba tiesisko attiecību nodibināšanas dienai ar konkrēto darba devēju bijuši reģistrēti bezdarbnieka statusā vismaz divus mēnešus, savukārt NVA var iesaistīt pasākumā nodarbināto, kas bijis reģistrēts bezdarbnieka statusā mazāk nekā divus mēnešus, ja bezdarbnieka statusa piešķiršana ir saistīta ar darba tiesisko attiecību izbeigšanu saistībā ar saimniecisku, organizatorisku, tehnoloģisku vai

līdzīga rakstura pasākumu veikšanu un tas būtiski ietekmējis vai varēja ietekmēt nodarbinātības situāciju attiecīgajā administratīvajā teritorijā.

2016. gadā nodarināto reģionālās mobilitātes pasākumam NVA pieteicās 192 reģistrētie bezdarbnieki, no kuriem 161 iesniegums bija atbilstošs mobilitātes pabalsta saņemšanai. 2016. gadā dalību pasākumā pabeidza 89 nodarbinātie un 44 nodarbinātie turpināja darba attiecības 2017.gadā. Dalība uzsākta gandrīz visās NVA filiālēs, izņemot Jūrmalas un Rīgas reģionālās filiāles. Visvairāk: NVA Rēzeknes filiālē – 26, Kuldīgas – 24, Liepājas – 13, Aizkraukles – 10, Ludzas – 9, Talsu filiālē – 9 strādājošie.

Pasākumā iesaistījās 58 % jeb 93 sievietes un 42 % jeb 68 vīrieši. Sadalījumā pa vecuma grupām, visaktīvāk iesaistījās nodarbinātie vecuma grupā no 40-59 gadiem (63% no uzsākušo kopskaita – 101 persona). Vismazāk iesaistījās personas vecuma grupā virs 60 gadiem – 3 personas, no 20-24 gadiem – 8 personas un 35-39 gadiem – 12 personas. Kā biežākie dalības pasākumā pārtraukšanas iemesli minēti: nesaskaņas ar darba devēju; neapmierinātība ar veicamo darbu vai kolektīvu. 7 no 28 nodarbinātajiem dalību pasākumā pārtrauca attaisnojošu iemeslu dēļ, piemēram, veselības problēmu, darba vietas maiņas vai ģimenes apstākļu dēļ.

Pasākumam 2016. gadā tika izlietoti 46 084 eiro (pārejošās saistības uz 2017.gadu 1 856 eiro). Secināms, ka pasākuma ietvaros katrs nodarbinātais saņēmis vidēji 360,4 eiro. Pasākumā iesaistītie uzsākuši darbu visdažādākajās profesijās un amatos – zivju apstrādātāji, mazumtirdzniecības veikala pārdevēji, apkopēji, palīgstrādnieki, kravas automobiļa vadītāji, elektriķi, pavāra palīgi, izstrādājumu marķētāji.

2017. gadā pasākumā plānots iesaistīt 200 nodarbinātos par kopējo valsts budžeta finansējumu 68 428 eiro.

2014.gadā JG ietvaros tika uzsākts pasākums „Atbalsts jauniešu reģionālajai mobilitātei”, kas paredz nodrošināt finanšu atlīdzību, ja bezdarbnieks piedalās JG aktīvajos nodarbinātības pasākumos. Kopš 2015.gada finanšu atlīdzību atbalsta pasākumā „Atbalsts reģionālajai mobilitātei aktīvo nodarbinātības pasākumu ietvaros” var saņemt arī bezdarbnieki, kuri piedalās pasākumos, kas finansēti gan no ESF, gan nodarbinātības speciālā budžeta. 2016.gadā atbalstu saņēma 3 421 bezdarbnieks. No atbalstu saņēmēju kopskaita 99% saņēma atlīdzību par transporta izdevumiem. Dalība uzsākta visās filiālēs – visvairāk Rīgā (11% no uzsākušo kopskaita) un Rēzeknē (9%). Savukārt zemākā Ventspils (1%) un Saldus (1%) filiālēs.

4.4. Konkurētspējas paaugstināšanas pasākumi

Aktīvais nodarbinātības pasākums „Konkurētspējas paaugstināšanas pasākumi” paredzēts bezdarbniekiem, darba meklētājiem un bezdarba riskam pakļautām personām, lai veicinātu to konkurētspēju darba tirgū, piedāvājot

apgūt darba meklēšanas metodes, darba tirgum nepieciešamās pamatprasmes, kā arī saņemt psiholoģisko atbalstu konkurētspējas veicināšanai darba tirgū. NVA klienti pasākumā var saņemt individuālās konsultācijas (1 akadēmiskā stunda - dažādu speciālistu individuālās konsultācijas) un piedalīties grupu nodarbībās:ursos (16, 24, 32, 35 vai 36 akadēmiskās stundas), semināros (8 akadēmiskās stundas), lekcijās (5 akadēmiskās stundas).

Dalība KPP pieejama katram klientam saskaņā ar izteikto vēlmi bez rindas. Klients var izmantot vairākus KPP pakalpojumus. 2016. gadā KPP iesaistījās 78 580 personas (t.sk. info dienas). Jāpiebilst, ka KPP dalībnieku skaits bija vislielākais starp NVA īstenotajiem ADTP pasākumiem.

2016. gadā dalību pasākumā pabeidza 26 179 personas (bez info dienām), no kurām darbā pirmo sešu mēnešu laikā iekārtojās 7 453, kas ir 28,5 % no iesaistīto klientu skaita. Šis rādītājs ar katru gadu turpina palielināties (2012. gadu darbā iekārtošanās rādītājs bija 16,9 %, 2013. gadā 25,2 %, 2014. gadā 25,4%, 2015.gadā 26,2%), kas liecina par mērķtiecīgu klientu iesaisti un aktuālu KPP tēmu izvēli. 2016. gada pieprasītākie KPP ir atspoguļoti 22.tabulā.

Tabula Nr.22

2016. gada KPP pieprasītāko pasākumu TOP 10

Nr. p.k.	Pasākuma nosaukums	Pasākuma veids	Iesaistīto skaits
1.	Sociālās tiesības	Lekcija	3 085
2.	Darba tiesības	Seminārs	2 991
3.	Stress un tā pārvarēšana	Lekcija	2 987
4.	CV un pieteikuma vēstules sagatavošana, vakanču portālu izmantošana	Seminārs	2 311
5.	Komunikācijas prasmju attīstīšana un komunikācijas problēmu risināšana	Seminārs	2 195
6.	Emocionālā inteliģence	Seminārs	2 086
7.	Mērķu meistarklase jeb pareiza mērķu izvirzīšana un to sasniegšana	Seminārs	1 815
8.	Lietišķo attiecību kultūra	Lekcija	1 792
9.	Ilgstoša bezdarba ietekme uz konkurētspēju darba tirgū	Seminārs	1 678
10.	Prasme strādāt pārmaiņu apstākļos	Seminārs	1 536

Datu avots: NVA

5. Profesionālās tālākizglītības programmu īstenošana bezdarbniekiem valsts vai pašvaldību dibinātās izglītības iestādēs

2016. gadā tika turpināta un pilnveidota NVA sadarbība ar valsts un pašvaldību profesionālās izglītības iestādēm. Saskaņā ar MK noteikumos Nr.75 un Nr. 836 noteikto, no 2015. gada septembra līdz 2016.gada 1.aprīlim tika uzsākta izmēģinājumu projekta „Profesionālās tālākizglītības programmu īstenošana bezdarbniekiem valsts vai pašvaldību dibinātās izglītības iestādēs” 2.kārtas īstenošana (turpmāk – pilotprojekts).

Tā ietvaros tika paplašināta profesionālās izglītības kompetences centra (turpmāk – PIKC) statusu ieguvušo izglītības iestāžu iesaiste bezdarbnieku pārkvalifikācijā pieprasītās profesijās. Tomēr atšķirībā no iepriekšējā izmēģinājumu projekta²⁷ 2.kārtā tika iesaistīti bezdarbnieki, kuri vairāk pakļauti kādam sociālās atstumtības riskam, piemēram, ilgstošie bezdarbnieki, bezdarbnieki vecumā virs 45 gadiem, kuriem darba tirgū būs jāuzturas vēl samērā ilgi, bet vienlaikus ir paaugstināts ilgstošā bezdarba risks.

Izmēģinājumu projekta otrajā kārtā kopumā tika iesaistīts 181 bezdarbnieks (90,5% no plānotā – 200, bezdarbnieku skaita), no tiem 2015. gadā tika iesaistīti 77 bezdarbnieki un 2016. gadā 104 bezdarbnieki. Sadarbība tika īstenota ar 14 izglītības iestādēm par 17 profesionālās tālākizglītības programmu īstenošanu.

Bezdarbnieki visvairāk izvēlējās šādas profesijas: Inženierkomunikāciju montētājs – 60 bezdarbnieki; Šuvējs – 34; Lokmetinātājs metināšanā ar mehanizēto iekārtu inertās gāzes vidē (MIG) – 29. Tālākizglītības apguvi dažādu iemeslu dēļ pārtrauca 34 bezdarbnieki jeb 18,8 % (4 bezdarbnieki pārtrauca dalību, jo iekārtojās darbā; 18 bezdarbnieki – veselības stāvokļa dēļ; 6 bezdarbnieki – līgumu pārkāpumu dēļ, 1 bezdarbnieks miris, 5 bezdarbnieki – citu iemeslu dēļ).

Izmēģinājumu projekta otrās kārtas ietvaros sākotnēji tika paredzēts nodrošināt profesionālās tālākizglītības programmu pieejamību bezdarbniekiem visos valsts reģionos. Tomēr Rīgas reģionā bezdarbnieku pieteikumu trūkuma dēļ, izmēģinājumu projekta otrās kārtas ietvaros netika iesaistīts neviens bezdarbnieks. Vislielākā bezdarbnieku iesaiste izmēģinājumu projekta otrajā kārtā bija Latgales reģiona izglītības iestādēs, kurā profesionālās tālākizglītības programmas uzsāka 111 bezdarbnieki jeb 61 % no kopējā uzsākušo dalībnieku skaita. Jāpiebilst, ka Daugavpils NVA filiālē reģistrējās salīdzinoši liels bezdarbnieku skaits, kā arī bija liels pieprasījums pēc piedāvāto izglītības programmu apguves.

²⁷ *Profesionālās tālākizglītības programmu īstenošana bezdarbniekiem valsts vai pašvaldību dibinātās izglītības iestādēs”, kuru NVA sadarbībā ar valsts profesionālās izglītības iestādēm laikā no 2014. gada janvāra līdz decembrim īstenoja, lai aprobežotu sadarbības modeli bezdarbnieku iesaistei pieprasītās profesionālās tālākizglītības programmās (plašāk par pilotprojektu skat. <http://bit.ly/1ps8UXQ>) LMzino_190517; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2017. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”*

Izmēģinājumprojekta visu bezdarbnieku grupu iesaiste tika finansēta ESF projekta “Atbalsts bezdarbnieku izglītībai” ietvaros. Izmēģinājumprojekta otrās kārtas īstenošanas kopējais finansējums bija **228 904,31** eiro, t.sk. 2015. gadā 40 294,10 eiro un 2016. gadā 188 610,21 eiro. Viena izglītojamā vidējās izmaksas dalībai profesionālās tālākizglītības programmās bija 1 264,66 eiro.

2017.gada gada 21. martā Ministru kabineta sēdē tika atbalstīts informatīvais ziņojums „Par izmēģinājumprojekta „Profesionālās tālākizglītības programmu īstenošana bezdarbniekiem valsts vai pašvaldību dibinātās izglītības iestādēs” otrās kārtas īstenošanu” un tā protokollēmums (prot. Nr. 14 32.§). Ziņojumā ir iespējams gūt plašāku informāciju par izmēģinājumprojekta 2.kārtu, jo tā mērķis bija analizēt izmēģinājumprojekta rezultātus un noteikt nepieciešamās darbības turpmākajā NVA klientu profesionālās tālākizglītības procesa plānošanā (skat. šeit: <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40414666>). Lai veicinātu valsts izglītības iestāžu iesaistīšanos bezdarbnieku apmācībā kuponu sistēmā, izmēģinājumprojekta informatīvā ziņojuma protokollēmumā tika iekļauti šādi uzdevumi:

- Lai elastīgi pielāgotos un izmantotu modulāro programmu iespējas brīdī, kad darba tirgū tiek identificēta tāda nepieciešamība, paredzēt, ka LM Apmācību komisija apstiprina darba tirgū nepieciešamo modulāro profesionālo izglītības programmu iekļaušanu Apmācību jomu un profesiju sarakstā.
- Paredzēt izglītības programmu apguves organizēšanu darba dienās pēc plkst. 18.00 aktīvā nodarbinātības pasākuma “Bezdarbnieku apmācība pēc darba devēja pieprasījuma” ietvaros.

Papildus plānots, ka IZM izstrādās mehānismu un atbalsta pasākumus PIKC un valsts un pašvaldību dibināto profesionālās izglītības iestāžu motivēšanai iesaistīties pieaugušo izglītībā, kas atvieglos šo iestāžu dalību arī NVA organizēto bezdarbnieku tālākizglītības pasākumos. Turpmāk plānotie uzdevumi ir iekļauti EM informatīvajā ziņojumā “Par Nodarbinātības padomes ietvaros identificēto pasākumu kopumu un to izpildes termiņiem” un 2017.gada 21. martā protokollēmumā (prot. Nr. 14 31.§)²⁸.

²⁸ Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?dateFrom=2016-05-12&dateTo=2017-05-12&text=Par+Nodarbin%C4%81t%C4%ABbas+padomes+ietvaros+identific%C4%93to+pas%C4%81kumu+kopumu+&org=0&area=0&type=0>
LMzino_190517; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2017. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritāriem apmācību virzieniem”

6. Kuponu sistēmas bezdarbnieku apmācībā izvērtējums

Lai pēc apmācības vai pārkvalifikācijas persona pēc iespējas ātri iesaistītos darba tirgū, nākamās profesijas izvēlei ir jābūt balstītai gan uz personas izvēli, gan uz darba tirgus vajadzībām. Lai dotu bezdarbniekam vai darba meklētājam lielāku izvēles brīvību un atbildību par savas karjeras turpmāko attīstību, kopš 2011. gada NVA tās klientiem piedāvā iespēju pilnveidot savas prasmes, izmantojot apmācību kuponu sistēmu.

Daudzas valstis (ES dalībvalstis, Amerikas Savienotās Valstis) pāriet uz pakalpojumu kuponu sistēmu (pieprasījuma virzītu, nevis piedāvājuma virzītu apmācību), jo tā labāk un ātrāk reaģē uz darba tirgus izmaiņām, nodrošina pastāvīgu motivāciju pakalpojumu sniedzējam nodrošināt augstu kvalitāti un plašu piedāvājumu. Iepriekš minēto ir atzinuši arī Pasaules Bankas eksperti.²⁹

Bezdarbnieks, saņemot apmācību kuponu, var izvēlēties sev piemērotāko apmācību veidu un izglītības iestādi – no piedāvātā apmācību programmu saraksta, kuru apstiprinājusi LM Apmācību komisija, kā arī no NVA izglītības iestāžu saraksta, kuras NVA izsludinājuma izglītības iestādēm rezultātā guvušas tiesības sniegt apmācības, vai izvēlēties izglītības iestādi patstāvīgi. Jāpiebilst, ka, sākot ar 2016.gadu, NVA iepirkumi izglītības iestādēm netiek veikti, jo ir notikusi pāreja uz fiksētām kuponu izmaksām. Publisko iepirkumu procedūras atcelšanas rezultātā tiek veicināta operatīvāka apmācību pakalpojumu sniegšana NVA klientiem (nav vairs jāgaida, kad beigsies iepirkuma procedūra) un sekmēta NVA klientu vienkāršotāka izglītības iestāžu izvēle.

Izvērtējot kuponu metodes ieviešanu, ir novērojami gan ieguvumi (piemēram, lielāka konkurence starp izglītības iestādēm, kas ilgtermiņā ietekmē arī pakalpojumu kvalitāti), gan izaicinājumi, pie kuru risināšanas jāturpina strādāt. Apmācību kupons personai tiek izsniegts reģistrēšanās secībā. Pēc tam persona pati sazinās ar izglītības iestādēm, kas piedāvā noteiktu apmācības programmu un izvēlas vienu no iestādēm, kurā vēlas mācīties. Izvēlēta izglītības iestāde ne vienmēr ir spējīga nokomplektēt grupu apmācībām, līdz ar to personas iesaiste konkrētajā apmācību programmā var aizkavēties. Tomēr, kuponu sistēmas ieviešanas laikā konstatēts, ka, izsniedzot kuponus reģistrēto pieteikumu secībā un neatkarīgi no pieteikumu skaita uz izvēlēto programmu, bezdarbnieki daudz īsākā laika periodā iesaistās apmācībās, salīdzinot ar iepriekšējo gadu sistēmu, kurā NVA pati komplektēja apmācību grupas. Pozitīvi vērtējams arī fakts, ka līdz ar kuponu metodes ieviešanu bezdarbniekiem pavērušās plašākas iespējas programmu, izglītības iestāžu un apmācību īstenošanas vietu izvēlē (jebkurā NVA filiāles pārraudzībā esošajā teritorijā).

²⁹ Pētījumā "Latvija: kurš ir bezdarbnieks, ekonomiski neaktīvais vai trūcīgais? Pēckrīzes politikas izvēļu izvērtējums". Pētījums oriģinālvalodā pieejams LM mājaslapas sadaļā - Nozares politikas – Darbs – Pētījumi http://www.lm.gov.lv/upload/aktualitates/latvia_compwbs.pdf
LMzino_190517; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2017. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

Izvēloties izglītības iestādi, klienti ir motivētāki programmu apguvei un prasīgāki apmācību kvalitātes nodrošinājumam, kā arī ticis būtiski mazināts tā sauktais „*cherry picking*” efekts, kad izglītības iestāde izvēlas visvieglāk apmācāmos, nevis tos, kam šādas apmācības sniedz lielāku pieaugumu robežproduktivitātē. Kuponu sistēma piedāvā neierobežotu un nepārtrauktu izglītības iestāžu iespēju iesaistīties apmācību īstenošanā. Jāpiebilst, ka kopējā NVA klienta apmierinātība par saņemtajiem pakalpojumiem, salīdzinot ar iepirkumu sistēmu, ir augusi.

Jāņem vērā, ka visbiežāk bezdarbnieks izvēlas savai dzīvesvietai tuvāko apmācību iestādi. Apmācību iestāžu realizētā prakse, veidojot no centriem attālinātus apmācību sniegšanas tīklus, lai iesaistītu iespējami plašu klientu loku, neveicina bezdarbnieku mobilitāti. Līdz ar to šāda pieeja neveicina arī bezdarbnieku vēlmi meklēt darbu ārpus savas apdzīvotās vietas, ja tajā apsīkusi ekonomiskā aktivitāte. Tā kā apmācību mērķis ir nodarbinātība, tad, apgūstot specialitāti, kas dzīvesvietā nebūs pieprasīta, bezdarbniekam jābūt gatavam arī uz mācībām doties ārpus savas dzīvesvietas – optimāli uz vietu, kur konkrētajā specialitātē ir pieejamas darbavietas, kādēļ būtisks jautājums ir reģionālās mobilitātes atbalsts.

LM sadarbībā ar NVA regulāri pilnveido apmācību kuponu sistēmu bezdarbnieku un darba meklētāju apmācību ietvaros - kuponu sistēma ir papildināta ar dažādiem e-vides risinājumiem, tajā skaitā darba tirgus monitoringa sistēmu, lai nodrošinātu cilvēku informētāku izvēli. Pakāpeniski ir plānots virzīties uz “samaksas par rezultātu” ieviešanu, lai gala maksājumi izglītības iestādēm būtu saistāmi ar bezdarbnieku darbā iekārtošanās rezultātiem pēc apmācību pabeigšanas, par ko ir aizsāktas diskusijas arī Pieaugušo izglītības pārvaldības padomē³⁰.

Lai veicinātu bezdarbnieku piekļuvi apmācību vietām, 2015.gada maijā tika veikti grozījumi MK noteikumos Nr.75, paredzot atbalstu bezdarbnieku reģionālajai mobilitātei arī aktīvo nodarbinātības pasākumu ietvaros. Tas nozīmē, ka NVA klienti var pretendēt uz finanšu atlīdzību transporta izdevumu segšanai braucieniem no deklarētās dzīvesvietas uz apmācību vai prakses vietu un atpakaļ un dzīvojamās telpas īres vai dienesta viesnīcas izdevumu kompensāciju (ja apmācību vai prakses vieta atrodas vismaz 20 km attālumā no bezdarbnieka deklarētās dzīvesvietas, un bezdarbnieks norādītajā administratīvajā teritorijā ir deklarēts vismaz sešus mēnešus). Jāpiebilst, ka atbalsts reģionālajai mobilitātei tiek piemērots arī JG ietvaros.

³⁰ Padomes darbība ir noteikta atbilstoši MK rīkojumam Nr.287 “Par Pieaugušo izglītības pārvaldības modeļa ieviešanas plānu 2016.-2020. gadam”, Rīgā 2016. gada 5. maijā (prot. Nr. 21 35. §) LMzino_190517; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2017. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

7. Bezdarbnieku klasifikācija secīgai iesaistei aktīvajos nodarbinātības pasākumos („bezdarbnieku profilēšana”)

2013. gada rudenī tika ieviesta bezdarbnieku profilēšanas sistēma, tādējādi īstenojot mērķētāku pieeju dažādu bezdarbnieku mērķgrupu atgriešanai darba tirgū, lai efektīvi un ātri aizpildītu vakances un piedāvātu konkrētai personai piemērotākos darba tirgus politikas pasākumus (elektroniskās bezdarbnieku profilēšanas metode, lai izprastu savas darba atrašanas iespējas un atrastu piemērotus NVA pasākumus: <https://cvvp.nva.gov.lv/#/pub/pakalpojumi/profilesana>).

Bezdarbnieku profilēšana ir NVA klientu grupēšana pēc nepieciešamo pakalpojumu klāsta (t.sk., nosakot, vai klientam vispār nepieciešamas apmācības, lai ātrāk atgrieztos darba tirgū), vēl pirms klienta vēlmes izteikšanas, pirms tam analizējot bezdarbnieka iepriekš iegūto izglītību, darba pieredzi un citus apstākļus, kas veido spēju pašam vai ar valsts atbalsta palīdzību integrēties darba tirgū. Profilēšanas metode paredz klientu sadalīšanu noteiktās funkcionālās grupās, kur katrai grupai tiek noteikts pakalpojumu klāsts un sadarbības noteikumi. Tādējādi ar profilēšanas palīdzību ir nepieciešams nodrošināt bezdarbnieka secīgu iesaisti aktīvajos nodarbinātības pasākumos, ņemot vērā konkrētās personas individuālo bezdarba situāciju.

Profilēšanas ietvaros sākotnēji tiek noteikta bezdarbnieka gatavība integrēties darba tirgū un bezdarbniekam nepieciešamie atbalsta pasākumi, norādot šo pasākumu secību. Sākotnēji bezdarbniekam tiek pasākumi, kas uzlabo klienta jau esošās prasmes un iemaņas (piemēram, dalība KPP, īsajās neformālajās izglītības programmās), un tikai pēc tam, kad pēc dalības šajos pasākumos integrācija darba tirgū nav notikusi, bezdarbniekam tiek piedāvāti finanšu ietilpīgāki pasākumi, kur iesaistes ilgums pasākumā ir garāks (profesionālā apmācība, pārkvalifikācija, jaunas darba pieredzes iegūšana u.tml.).

Bezdarbnieku profilēšanas ietvaros tiek noteikta:

1. Darba iespēju atrašana bezdarbniekam (tiek vērtēti tādi rādītāji kā pēdējā nodarbošanās, vēlamā profesija, izglītība, vecums, deklarētās dzīvesvietas atrašanās, valsts valodas prasmes u.tml. un noteikts vai darba atrašanas iespējas tuvākā gada laikā ir augstas, vidējas vai zemas);
2. bezdarbnieka prasmju pašvērtējums, motivācija sadarboties ar NVA un motivācija aktīvi meklēt darbu, kur bezdarbnieki tiek sadalīti 13 tipiskās motivācijas un prasmju pašvērtējuma grupās (vērtējums tiek noteikts ar speciāli izstrādātas anketas palīdzību, kas satur vairākus jautājumus, kas identificēs iepriekš minētos rādītājus, norādot vai minētie rādītāji ir augsti, vidēji vai zemi);
3. bezdarbniekam piemērotāko pieejamo aktīvo nodarbinātības pasākumu noteikšanu, tai skaitā vēlamo pasākumu saņemšanas secību (šis kritērijs

noteikts, ņemot vērā iepriekš minēto kritēriju noteikšanas rezultātus un klienta atbilstību pasākuma iesaistes nosacījumiem);

4. bezdarbnieku piederību noteiktai profilēšanas grupai, ņemot vērā iepriekšējās darbību rezultātus (pavisam kopā ir 39 profilēšanas grupu apraksti).

Kritēriju izstrādei par pamatu tika ņemta vērā arī starptautiskā pieredze³¹. Lai atvieglotu NVA filiāļu darbinieku darbu ar elektronisko profilēšanas sistēmu, tika izstrādāta „Elektroniskās bezdarbnieku kvalifikācijas/profilēšanas metodes lietotāju rokasgrāmata”, kur iekļauts detalizēts elektroniskās profilēšanas sistēmas un to lietošanas apraksts.

No 2016. gada 31.decembrī uzskaitē esošajiem 78 357 bezdarbniekiem, profilēti bija 74 934 bezdarbnieki (95,6 %). Dati par *noprofilētajiem* bezdarbniekiem sadalījumu pēc profilēšanas grupām uzrādīja sekojošus rezultātus:

Vislielākais bezdarbnieku skaits bija:

- 13. grupā (motivācija meklēt darbu - zema; motivācija sadarboties ar NVA - vidēji zema; prasmju pašvērtējums - zems);
- 8. grupā (motivācija meklēt darbu - vidēji zema; motivācija sadarboties ar NVA - vidēji zema; prasmju pašvērtējums - vidējs);
- 4. grupā (motivācija meklēt darbu - vidēji zema; motivācija sadarboties ar NVA - vidēji zema; prasmju pašvērtējums - augsts);
- 2. grupā (motivācija meklēt darbu - augsta; motivācija sadarboties ar NVA - vidēji zema; prasmju pašvērtējums - augsts);
- 12. grupā (motivācija meklēt darbu - vidēja; motivācija sadarboties ar NVA - vidēji zema; prasmju pašvērtējums - zems).

Vismazākais bezdarbnieku skaits bija:

- 5. grupā (motivācija meklēt darbu - augsta; motivācija sadarboties ar NVA - augsta; prasmju pašvērtējums - vidēja);
- 1. grupā (motivācija meklēt darbu - augsta; motivācija sadarboties ar NVA - augsta; prasmju pašvērtējums - augsts);
- 9. grupā (motivācija meklēt darbu - augsta; motivācija sadarboties ar NVA - augsta; prasmju pašvērtējums - zems);
- 3. grupā (motivācija meklēt darbu - vidēji zema; motivācija sadarboties ar NVA - augsta; prasmju pašvērtējums - augsts).

Profilēšanas metodes ieviešanas procesā konstatētais:

- NVA darbinieki, izmantojot metodi, mērķtiecīgāk sadarbojas ar klientiem, veidojot individualizētu un objektīvāku pieeju;
- operatīvāk un rūpīgāk tiek identificēts katram klientam noteiktais ieteicamo pasākumu kopums;

³¹ Analizēta informācija, kas ietverta šādā pētījumā: Venn, D. (2012), “Eligibility Criteria for Unemployment Benefits: Quantitative Indicators for OECD and EU Countries”, *OECD Social, Employment and Migration Working Papers, No. 131, OECD Publishing*, <http://dx.doi.org/10.1787/5k9h43kgkvr4-en>.
LMzino_190517; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2017. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

- klientu apkalpošanas process tiek veidots strukturēts, klientam vairāk līdzdarbojoties sava individuālā darba meklēšanas plāna sastādīšanā.

2016. gada septembrī SIA “Ernst & Young Baltic” uzsāka pētījumu par NVA reģistrēto bezdarbnieku profilēšanas metodes ietekmes uz bezdarbnieku darbā iekārtošanos izvērtējuma veikšanu, kur mērķis – profilēšanas metodes ietekmes uz bezdarbnieku darbā iekārtošanos novērtēšana un metodes pilnveide bezdarbniekiem ieteikto atbalsta pasākumu efektivitātes uzlabošanai. 2016. gada decembrī SIA “Ernst & Young Baltic” izvērtējuma ziņojumā secināja, ka ir jāturpina pilnveidot bezdarbnieku profilēšanas sistēma mērķētākai un lietderīgākai bezdarbnieku iesaistei pasākumos, t.sk.:

1. apzinot nepieciešamos resursus un veicot izmaiņas profilēšanas matricā;
2. informējot NVA darbiniekus par izvērtējuma rezultātiem un pilnveidojot NVA darba organizāciju.

8. Karjeras konsultāciju sniegšana 2016. gadā

Lai NVA klienti varētu pieņemt darba tirgus situācijai un personīgajām prasmēm un iemaņām atbilstošākus lēmumus par savas turpmākās karjeras attīstību, NVA piedāvā bezdarbniekiem, darba meklētājiem un citiem interesentiem izmantot karjeras konsultanta pakalpojumus. Tiek piedāvāti vairāki konsultāciju veidi – individuālās karjeras konsultācijas, individuālās diagnosticējošās konsultācijas, grupas karjeras konsultācijas, grupas karjeras informatīvās konsultācijas. Tomēr uzsvars ir uz individuālajām konsultācijām, jo individuāla pieeja efektīvāk motivē personu ātrāk atgriezties darba tirgū. Šo konsultāciju ietvaros tiek veicināta sevis izzināšana, savas profesionālās ievirzes apzināšanās, padziļināta izpratne par izglītību un iespējām darba tirgū. Tāpat tiek noteikts tas profesionālais virziens, kas vislabāk atbilst personas vēlmēm, prasmēm un iemaņām.

Karjeras pakalpojumi visvairāk nepieciešami tiem klientiem, kuriem zināmu iemeslu dēļ ir grūtības tūlītēji iekārtoties darbā, personām vecumā virs 50 gadiem, kuriem bieži ir darba tirgus prasībām neatbilstoša kvalifikācija (piem., atbilstošajā profesionālajā jomā ir ieviestas jaunas tehnoloģijas un metodes) vai problēmas ar veselību, kas kavē darbā iekārtošanās procesu; ilgstošajiem bezdarbniekiem (izglītības, darba pieredzes, darba tirgum nepieciešamo prasmju trūkums, sociālā pasivitāte).

2016. gadā karjeras konsultācijas saņēma 34 257 persona (viena persona var saņemt karjeras konsultācijas gan kā bezdarbnieks, darba meklētājs, gan kā cita persona, vidējais karjeras konsultāciju skaits uz 1 personu – 1,4 konsultācijas). Karjeras konsultācijās iesaistīto personu skaits 2013., 2014., 2015. un 2016.gadā sadalījumā pa bezdarbnieku riska grupām ir atspoguļots 23.tabulā.

Tabula Nr.23

Iesaiste karjeras konsultācijās (bez JG projekta)

Gads	Kopējais personu skaits	Riska grupas					
		Jaunieši** (no 15 līdz 24 gadi)	Personas ar invaliditāti	Atbrīvotie no ieslodzījuma	Personas pēc bērna kopšanas atvaļinājuma	Personas vecumā 50+	Ilgstošie bezdarbnieki
2013	44 118	9 499 (21,5%)*	3 257 (7%)*	108 (0,2%)*	866 (2%)*	12 095 (27%)*	12 442 (28%)*
2014	45 671	4 172 (9%)*	4 474 (10%)*	138 (0,3%)*	482 (1%)*	18 041 (40%)*	12 736 (28%)*
2015	37 525	2 760 (7%)*	3 421 (9%)*	115 (0,3%)*	375 (1%)*	14 622 (39%)*	8 266 (22%)*
2016	34 254	2 338 (7%)*	3 322 (10%)*	133 (0,4%)*	443 (1%)*	12 591 (37%)*	4 699 (14%)*

* % no kopējā karjeras konsultācijās iesaistītā klientu skaita
 **Jaunieši, kuri neatbilst JG mērķa grupai: skolēni, pilna laika studenti u.c. jaunieši – citas personas, kas nav bezdarbnieki)

Datu avots: NVA

Sadalījumā pēc dzimuma, līdzīgi kā iepriekš, arī 2016. gadā karjeras konsultācijās vairāk piedalījās sievietes – 19 068 (15 189 vīrieši). Sieviešu aktīvāka iesaistīšanās karjeras pakalpojumos var tikt skaidrota gan ar demogrāfisko situāciju, gan ar psiholoģisko aspektu: sievietes aktīvāk meklē valsts atbalstu dažādu problēmu (šajā gadījumā bezdarba problēmu) risināšanā, tādējādi elastīgāk piemērojoties darba tirgus pārmaiņām.

2016. gadā **JG ietvaros** karjeras konsultācijas saņēma **29 500 jaunieši** (vecumā no 15 līdz 29 gadiem).

Lai sekmētu karjeras pakalpojumu pieejamību, to kvalitāti un atbilstību darba tirgus prasībām, ir veiktas izmaiņas karjeras pakalpojumu struktūrā - palielinot individuālo, t.i., uz konkrētu klientu vērsto pakalpojumu klāstu, un samazinot grupu karjeras konsultācijas.

Karjeras konsultācijas laikā konsultants noskaidro klienta aktuālās vajadzības, intereses, iespējas un atkarībā no situācijas izvēlas atbilstošas metodikas turpmākajam darbam. Karjeras konsultantu rīcībā ir dažādas motivācijas izpētes metodikas, kas paredzētas jauniešiem un pieaugušajiem: ar anketēšanas palīdzību tiek noskaidrots esošās motivācijas līmenis, tālāk seko individuālais darbs ar klientu, novērtējot ne tikai konsultācijas gaitā pausto motivāciju, bet arī klienta psiholoģisko stāvokli (emocionālo stabilitāti, optimismu, adekvātu pašnovērtējumu). Zemas motivācijas gadījumā klientam var būt augsta nepieciešamība pēc psiholoģiskās palīdzības. Jo dziļāka ir karjeras konsultanta izpratne par klienta dzīves pozīciju, aktuālajām vajadzībām pašreizējā brīdī, personības iezīmēm, jo rezultatīvāka ir sadarbība.

Pusaudžu un jauniešu motivācijas sekmēšanai ir būtiski sniegt informāciju par iecerētās izglītības programmas sasaisti ar jaunieša interesēm un to, ko piedāvā tās saturs. Piemēram, metodika „Darba lapu komplekts par karjeras iespējām pusaudžiem un jauniešiem” palīdz noskaidrot jaunieša intereses, izaicinājumus, ieceres un iespējamās barjeras karjeras ceļā, kā arī izstrādāt to pārvarēšanas stratēģijas. Savukārt pieaugušo motivēšanā karjeras speciālists akcentē saikni starp mācībām un savas dzīves kvalitātes uzlabošanu (kādas zināšanas jāapgūst, lai paaugstinātu savu profesionālo efektivitāti un dzīves kvalitāti).

Jāatzīmē, ka pieprasījums pēc karjeras konsultācijām ir gan reģionos (skat. tabulu Nr.24), gan pilsētās.

Tabula Nr.24

Karjeras konsultāciju nodrošināšana reģionos 2016. gadā (JG projekts)

Filiāle	Konsultēto klientu skaits kopā	Unikālo personu skaits kopā
Rīgas reģionā kopā	10 261 (35%)	7 988 (37%)
Kurzemes reģionā kopā	4 574 (16%)	3 501 (16%)
Latgales reģionā kopā	6 835 (23%)	4 537 (21%)
Vidzemes reģionā kopā	3 757 (13%)	2 476 (11%)

Zemgales reģionā kopā	4 073 (14%)	3 082 (14 %)
KOPĀ	29 500	21 584

Datu avots: NVA

2016. gadā projekta “Atbalsts ilgstošajiem bezdarbniekiem” atbalsta pasākumā “Karjeras konsultācijas” karjeras konsultācijas saņēma **29 205** klienti.

Projekta ietvaros klientiem tiek sniegtas grupu informatīvās karjeras konsultācijas un individuālās informatīvās karjeras konsultācijas. Grupu informatīvās karjeras konsultācijas laikā klientiem tiek sniegta informācija par pieejamo atbalstu projekta ietvaros un NVA piedāvātajiem pakalpojumiem. Grupu informatīvā karjeras konsultācija ietver vienlaicīgi vairāku tēmu aplūkošanu, piemēram, informācija par karjeras pamatiem, darba tirgu, izglītības iespējām un darba meklēšanu. Pēc grupu informatīvās karjeras konsultācijas grupas dalībniekiem piedāvā iespēju pieteikties individuālajai informatīvajai karjeras konsultācijai.

Individuālās informatīvās karjeras konsultācijas ietver klientam piemērota atbalsta pasākuma noteikšanu un informēšanu par atbalsta saņemšanas nosacījumiem, klienta motivēšanu piedalīties atbalsta pasākumos un darba meklēšanā, klienta profesionālo kompetenču attīstīšanu, sagatavojoties darba intervijai, palīdzību CV un motivācijas vēstules sagatavošanā. Liels uzsvars tiek likts uz individuālajām konsultācijām, kuras tiek organizētas pirms un pēc citu atbalsta pasākumu saņemšanas projekta ietvaros, tādējādi veicinot atgriezenisko saiti starp klientu un NVA.

9. Klientu apmierinātības izvērtējums par NVA un tās īstenotajiem pakalpojumiem

Lai uzlabotu izglītības iestāžu bezdarbniekiem un darba meklētājiem sniegto apmācības pakalpojumu kvalitāti, NVA veic regulāras pārbaudes apmācību īstenošanās vietās, kuru laikā tiek veikta arī apmācībās iesaistīto bezdarbnieku un darba meklētāju apmierinātības ar pakalpojumiem aptauja. Pārbaudu un aptaujas rezultāti tiek analizēti un izmantoti apmācību procesa kvalitātes uzlabošanai.

NVA Bezdarbnieku uzskaites un reģistrēto vakanču informācijas sistēmā (BURVIS) (pieejams: <https://cvvp.nva.gov.lv/#/pub/>) jebkuram apmeklētājam ir pieejami vairāki e-pakalpojumu rīki. Lai atvieglotu apmācību grupu komplektēšanu, ir izveidota automatiskā rezervācijas sistēma, ar kuras palīdzību ikvienam klientam ir iespēja uzzināt informāciju par programmu apguves grupu uzsākšanas datumiem, vietu skaitu grupā u.c. piedāvājumiem (skatīt: <https://cvvp.nva.gov.lv/#/pub/apmacibas/grupas>). Izglītības iestādēm ir iespēja aktualizēt rezervācijas sistēmā iekļauto informāciju par pieejamajām apmācību programmām un apmācāmo skaitu grupās tiešsaistes režīmā (t.sk. informāciju par jau rezervētajām un brīvajām apmācību vietām).

Tāpat ikviens interesents, kurš vēlas iesaistīties NVA apmācībās, var iepazīties ar apmācību beidzēju sniegto informāciju par apmācību kvalitāti un norisi. Līdz ar to ir iespējams izvērtēt izglītības iestādes piedāvājuma kvalitāti izvēlētajā apmācību programmā un salīdzināt to ar citiem izglītības iestāžu piedāvājumiem (skatīt: <https://cvvp.nva.gov.lv/#/pub/apmacibas/reitings>).

Savukārt NVA mājaslapā ir izveidota elektroniskā sistēma „Izglītības iestāžu meklētājs” (skatīt: <http://www.nva.gov.lv/?mode=macibas>). Izvēloties piemērotu izglītības programmu un izglītības iestādi, ir iespējams pārbaudīt, vai izvēlētajās apmācībās ir klientam pieejamas, iegūt ziņas par izglītības programmas plānoto norises laiku, vietu un cilvēku skaitu, kas jau pieteikušies konkrētās programmas apguvei katrā īstenošanas vietā.

Informāciju par apmācību kvalitāti un ietekmi uz personas turpmāko konkurētspēju darba tirgū var sniegt arī pati apmācītā persona. Līdz ar to gan NVA, gan LM ir svarīgs apmācīto klientu viedoklis (sūdzības, pateicības, aizpildītas aptaujas anketas), lai operatīvi pārbaudītu izglītības īstenošanu, kā arī informētu klientus par apmācību kvalitāti konkrētā izglītības iestādē, t.sk., iekļaujot informāciju arī apmācību novērtējuma informācijas sistēmā.

Lai izvērtētu bezdarbnieku un darba meklētāju apmierinātību ar NVA pakalpojumiem, katru gadu tiek veikta aptauja. Elektroniskā klientu aptauja norisinājās arī 2016. gadā. Piedalīties aptaujā bija uzaicināts 70 841 klients, no tiem aptaujas anketas aizpildīja 5 789 jeb 8%. Šoreiz paust savu viedokli par NVA pakalpojumiem bija uzaicināti arī bijušie bezdarbnieki, kuriem vairs nav reģistrēts bezdarbnieka vai darba meklētāja statuss. Aptaujā piedalījās 69%

sieviešu un 31% vīriešu. 52% respondentu bija augstākā izglītība, 41% - vidējā un 7% - pamatzglītība.

Respondenti tika aicināti sniegt ierosinājumus un priekšlikumus par NVA sniegto pakalpojumu kvalitātes paaugstināšanu, kur būtiskākie no tiem apmācību jomā:

- respondenti iesaka veidot plašāku apmācību piedāvājumu īsajām lekcijām/semināriem un iespējas biežāk izmantot neformālo un profesionālo apmācību pasākumus, kā arī piedāvājumu bezdarbniekiem, kuri jau ir augsti kvalificēti;
- respondenti iesaka aktīvāk popularizēt NVA e-pakalpojumus.

Lai veicinātu NVA e-pakalpojumu izmantošanu, 2016. gada aptaujā tika izveidots jautājumu bloks ar mērķi noskaidrot, vai klienti lieto NVA e-pakalpojumus, ja nelieto – tad kādēļ un kas būtu nepieciešams, lai e-pakalpojumu lietošana tiktu intensificēta. Kopumā 57% respondentu atbildēja, ka izmanto e-pakalpojumus, savukārt 43% atbildēja noraidoši. Analizējot rezultātus, tika konstatēts, ka vispieprasītākais NVA e-pakalpojums ir brīvo darba vietu meklēšana, šo iespēju izmantojuši 84% respondentu, 28% aptaujāto portālā bija reģistrējuši CV, 26% pieteicās bezdarbnieka vai darba meklētāja statusam, 22% izpildījuši testus karjeras iespēju izzināšanai, 16% elektroniski noteica darba atrašanas iespējas un pieteicās NVA filiāles apmeklējumam. Izglītības iestāžu sarakstu pārlūkojuši 14% aptaujāto, 11% respondentu attālināti noteica savu zināšanu līmeni angļu valodā, izpildot testu, bet ar informatīvās dienas prezentāciju, kurā apkopota informācija par NVA pakalpojumiem, bezdarbnieka tiesībām un pienākumiem, NVA tīmekļa vietnē iepazinās 10% respondentu.

Kā biežākos ierobežojošos faktoros e-pakalpojuma lietošanai 44% respondentu minēja nezināšanu par e-pakalpojumu iespējām, 32% respondentu atbildēja, ka nelieto e-pakalpojumus, jo klātienē kontakts ar NVA darbinieku patīk labāk, 22% norādīja, ka ir grūti pateikt, kas ierobežo e-pakalpojuma lietošanu. Jautājumam tika pievienots arī brīvās formas atbilžu lauks, kurā tika lūgts norādīt citus iemeslus e-pakalpojumu neizmantošanai. Piemēram, tika iegūtas atbildes: ērtāk visu atrisināt klātienē ar iespējām uzdot papildus jautājumus; nav lietotājam saprotama vide un tīmekļa vietnes struktūra; ja uz apmeklējumu ir jāierodas klātienē, tad neredz jēgu lietoto pakalpojumus vēl elektroniski; neatrada interesējošu pakalpojumu; nebija nepieciešamības u.c.

10. Kopsavilkums

1. Reģistrētais bezdarbs Latvijā 2016. gadā turpināja samazināties, gada vidējais reģistrētā bezdarba rādītājs bija 8,5 %, kas bija par 0,2 % mazāk nekā 2015. gadā.

2. 2016. gada nogalē palielinājās reģistrēto bezdarbnieku skaits - cilvēkiem bija grūtāk atrast darbu (reģistrēto bezdarbnieku pieaugumu galvenokārt veidoja sezonas darbu veicēji). Līdzīga situācija bija arī 2015. gada nogalē, tomēr 2016. gada decembrī bija zemāki gan reģistrētā bezdarba līmeņa (par 0,3%), gan arī bezdarbnieku skaita rādītāji (par 3 423 bezdarbniekiem).

3. 2016. gadā turpināja samazināties ilgstošo bezdarbnieku skaita un īpatsvara rādītāji kopējā reģistrēto bezdarbnieku skaitā (otro gadu pēc kārtas kopš 2010. gada, ir samazinājies arī ilgstošo bezdarbnieku īpatsvars ar bezdarba ilgumu 3 gadi un vairāk).

4. Darba tirgū vislielākais aizņemto darba vietu skaits saglabājas vecāko speciālistu un speciālistu pamatgrupu profesijās, kuru pienākumu veikšanai pārsvarā ir nepieciešams augstāks izglītības līmenis, nekā vidējā izglītība. 2016. gadā, salīdzinot ar gadu iepriekš, bija vērojams pastiprināts vakanču īpatsvara pieaugums visās profesiju pamatgrupās, jo īpaši augstas un vidējas kvalifikācijas profesijās. Tomēr lielais vakanču skaita pieaugums daļēji ir saistīts ar izmaiņām ārējā regulējumā par vakanču reģistrēšanu NVA CV un vakanču portālā. Vienlaikus zemu kvalifikācijas profesiju reģistrēto darba vietu skaits joprojām ir salīdzinoši augsts, kas skaidrojams ar biežo darbinieku rotāciju darba apstākļu, slodzes un atalgojuma dēļ.

5. 2017. gadā tiek prognozēta darba tirgus situācijas uzlabošanās, tai pakāpeniski stabilizējoties, ko pārsvarā ietekmēs eksporta situācijas uzlabošanās, tomēr vēl joprojām ir jārēķinās ar dažādiem ekonomiskās izaugsmes kavējošiem riskiem, piemēram, demogrāfiskajiem izaicinājumiem un tehnoloģiju attīstību rezultātā radītajām izmaiņām darba tirgus pieprasījuma struktūrā.

6. Galvenie darba tirgus izaicinājumi 2017. gadam vēl joprojām ir paaugstināta bezdarba līmeņa saglabāšanās, reģionālās atšķirības, salīdzinoši liels ilgstošo bezdarbnieku īpatsvars. Atbilstoši EM prognozēm, 2017. gadā turpinās samazināties bezdarbs, bet nodarbināto skaits pieaugs lēni. 2017. gadā nodarbināto skaits varētu palielināties aptuveni līdz 896 tūkstošiem jeb par aptuveni 0,3 %, salīdzinot ar 2016. gadu.

7. Atbilstoši NVA īstermiņa prognozēm lielākais jaunu darba vietu pieaugums prognozēts šādās nozarēs (klasifikācija pēc NACE 2.red.): “Būvniecība”, “Ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde”, “Apstrādes rūpniecība”, “Elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana”, “Ūdens apgāde, notekūdeņu, atkritumu apsaimniekošana un sanācija”. Savukārt darba vietu samazinājums prognozēts “Lauksaimniecībā, mežsaimniecībā un zivsaimniecībā”.

11. Secinājumi par īstenotajiem apmācību pasākumiem un turpmāk nepieciešamajiem pilnveidojumiem

1. Sastādot apmācību jomu un profesiju sarakstu, kurās nepieciešams veikt bezdarbnieku un darba meklētāju apmācību, pārkvalifikāciju un kvalifikācijas paaugstināšanu 2017. gadā, uzsvars tika likts uz apstrādes rūpniecību un enerģētiku, būvniecību, kā arī transporta un informācijas un komunikācijas pakalpojumiem.

2. Darba tirgū pieprasījums šobrīd ir pēc elastīgiem un pielāgoties spējīgiem darbiniekiem, kuri gatavi vienlaikus veikt vairāku amatu pienākumus, kuriem papildus profesijai nepieciešamajām zināšanām (ko var iegūt NVA profesionālās apmācības programmu ietvaros) piemīt arī kāda no pamata kompetencēm, piemēram, svešvalodu zināšanas (ko var iegūt, piemēram, NVA neformālās apmācības ietvaros, kurā iekļautas izglītības programmas, kas veicina latviešu valodas, svešvalodu (arī ar uzņēmējdarbības ievirzi), datorzinību apguvi).

3. 2016. gadā profesionālās apmācības, pārkvalifikācijas un kvalifikācijas paaugstināšanas pasākumos tika iesaistīti 6 871 (t.sk. "Jauniešu garantijā") bezdarbnieki un darba meklētāji. No 2015. gada 1.jūlija līdz 2016. gada 30.jūnijam dalību profesionālās apmācības ietvaros pabeidza (t.sk. "Jauniešu garantijā") 6 104 bezdarbnieki, uzrādot salīdzinoši augstu darbā iekārtošanās rādītāju - 2 371 jeb 39 % iekārtojās darbā pirmo 6 mēnešu laikā pēc apmācību pabeigšanas.

4. Svarīgi radīt atbilstošus stimulus izglītības iestādēm, lai tās būtu ieinteresētas pilnveidot savu piedāvājumu un veidot/atjaunināt kvalitatīvas izglītības programmas. Latvijā līdzīgi kā citās ES dalībvalstīs tiek izmantota uz pieprasījumu vērsta apmācību kuponu sistēma, kas papildināta ar dažādiem e-vides risinājumiem. Plānots virzīties uz "samaksas par rezultātu" principa ieviešanu, lai gala maksājumi izglītības iestādēm būtu saistāmi ar bezdarbnieku darbā iekārtošanās rezultātiem pēc apmācību pabeigšanas.

5. Apmācību kuponu sistēmā darbojas gan valsts, gan privātās izglītības iestādes. Tomēr aktīvākai valsts profesionālo izglītības iestāžu iesaistei pieaugušo izglītībā varētu būt nepieciešami elastīgāki NVA klientu iesaistes nosacījumi gan kuponu sistēmas ietvaros, gan arī ārpus tās, piemēram, speciāli virzītas apmācību grupas specifisku programmu apguvei, modulāro izglītības programmu apguves iespējas, iespēja tālākizglītības programmas apgūt arī darba dienās pēc plkst.18.00 NVA aktīvā nodarbinātības pasākuma „Bezdarbnieku apmācība pēc darba devēja pieprasījuma” ietvaros. Latvijas

sistēma kā Eiropas labā prakse ir izmantota arī Ukrainas strukturālo reformu jautājumā par Ukrainas apmācību kuponu sistēmas uzlabojumiem³², kā arī savstarpējās mācīšanās procesā ar Grieķiju³³.

6. Nodrošinot bezdarbnieku un darba meklētāju apmācības ar kuponu metodi, tiek pilnveidota šīs sistēmas darbība - ieviesta profilēšanas metode, lai klientiem tiktu sniegts piemērotākais atbalsts apmācību programmas vai nodarbinātības atbalsta pasākuma formā, tiek piemērots atbalsts bezdarbnieku reģionālajai mobilitātei arī aktīvo nodarbinātības pasākumu ietvaros, tāpat NVA ir atteikusies no publiskā iepirkuma procedūras organizēšanas, pārejot uz fiksētu apmācību kuponu izmaksām, kā rezultātā tiek veicināta operatīvāka apmācību pakalpojumu sniegšana un sekmēta NVA klientu vienkāršotāka izglītības iestāžu izvēle.

7. Nepieciešams turpināt pilnveidot sadarbību starp NVA un darba devējiem. Tāpat ir nepieciešams popularizēt darba devēju vidū iespēju apmācīt darbiniekus pēc darba devēja pieprasījuma vai iesaistīties pasākumā "Apmācība pie darba devēja". Savukārt, lai novērstu kvalificētu darbinieku nepietiekamību reģionos, 2013. gadā uzsāktais preventīvais bezdarba samazināšanas pasākums „Komersantu nodarbināto personu reģionālās mobilitātes veicināšana” ir jāturpina kā pieprasījuma un piedāvājuma salāgošanas instruments, pieļaujot Rīgu kā galamērķi visos gadījumos, ne tikai tajos, kad darba devējs uzreiz rada vairākas darbavietas.

8. Nepieciešams turpināt intensificēt atbalstu tiem, kam ir zemākās prasmes un lielāks ilgstošā bezdarba risks, jo īpaši ņemot vērā sabiedrības novecošanās tendences un nepieciešamību darba tirgū būt pēc iespējas ilgāk. Tāpat nodarbinātības politikai ir svarīgi sekot līdzi darba vietu kvalitātes jautājumam, lai tiktu risinātas patiesas prasmju nesakritības ("*skills mismatches*").

9. Pāreja no izglītības sistēmas uz darba tirgu Latvijā parāda, ka, jo augstāks ir izglītības līmenis, jo īsāks bezdarba ilgums, kā arī labāki darba tirgus iznākumi algas un nodarbinātības noturības izteiksmē. Tas īpaši izteikti ir jauniešu vecuma grupai. Lai jaunieši darba tirgū iekļautos ilgtspējīgi, "Jauniešu garantijas" ietvaros jauniešiem nepieciešams turpināt piedāvāt līdzfinansēt darba vietas. Ilgtspējīgā jauniešu nodarbinātības veicināšanā būtiska ir arī kvalitatīvu prakšu un darba vidē balstītu mācību īstenošana.

³²Pieejams: http://www.ua.undp.org/content/dam/ukraine/docs/PR/Voucher%20System%20Intern%20Experience%20Reforms%20in%20Ukraine_UNDP_eng_merged.pdf

³³ Skatīt: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=1073&eventsId=937&furtherEvents=yes> LMzino_190517; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2017. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

12. Pielikumi

Pielikums Nr.1

Profesionālās tālākizglītības un profesionālās pilnveides programmu saraksts, kurās nepieciešams veikt bezdarbnieku apmācību, pārkvalifikāciju un kvalifikācijas paaugstināšanu

I Profesionālās tālākizglītības programmas - 1.kvalifikācijas līmenis

Nr. p.k.	Iegūstamā profesionālā kvalifikācija	LR Profesiju klasifikatora kods	Izglītības programmas kopējais mācību stundu skaits	Kupona bāzes vērtība (EUR)	Koeficients atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem*	Maksimālās kopējās Apmācību izmaksas vienai personai par visu apmācību periodu (EUR)
1.	Galdnieka palīgs**	7522 05	480	540	1,43	772,2
2.	Koksnes materiālu apstrādātājs**	7522 06	480	540	1,43	772,2
3.	Konditora palīgs**	7512 10	480	540	1,19	642,6
4.	Mājalpotājs**	9111 01	480	540	1,19	642,6
5.	Pavāra palīgs**	9412 01	480	540	1,19	642,6

* 2007. gada 2.oktobra Ministru kabineta noteikumi Nr.655 „Noteikumi par profesionālās izglītības programmu īstenošanas izmaksu minimumu uz vienu izglītojamo”

** tiem bezdarbniekiem, kuriem iegūtā izglītība nav augstāka par pamatzglītību

II Profesionālās tālākizglītības programmas - 2.kvalifikācijas līmenis

Nr. p.k.	Iegūstamā profesionālā kvalifikācija	LR Profesiju klasifikatora kods	Izglītības programmas kopējais mācību stundu skaits	Kupona bāzes vērtība (EUR)	Koeficients atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem*	Maksimālās kopējās Apmācību izmaksas vienai personai par visu apmācību periodu (EUR)
1.	Apdares darbu strādnieks	7123 02	640	720	1,27	914,4
2.	Betonētājs	7114 01	640	720	1,27	914,4
3.	Bruģētājs	7112 01	480	540	1,27	685,8
4.	Drēbnieks	7531 03	640	720	1,04	748,8
5.	Elektromontieris	7411 02	960	1100	1,21	1,331
6.	Elektronikas montētājs	7421 02	640	720	1,21	871,2
7.	Frēzētājs	7223 01	480	540	1,35	729
8.	Gāzmetinātājs (OAW)	7212 01	480	540	2,9	1566
9.	Inženierkomunikāciju montētājs	7126 06	640	720	1,27	914,4
10.	Klientu apkalpošanas operators	4222 04	480	540	1	540
11.	Lietvedis	3341 04	640	720	1	720
12.	Lokmetinātājs metināšanā ar mehānizēto iekārtu aktīvās gāzes vidē (MAG)	7212 05	480	540	2,9	1566
13.	Lokmetinātājs metināšanā ar mehānizēto iekārtu	7212 06	480	540	2,9	1566

	inertās gāzes vidē (MIG)					
14.	Lokmetinātājs metināšanā ar volframa elektrodu inertās gāzes vidē (TIG)	7212 07	480	540	2,9	1566
15.	Maiznieks	7512 01	640	720	1,19	856,8
16.	Rokas lokmetinātājs (MMA)	7212 04	480	540	2,9	1566
17.	Sausās būves montētājs	7111 04	640	720	1,27	914,4
18.	Šuvējs	7531 01	480	540	1,04	561,6
19.	Virpotājs	7223 03	480	540	1,35	729

* 2007. gada 2.oktobra Ministru kabineta noteikumi Nr.655 „Noteikumi par profesionālās izglītības programmu īstenošanas izmaksu minimumu uz vienu izglītojamo”

III Profesionālās tālākizglītības programmas - 3.kvalifikācijas līmenis

Nr. p.k.	Iegūstamā profesionālā kvalifikācija	LR Profesiju klasifikatora kods	Izglītības programmas kopējais mācību stundu skaits	Kupona bāzes vērtība (EUR)	Koeficients atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem*	Maksimālās kopējās Apmācību izmaksas vienai personai par visu apmācību periodu (EUR)
1.	Autoelektriķis**	7411 06	960	1100	1,35	1485
2.	Būvizstrādājumu galdnieks	7522 04	960	1100	1,43	1573
3.	Būvkonstrukciju montētājs***	7111 03	960	1100	1,27	1397
4.	Datorsistēmu tehniķis	3513 01	960	1100	1,28	1408
5.	Elektrotehniķis	3113 02	960	1100	1,21	1331
6.	Ēku būvtehniķis***	3112 02	960	1100	1,27	1397
7.	Loģistikas darbinieks	3339 16	960	1100	1,00	1100
8.	Mazumtirdzniecības komercdarbinieks	3339 18	960	1100	1,00	1100
9.	Mēbeļu galdnieks	7522 02	960	1100	1,43	1573
10.	Noliktavas pārzinis	4321 03	960	1100	1,00	1100
11.	Pārtikas produktu ražošanas tehniķis	3119 20	960	1100	1,19	1309
12.	Remontatslēdznieks	7233 02	960	1100	1,35	1485
13.	Sausās būves tehniķis***	3112 40	960	1100	1,27	1397
14.	Viesmīlis	5131 01	960	1100	1,19	1309

* 2007. gada 2.oktobra Ministru kabineta noteikumi Nr.655 „Noteikumi par profesionālās izglītības programmu īstenošanas izmaksu minimumu uz vienu izglītojamo”

** saskaņā ar Apmācības komisijas lēmumu kvalifikācijas “Autoelektriķis” nosaukums pēc pārejas perioda tiks mainīts uz nosaukumu “Autodiagnostiķis”

*** nepieciešama izglītojamā iepriekšējā izglītība nozarē (izglītību apliecinošs dokuments) vai darba pieredze būvniecībā (izziņa no darba devēja)

IV Profesionālās pilnveides izglītības programmu kopas

Nr. p.k.	Profesionālās pilnveides programmas un/vai kopas nosaukums	Mācību stundu skaits	Prasības iepriekšējai izglītībai izglītojamajam	Kupona bāzes vērtība (EUR)	Koeficients atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem *	Maksimālās kopējās izmaksas vienai personai par visu Apmācību periodu (EUR)
1.	Automatizēto siltumtīklu apkalpošana	160	pamatizglītība	360	1,27	457,2
2.	Datortehnikas diagnostika, remonts un programmu instalēšana	No 160 līdz 320 stundām	profesionālā izglītība nozarē	360	1,28	460,8
3.	Datortīklu administrēšana	No 160 līdz 320 stundām	profesionālā izglītība nozarē	360	1,28	460,8
4.	Elektrokāra vadīšana	No 160 līdz 320 stundām	pamatizglītība	360	1,06	381,6
5.	Ēku siltināšana	No 160 līdz 320 stundām	profesionālā izglītība nozarē	360	1,27	457,2
6.	Frizieru pakalpojumi	No 160 līdz 320 stundām	profesionālā izglītība nozarē	360	2	720
7.	Grāmatvedība	No 160 līdz 320 stundām	profesionālā izglītība nozarē	360	1	360
8.	Lauksaimniecības pamati	No 160 līdz 320 stundām	pamatizglītība	360	1,33	478,8
9.	Mazā biznesa organizēšana	No 160 līdz 320 stundām	vidējā	360	1	360
10.	Praktiskais mārketing	No 160 līdz 320 stundām	vidējā	360	1	360
11.	Projektu vadība	No 160 līdz 320 stundām	vidējā	360	1	360
12.	Siltumiekārtu apkalpošana	160	pamatizglītība	360	1,27	457,2
13.	Sociālā aprūpe	No 160 līdz 320 stundām	pamatizglītība	360	1,65	594
14.	Tērpu piegriešana, modelēšana un konstruēšana	No 160 līdz 320 stundām	pamatizglītība, priekšzināšanas apgērbu izgatavošanā	360	1,04	374,4

* 2007. gada 2.oktobra Ministru kabineta noteikumi Nr.655 „Noteikumi par profesionālās izglītības programmu īstenošanas izmaksu minimumu uz vienu izglītojamo”

Pielikums Nr.2

Neformālās izglītības programmu saraksts bezdarbnieku sociālo un profesionālo pamatprasmju apguvei

Nr. p.k.	Sociālās un profesionālās pamatprasmes (neformālās izglītības programmas)	Mācību stundu skaits	Maksimālās kopējās Apmācību izmaksas vienai personai par visu apmācību periodu (EUR)
	Latviešu valoda (bez starpniekvalodas)		
1.	Valsts valoda atbilstoši pamata valsts valodas prasmes līmenim	150	360
2.	Valsts valoda atbilstoši vidējam valsts valodas prasmes līmenim	150	360
3.	Valsts valoda atbilstoši augstākajam valsts valodas prasmes līmenim	150	360
4.	Valsts valoda atbilstoši pamata valsts valodas prasmes līmenim (ar angļu pamatvalodu)	150	360
5.	Latviešu valoda bez starpniekvalodas atbilstoši pamatzināšanu līmenim (A1 valodas prasmes līmenis)	120	360
6.	Latviešu valoda bez starpniekvalodas atbilstoši pamatzināšanu līmenim (A2 valodas prasmes līmenis)	120	360
7.	Latviešu valoda bez starpniekvalodas atbilstoši vidējam līmenim (B1 valodas prasmes līmenis)	120	360
8.	Latviešu valoda bez starpniekvalodas atbilstoši vidējam līmenim (B2 valodas prasmes līmenis)	120	360
9.	Latviešu valoda bez starpniekvalodas atbilstoši augstākajam līmenim (C1 valodas prasmes līmenis)	120	360
10.	Latviešu valoda bez starpniekvalodas atbilstoši augstākajam līmenim (C2 valodas prasmes līmenis)	120	360
10. ¹	Latviešu valoda bez starpniekvalodas (neatkarīgi no valodas prasmes līmeņa)*	100 - 150	360
	Svešvalodas (saziņa svešvalodās)		
11.	Angļu valoda (bez priekšzināšanām)	150	360
12.	Angļu valoda (ar priekšzināšanām) (Elementary)	100	360
13.	Angļu valoda (ar priekšzināšanām) (Lower Intermediate)	100	360
14.	Angļu valoda (ar priekšzināšanām) (Intermediate)	100	360
15.	Angļu valoda (ar priekšzināšanām) (Higher Intermediate)	100	360
16.	Biznesa angļu valoda (ar priekšzināšanām) (Higher Intermediate)	150	360
17.	Biznesa angļu valoda (ar priekšzināšanām) (Advanced)	150	360
18.	Biznesa angļu valoda (ar priekšzināšanām) (Very advanced)	150	360
19.	Vācu valoda (bez priekšzināšanām)	150	360
20.	Vācu valoda (ar priekšzināšanām)	100	360
21.	Krievu valoda (bez priekšzināšanām)	150	360

LMzino_190517; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2017. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

22.	Krievu valoda (ar priekšzināšanām)	100	360
23.	Franču valoda (bez priekšzināšanām)	150	360
24.	Zviedru valoda (bez priekšzināšanām)	150	360
25.	Zviedru valoda (ar priekšzināšanām)	150	360
26.	Norvēģu valoda (bez priekšzināšanām)	150	360
27.	Norvēģu valoda (ar priekšzināšanām)	150	360
Datorzinības (digitālās prasmes)			
28.	Datorzinības (bez priekšzināšanām)	120	360
29.	Datorzinības (ar priekšzināšanām)	120	360
30.	AutoCAD	150	360
31.	Solid Works	120	360
32.	Corel Draw Graphics	120	360
33.	Eiropas digitālo kompetenču ietvaram atbilstošās datorprasmes - pamata līmenis (ar ECDL sertifikāciju)	120	360
34.	Web risinājumu izstrāde	120	360
35.	Personālo datoru operētājsistēmu un lietojumprogrammu instalēšana, konfigurēšana un uzturēšana	120	360
36.	Darbs ar biroja programmatūras pakotni OpenOffice	120	360
37.	Datorprasmes grāmatvedībā (programma Zalktis)	80	360
38.	Datorprasmes grāmatvedībā (programma Jumis)	120	360
39.	Datorprasmes grāmatvedībā (programma 1C Grāmatvedība)	150	360
40.	Datorprasmes grāmatvedībā (programma Horizon vai Bilance)	150	360
* attiecīgajā programmā bezdarbniekus no jauna var iesaistīt līdz dienai, kad Nodarbinātības valsts aģentūra atbilstoši normatīvajiem aktiem par publiskajiem iepirkumiem ir izvēlējusies pasākuma īstenotājus šī saraksta 5.-10. punktā minētajās apmācību programmās, kā arī gadījumā, ja apmācību īstenotāji nav pieteikušies šī saraksta 5.-10. punktā minētajās apmācību programmās			

Pielikums Nr.3

Transportlīdzekļu (t.sk. traktortehnikas) vadīšanas apmācību saraksts

Nr. p.k.	Izglītības programmas	Mācību stundu skaits	Maksimālās kopējās Apmācību izmaksas vienai personai par visu apmācību periodu (EUR)
	Transportlīdzekļu (t.sk. Traktortehnikas) vadīšana		
1.	"C" kategorijas autovadītājs ar iepriekš iegūtu "B" kategoriju	128	670
2.	„C” kategorijas autovadītājs ar iepriekš iegūtu "C1" kategoriju	108	670
3.	„C” kategorijas autovadītājs ar iepriekš iegūtu "D1" kategoriju	108	670
4.	"D" kategorijas autovadītājs ar iepriekš iegūtu "C1" kategoriju	118	670
5.	"D" kategorijas autovadītājs ar iepriekš iegūtu "D1" kategoriju	118	670
6.	"D" kategorijas autovadītājs ar iepriekš iegūtu "C" kategoriju	98	670
7.	"CE" kategorijas autovadītājs ar iepriekš iegūtu "C" kategoriju	95	670
8.	"C1E" kategorijas autovadītājs ar iepriekš iegūtu "C1" kategoriju	95	670
9.	"DE" kategorijas autovadītājs ar iepriekš iegūtu "D" kategoriju	90	670
10.	"D1E" kategorijas autovadītājs ar iepriekš iegūtu "D1" kategoriju	90	670
11.	"A" kategorijas traktortehnikas "Traktori, komunālā pašgājēja traktortehnika un universālās pašgājējmašīnas ar pilnu masu līdz 7500 kg" vadītājs (bez priekšzināšanām)	120	634,07
12.	"B" kategorijas traktortehnikas "Visi traktori, komunālā pašgājēja traktortehnika, buldozeri un universālās pašgājējmašīnas" vadītājs (bez priekšzināšanām)	163	640
13.	"B" kategorijas traktortehnikas "Visi traktori, komunālā pašgājēja traktortehnika, buldozeri un universālās pašgājējmašīnas" vadītājs (ar priekšzināšanām)*	100	520,07
14.	"C" kategorijas traktortehnikas "Ekskavatori un pašgājēji iekrāvēji" vadītājs (bez priekšzināšanām)	189	1027,37
15.	"C" kategorijas traktortehnikas "Ekskavatori un pašgājēji iekrāvēji" vadītājs (ar priekšzināšanām)*	145	776,57
16.	"G" kategorijas traktortehnikas "Ceļu būves mašīnas" vadītājs (bez priekšzināšanām)	217	1070
17.	"G" kategorijas traktortehnikas "Ceļu būves mašīnas" vadītājs (ar priekšzināšanām)*	155	833,57
18.	"F" kategorijas traktortehnikas "Meža izstrādes un kopšanas mašīnas" vadītājs (bez priekšzināšanām)	215	1070
19.	"F" kategorijas traktortehnikas "Meža izstrādes un kopšanas mašīnas" vadītājs (ar priekšzināšanām)*	177	958,97
20.	"E" kategorijas traktortehnikas "Autogreideri" vadītājs (bez priekšzināšanām)	138	736,67
21.	"E" kategorijas traktortehnikas "Autogreideri" vadītājs (ar priekšzināšanām)*	94	485,87

* nepieciešama iepriekš iegūta vismaz vienas kategorijas transportlīdzekļa vai traktortehnikas vadītāja apliecība

Pielikums Nr.4**Grupu nodarbību un individuālo konsultāciju saraksts konkurētspējas paaugstināšanas pasākumu ietvaros**

Konkurētspējas paaugstināšanas pasākumi (KPP) ietver individuālas konsultācijas un grupu nodarbības (kursi, semināri, lekcijas) darba meklēšanas metožu apguvei, psiholoģiskam atbalstam un darba tirgum nepieciešamo pamatprasmju un iemaņu apguvei.

KPP veidi:

- 1) kursi: 16, 24, 32, 35 vai 36 akadēmiskās stundas – **24** pakalpojumi;
 - 2) semināri: 8 akadēmiskās stundas – **14** pakalpojumi;
 - 3) lekcijas: 5 akadēmiskās stundas – **6** pakalpojumi;
 - 4) individuālās konsultācijas: 1 akadēmiskā stunda – **2** dažādu speciālistu konsultācijas.
- Kopā - **46** pakalpojumi.

Pak. Nr.	Pakalpojuma veids	Pakalpojuma nosaukums	Apjoms (akad. st.)
1. Saziņa dzimtajā valodā, saziņa svešvalodās			
1.1.	kurss	Valsts valodas prasmju attīstīšana	36
1.2.	kurss	Lietišķās rakstības prasmes	16
1.3.	kurss	Psiholoģiskās barjeras noņemšana cittautiešiem apgūstot valsts valodu	16
2. Matemātiskās prasmes un pamatprasmes dabaszinībās un tehnoloģijās			
2.1.	seminārs	Mājsaimniecības un ģimenes budžeta plānošana, informācija par uzkrājumu veidošanu	8
3. Mācīšanās prasme			
3.1.	seminārs	Mācīšanās motivācijas nozīme	8
4. Sociālās un pilsoniskās prasmes			
4.1.1.	lekcija	Sociālās tiesības	5
4.1.2.	lekcija	Valsts un pašvaldību iestāžu funkcijas, to darbības mērķi, privātpersonu tiesību un pienākumu loks	5
4.1.3.	informatīvā lekcija	Informatīvā diena par Nodarbinātības valsts aģentūras pakalpojumiem	līdz 4
4.2. Darba meklēšanas prasmes			
4.2.1.	seminārs	Cilvēku ar invaliditāti tiesības un iespējas Latvijas darba tirgū	8
4.2.2.	seminārs	CV un pieteikuma vēstules sagatavošana, vakanču portālu izmantošana (arī CV video veidošana)	8
4.2.3.	seminārs	Darba tiesības	8
4.2.4.	lekcija	Drošība darba vietā	5
4.2.5.	seminārs	Darba meklēšana reti apdzīvotās vietās, tajā skaitā - sociālā tīkla aktivizēšana darba meklēšanas procesā	8
4.2.6.	seminārs	Administratīvā procesa pamati	8
4.3. Problēmu situācijas risināšanas prasmes			
4.3.1.	seminārs	Prasmes strādāt pārmaiņu apstākļos	8
4.3.2.	seminārs	Ilgstoša bezdarba ietekme uz konkurētspēju darba tirgū un valsts garantētās pensijas apmēru	8
4.3.3.	lekcija	Stress un tā pārvarēšana	5
4.4. Komunikāciju prasmes			
4.4.1.	Kurss	Sarunu vadīšana un argumentācijas māksla	16
4.4.2.	Kurss	Publiskās uzstāšanās prasmju veidošana	16

Pak. Nr.	Pakalpojuma veids	Pakalpojuma nosaukums	Apjoms (akad. st.)
4.4.3.	seminārs	Komunikācijas prasmju attīstīšana un komunikācijas problēmu risināšana	8
4.4.4.	seminārs	Jauniešu iespējas darba tirgū	8
5. Pašiniciatīva un uzņēmējdarbība			
5.1. Sevis pasniegšanas prasmes			
5.1.1.	kurss	Pašapziņas celšana un savas individualitātes apzināšanās, sevis pasniegšana	24
5.2. Uzņēmējdarbības prasmes			
5.2.1.	kurss	Komercedarbības pamati (SIA, mikrouzņēmumi, pašnodarbinātība u.c.)	24
5.2.2.	kurss	Grāmatvedība un nodokļi komercedarbībā	24
5.2.3.	kurss	Projektu vadības pamati	16
5.2.4.	kurss	Pašnodarbinātās personas tiesiskie pamati un grāmatvedības uzskaites pamatprincipi	16
5.2.5.	kurss	Biznesa plāna izveides pamati komercedarbības uzsākšanai	16
5.2.6.	seminārs	Mērķu meistarklase jeb pareiza mērķu izvirzīšana un to sasniegšana	8
6. Kultūras izpratne un izpausme			
6.1.	seminārs	Emocionālā inteliģence	8
6.2.	seminārs	Darba attiecības starpkultūru vidē	8
6.3.	lekcija	Lietišķo attiecību kultūra	5
7. Digitālās prasmes			
7.1.	kurss	Datorprasmju un interneta pamati	16
7.2.	kurss	E-pakalpojumu lietošana	16
7.3.	kurss	Veido mājaslapu pats	16
7.4.	kurss	Dokumentu sagatavošana un lietvedības organizēšana	32
7.5.	kurss	Datu analīze un pārskatu sagatavošana, izmantojot tabulas, aprēķinus un grafikus	32
7.6.	kurss	Datu analīze un pārskatu sagatavošana, izmantojot elektroniskās tabulas	32
7.7.	kurss	Datorizēta grāmatvedības uzskaitē	32
7.8.	kurss	Prezentāciju tehnoloģijas un metodes	32
7.9.	kurss	Komunikācija ar klientiem un sadarbības partneriem	32
7.10.	kurss	E-komercija un interneta mārketingis	32
7.11.	kurss	Projektu vadības pamati	32
8. Individuālās konsultācijas			
8.1.	individuālā konsultācija	Psihologs	1
8.2.	individuālā konsultācija	Biznesa plāna konsultants	1
9. Citas prasmes			
9.1.	kurss	Periodiskā apmācība autovadītājiem (kods 95)	35
9.2.	kurss	Pamatzināšanas metālapstrādē	32

Pielikums Nr.5

Aktīvās darba tirgus politikas pasākumu finansējums un pasākumos iesaistīto skaits 2016. gadā

Valsts budžeta apakšprogrammas kods	Pasākuma nosaukums	2016.gadā faktiski izlietots (EUR)	Uz atskaites IV ceturkšņa beigām faktiskais iesaistīto klietu skaits (kumulatīvi)		
			Pārejošo klientu skaits no 2015.gada	No jauna iesaistīto klientu skaits 2016.g. 12 mēn.	Kopā
I Prasmju pilnveide		15 976 449	448	115 607	116 055
63.07.00	Atbalsts bezdarbnieku izglītībai	15 101 967	224	55 684	55 908
	Profesionālā apmācība, pārkvalifikācija un kvalifikācijas paaugstināšana	15 101 967	75	5 316	5 391
	Neformālās izglītības ieguve, t. sk. valsts val.		56	13 786	13 842
	Apmācība pie darba devēja		77	178	255
	Atbalsts reģionālajai mobilitātei aktīvo nodarbinātības pasākumu ietvaros		16	2 419	2 435
	Konkurētspējas paaugstināšanas pasākumi		0	33 985	33 985
04.02.00	Valsts valodas apguve	0	0	0	0
04.02.00	Neformālās izglītības ieguve	0	0	0	0
04.02.00	Nodarbinātības pasākumi vasaras brīvlaikā personām, kuras iegūst izglītību vispārējās, speciālās vai profesionālās izglītības iestādēs	869 584	0	4 239	4 239
04.02.00	Konkurētspējas paaugstināšanas pasākumi	4 898	0	0	0
04.02.00	Profesionālā apmācība, pārkvalifikācija un kvalifikācijas paaugstināšana	0	0	0	0
II Pagaidu sabiedriskie darbi		5 090 222	0	10 937	10 937
04.02.00	Algoti pagaidu sabiedriskie darbi	4 710 410	0	10 937	10 937
04.00.00	Algoti pagaidu sabiedriskie darbi	379 812			
III Atbalstītā nodarbinātība		5 082 287	1 146	781	1 927
Pasākumi noteiktām personu grupām		5 082 287	1 146	781	1 927
04.02.00	Pasākumi noteiktām personu grupām	1 318 969	521	50	571
63.07.00	Subsīdētās darbavietas bezdarbniekiem	3 763 318	625	731	1 356
IV Uzņēmējdarbības veicināšana		417 777	125	311	436
04.02.00	Pasākumi komercdarbības vai pašnodarbinātības uzsākšanai	368 218	89	150	239
04.02.00	Nodarbināto personu reģionālās mobilitātes veicināšana	49 559	36	161	197
V Jauniešu garantija		8 050 099	978	48 085	49 063
63.07.00	Konkurētspējas paaugstināšanas pasākumi	136 017	0	11 307	11 307
	Profesionālās tālākizglītības un profesionālās pilnveides programmu īstenošanai	1 399 620	0	1 480	1 480
	Pirmā darba pieredze jauniešiem	207 534	123	110	233
	Darbam nepieciešamo iemaņu attīstība nevalstiskajā sektorā	344 491	168	1 143	1 311
	Neformālās izgl. prog. "Valsts valodas apguve"	195 075	0	398	398
	Neformālās izglītības programmu īstenošana (svešvalodas un datorzinības)	488 659	0	1 375	1 375
	Neformālās izglītības programmu īstenošana Transportlīdzekļu vadītāju un traktortehnikas vadītāju programmās.)	473 010	63	590	653
	Darbības jauniešiem	334 870	0	649	649

Valsts budžeta apakšprogrammas kods	Pasākuma nosaukums	2016.gadā faktiski izlietots (EUR)	Uz atskaites IV ceturkšņa beigām faktiskais iesaistīto klietu skaits (kumulatīvi)		
			Pārejošo klientu skaits no 2015.gada	No jauna iesaistīto klientu skaits 2016.g. 12 mēn.	Kopā
	Subsidētā darba vieta jauniešiem bezdarbniekiem (nelabvēlīgākā situācijā esoši darbinieki) - d/v	831 259	302	289	591
	Subsidētā darba vieta jauniešiem bezdarbniekiem (jaunieši bezdarbnieki ar invaliditāti) " d/v	1 808 429	234	148	382
	Atbalsts pašnodarbinātības un uzņēmējdarbības uzsākšanai jauniešiem	336 502	60	134	194
	Atbalsts jauniešu reģionālajai mobilitātei	105 586	28	962	990
	Karjeras konsultācijas		0	29 500	29 500
	2016.gadā plānotie līdzekļi citiem izdevumiem, t.sk. administratīvajiem	1 389 047			
	VI Atbalsts ilgstošajiem bezdarbniekiem	1 216 981	0	29 446	29 446
63.07.00	Minesota 12 soļu programma	1 216 981		241	241
	Karjeras konsultācijas			29 205	29 205
	Veselības pārbaudes			192	192
	Psihologu individuālās un grupu karjeras konsultācijas			1 459	1 459
	Psihoterapeitu individuālās un grupu karjeras konsultācijas			478	478
	2016.gadā plānotie līdzekļi citiem izdevumiem, t.sk. administratīvajiem				
	Karjeras konsultācijas (PB)			34 249	34 249
	Kopā speciālais budžets	7 321 638	646	15 537	16 183
	Kopā ESF finansējums	28 132 365	1 827	104 500	106 327
	Kopā pamatbudžeta finansējums	379 812	0	0	0
	KOPĀ	35 833 815	2 473	120 037	122 510

Datu avots: NVA/LM

Labklājības ministrs

J.Reirs

19.05.2017. 12.00

22 623

R. Brīdaks

67021508, Raimonds.Bridaks@lm.gov.lv